

9

J. 637.

9

10

3

J. 637.

Q. B. C. O.

**CURIOSITATES
PHYSICÆ,**

DE
RESUSCITATIONE BRUTORUM EX
MORTUIS,
RESURRECTIONE PLANTARUM,
CANTIONE CYCNEA,
CONGRESSU ET PARTU VIPERARUM,
CHAMÆLEONTIS VICTU,

ALIISQUE

**REBUS JUCUNDIS, RARIS,
NOVIS,**
ACCURATA METHODO CONSCRIPTÆ,
ET

**IN GRATIAM NATURÆ
CURIOSORUM,
PUBLICÆ LUCI
EXPOSITÆ**

à

GOTHOFREDO VOIGTIO:

Prostat ap. **JOACH. WILDEN,** Bibli. Rost.
Gustrovi,

exscribebat **SCEIPPELIUS.** Anno 1668.

QUONIAM

NUBICA

LE CORME

CONCORDIA

TRINITY

CONCORDIA

CONCORDIA

CONCORDIA

CONCORDIA

CONCORDIA

CONCORDIA

CONCORDIA

CONCORDIA

CONCORDIA

CONCORDIA

CONCORDIA

CONCORDIA

CONCORDIA

CONCORDIA

L

L

quam var
dem infer
avisumq; h
te enim,
dici solet,
de Unica-
bur, de S
Pelecano,
tense, &
ingrediar
examinatu
sentia an
bone Desu

AD
LECTOREM
BENEVOLUM
PRAEFATIO.

Multa quidem, & admiranda de
animalium naturâ scriptis reliquere
 veterum Sapientes; at dici ta-
 men vix ac ne vix quidem potest,
 quàm varias, quàm vanas & inanes *fabellas* iis-
 dem inseruerint. Non jam *aërem* pervolabo,
aviumq; *historiam fabulosam* contexam. No-
 te enim, quid? vel lippis & tonsoribus, quod
 dici solet, cognitæ sunt, quas finxerunt *fabulas*
 de *Unica-ave Phœnice*, de monstris *Gryphi-
 bus*, de *Sirenibus*, *Harpyiis*, *Seleucidibus*, de
Pelecano, emortuos pullos sanguine suo resusci-
 tante, & his sexcentis aliis. Sed neque in *mare*
 ingrediar, *Tritones*, *Nymphasq;* & *Nereides*
 examinaturus. Saltim *humo affixus humi na-
 scentia animalia* in scenam producam. Pro-
 bone Deus! quanta hic *fabularum seges!* Gal-
 li cau-

PRÆFATIO.

li tantum leonem, omnium quadrupedum principem, extimescere, tam certum olim *Græcis*, ut *animam Cecropis*, quam in *leonem* migrasse credebant, immolatis *gallis gallinacis* evocari sibi metipsis persuaderent. At quid *fabulosius*? Tantum abest, ut *gallum* reformident *leones*, ut ubi possint, invadant cum *gallinisq;* abripiant. Huic affine & illud *Æliani*, *Ori*, *Philes*, & cujus non? dicitur vulgatum, *leonem in senecta quartana laborantem, comestis sibi mederi simiis*. Quanam enim, *quæso*, experientia hoc unquam comprobatum? Equidem valdè metuo, ne id homo quispiam catus confinjerit, ut *συμβολικῶς* significaret, *viris principibus*, quando præ senio viriumq; impotentia domi confidere coguntur, ac quid rerum potissimum agatur, ignorant; *quartana ac quæquæverâ febre* nocentiores esse *adulatores*, qui *simiarum* instar *secundas* agere ac parasitari tantum sciunt: nec pestifero huic aularum morbo præsentius esse *remedium*, quam si *leo simias istas voret*, hoc est, si *Rex adulatores istos malè perdat*, vel longissimè ab aula ac conspectu suo arceat. Hinc postmodum natales duxit celebrata illa *de leonum curatione fabella*. Quo nomine salutanda etiam veniunt, quæ de *elephantis Plinius ille secundus*, ejusq; Epitomator, *Solinus*, asserita prodiderunt non pauca. *Elephantem* scilicet *humans pollere intellectu, siderum servare disciplinam, sermonem intelligere patri-*

um

PRÆFATIO.

*um, vagabundum per deserta hominem in vi-
am reducere, victori herbenas porrigere, du-
plici corde gaudere, decem pluribusve annis
utero gravescere; & quæ sunt alia hujus fur-
furis figmenta, quæ partim individuo ratio-
nem humanam excipiunt comitatu, partim re-
rum Magistræ in faciem contradicunt, eaq;
propter à naturæ indagatore ac veritatis ama-
tore merito proscribenda. Sed nec melioris
monetæ sunt, quæ apud eundem de lupi, cum
homine & equo, antipathia legimus. Vestigia
scilicet lupi calcata equis torporem afferre; e-
jusq; visum adeò esse noxium, ut homini, quem
prius contempletur, ad præsens adimat vocem.
Unde & Virgilius;*

--- -- -- Vox quog, Mærin

*Jam fugit ipsa: Lupi Mærin videre priores.
Atq; hæc absurda persuasio ita inolevit, ut non
solum imperitæ plebi, sed magnæ etiam existi-
mationis & primi ferè nominis viris impone-
ret. Verùm utinam tot ferulis castigarentur
mendaciorum assertores, quoties à lupis visi-
sumus nos sine vocis jacturâ, precamur non-
immeritò cum subtilissimo subtilitatum Magi-
stro, Scaligero. Venatores item manifestum
experti sunt falsum, nec tantum ut rem hanc
occultam paullo intimius cognoscerent, sub
pedibus equorum posuerunt lupos, sed & super-
impositos domum transportarunt. Quid di-
cam de generatione Basilisci ex ovo galli?
Quid de Psittaci loquela? Quid de Struthionis*
σιδηγο-

PREFATIO.

ἰδιωτισμῶν? Certè hæc omnia mera & vera
humani cerebelli sunt figmenta, & otiosorum
 quorundam hominum vana somnia, ideoq;
 digna, quæ examinentur atq; ad veritatis lan-
 cem expendantur. Nec aliud habendum de
Resurrectione brutorum & plantarum, de *Can-*
zatione Cyenea, de *Viperarum partu*, de *Cha-*
maleontis victu: Horum enim thematum fal-
 sitatem, præsentī libello, fufius demonstravi,
 non quidem pravâ contradicendi libidine, sed
 (ita me Candor!) solius veritatis amore in-
 census. Eâ verò usus sum *methodo*: primò
Auctorum divortia, circa propositam quæstio-
 nem, *annotavi*; deinde *statum controversiæ*
explicavi; tum *veram sententiam argumentis*
confirmavi; eamq; demum *ab Objectionibus ad-*
versariorum vindicavi. Videbis id, *Lector Be-*
nevole, & si quid boni præstitum, DEO OPT.
 MAX. id acceptum referes; sin mali, communi
 hominum sorti & humani intellectus, imbecil-
 litati adscribes. Nam, ut eleganter Scaliger:
Nos in luce rerum tenui caligamus, in medio-
ori cæcutimus, in majori cæci sumus, in maximâ
insanimus. Interim si alicubi forsân errasse ti-
 bi videor, modestè, quæso, illud notes, ac re-
 sponse meam expectes. Vale. Dab. Gû-
 stro vii VII. Kal. Decembr. A. Ær. Christ. 1668.

CATALO-

C
 I. Opu
 II. Delic
 cidio fa
 vere, p
 dili: d
 lupi: d
 Conver
 fantib
 III. Cur
 VI. Diff
 jam sub
 I. Lexico
 II. Logic
 III. Misc
 IV. Phys
 V. Melen
 tribus ha
 multitudi
 parentum
 juendis, L

CATALOGUS
SCRIPTORUM
AUCTORIS.

Edita.

- I. Opusculum Theolog. de *Fide infantum.*
- II. *Delicia Physica*, in quibus agitur de *St. Ilicidio sanguinis ex interemti hominis cadavere*, presente occisore: de *Lacrymis Crocodili*: de *Catulis Ursarum*: de *Amore ovis & lupi*: de *Piscibus fossilibus atq; volatilibus*: de *Conventu Sagarum ad sua sabbata*: de *Infantibus supposititiis &c.*
- III. *Curiositates Physicæ præsentis.*
- VI. *Dissertatio contra Nivis albedinem*, quæ jam sub prelo sudat.

Edenda.

- I. *Lexicon Antiquitatum Romanarum.*
- II. *Logica Reformata.*
- III. *Miscellanea Philosophica.*
- IV. *Physicalischer Zeitvertreiber*
- V. *Meletemata Physica quàm plurima*, ex quibus hæc potissimum nomino: 1. De *Similitudine & dissimilitudine fetus*, respectu parentum: 2. De *lapide netili* ex eo conficiendis *Lucernis Perpetuis*: 3. De *Unguen-*

CATALO-

CATALOGUS.

20 armario: 4. De miris lapidum figuris: 5. De lapidibus pregnantibus: 6. De plantis metalliferis: 7. De oculis cancerorum: 8. De rubedine cancerorum coctorum: 9. De cornibus cervorum: 10. De exuviis animalium: 11. De regeneratione partium amissarum in animalibus: 12. De viribus Lune: 13. De Physicâ verborum virtute: 14. De Struthionis *σίδηροπεψία*: 15. De Psittaci loquela: 16. De Gallinis aureis: 17. De lupi visu & vestigiis: 18. De Salamandra ortu & victu: 19. De Baslisci generatione ex ovo galli: 20. De Galli cantu: 21. De Pelecano, emortuos pullos sanguine suo vivificante: 22. De agno vegetabili: 23. De Anseribus Scoticis: 24. De iis, qui noctu vident: 25. De emersione cadaverum submersorum: 26. De Coaxatione ranarum: 27. De Vitâ mortuorum & animâ inanimatorum: 28. De Metamorphosis sanguineis: 29. De lapidibus fulminaribus: 30. De emersione cadaverum submersorum. &c.

Sunt præter hæc & alia, quæ silentii populo involvam, ne forsân meipsûm, Thrasionum atq; Circumforaneorum more, ostentare atq; jactare videar. Interim Deus & dies in lucem ea proferent.

FELICITER

0000
0000

CURIO

RES

BRU

AN BRU

ACT

GE

S

SECTI

Aucto

000000
A
000000

Ca. Came
de Ferment

FELICITER!
CURIOSITATUM PHYSICARUM

CAPUT. I.

DE

RESUSCITATIONE
BRUTORUM EX MORTUIS.

AN BRUTUM, IN CINERES RED-
ACTUM, VEL ALIO MORTIS
GENERE EX TINCTUM, RE-
SUSCITARI POSSIT EX
SUI CINERE?

Neg.

SECTIO I. ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ.
Auctorum dissensum, apponens.

§. I.

Afirmant quæstionem Scholæ
Sphær. mirab. part. 2. c. 1. p. 42.
Borellus Cent. 4. obs. 62. p. 325. 326.
Joh. Bapt. Porta lib. VI. phytog-
n. 2. Camer. Cent. 5. Memor. 5. 85. Kergerus
de Ferment. sect. 1. cap. 6. p. 54. Kircher. de arte
B magnetu

FELICITER

idum figuris: 9.
6. De plantis
incrorum: 8. De
9. De corni-
is animalium:
amisarum in
Luna: 13. De
De Strubionis
i loqvela: 16.
di visu & vesti-
& visu: 19.
galli: 20. De
emortuos pul-
22. De agno
Scoticis: 24.
De emersione
De Coaxatio-
rtuorum & a-
Metamorphosi-
ibus fulmina-
erum submer-

ve silentii pe-
psium, Thralo-
more, ostentare
Deus & dies in-

magnet. lib. 3. part. 3. c. 1. Confect. 2. & scrutina pest. sect. 1. c. 7. experim. 2. p. 43. Itin. Ecstat. Dial. 2. p. 121. Mund. Subterran. lib. 12. f. 2. c. 1. f. *Kenelmus Digbeus* in dissert. de plantarum vegetat. Londini in Collegio Greshamensi 1660. habitâ, circa fin. *Sachs Gamm.* lib. 1. cap. 13. p. 254. 255.

§. II. Dubitat verò hæc de re Exc. Dn. *Thomas Bartholinus* in Epistolâ ad Dn. *Sachs* scripta Hafniæ 16. Aug. 1662. ubi mentionem facit *μεσηψυχώσεως* Borellianæ, quâ ex cineribus suis *cancer* resurgat beneficio salis, quo vegetabilia representari possint. Valde tamen dubito, pergit; *successurum de cancri experimentum, nisi modum operandi nobis aperitius indicasset. Vitium enim est plerorumque scriptorum, areana revelantium, ut amplissimis promissis mancas descriptiones ornent, si q̄ lectores vanâ spe lactent &c.* ap. *Sachs*. l. c. p. 961

§. III. Sed Excellentissimus Chymicus, *Robertus*, uti *Resurrectionem plantarum* pro Non-ente Chymico habet, lib. 6. Art. Chym. ita non obscure ibidem innuit, se idem de *Resuscitatione animalium* statuere, cum & hanc inter Non-entia illa tractet, Atq; huic etiam ego subscribo, statuens, Resuscitationem illam brutorum prorsus nullam & naturæ planè contrariam esse. Cujus asserti rationes paulò post producâ, si prius nonnulla circa statum controversiâ observavero.

SECTIO

DE RESUSCITATIONE BRUTORUM.

SECTIO II. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ

Statum controversiæ exponens.

§. I. Distingv. inter *resuscitationem veram* & *apparentem*. Hanc concedo, illam nego.

§. II. D. inter *ipsam ex mortuis resuscitationem*, & inter *brutorum è seminibus productionem*. Non illam, sed hanc admitto.

§. III. D. inter *semen secundum legitimum commixtum*, quale ovum gallinæ est; & *sterile, debitaq; commissione destitutum*. Non ex hoc sed illo animal generari posse, assero.

§. IV. D. inter *ipsam generationem*, & *principiorum activorum ad passiva applicationem*. Non illam, sed hanc arti relinquo.

§. V. D. inter *cinerem*, & in illo contentum *semen*. Non ex illo, sed ex hoc animalia produci posse, statuo.

§. VI. D. inter *resuscitationem bruti ejusdem speciei*: & *eiusdem numero*. Ex cinere bruti, si femina eidem inhæreant (quod in insectis forsan continget) *idem quâ speciem brutum* resuscitari posse, non inficior; at verò quod *idem numero brutorum*, in cinerem redactum, ex eo redire naturaliter queat, constanter nego.

§. VII. D. inter *resuscitationem*, quatenus significat *activorum ad passiva applicationem*, & quatenus denotat *unius ejusdemq; rei ex sua*

SECTIO

BA

CINERA

cinere productione. Non illam, sed hanc rejicio.

§. VIII. D. inter *formarum accidentiarum* vel *subordinatarum emersionem*; & *veram brutorum resuscitationem.* Illam cum testetur natura, ego quoque approbo; hanc vero repudio. Ab illa itaque; ad hanc N. V. C.

§. IX. D. inter *corpora mortua ὄντως*, & *Φαινομένως.* Hæc quin ad vitam reduci possint, nullum dubium; de illis vero est quaestio.

§. X. D. inter *corpora mortua*, & inter *corpora in latentiae statu constituta.* Non istis sed his annumerandæ muscæ sunt, item ranæ hirundines, & aliæ formæ hyberno tempore, latentes.

§. XI. Disting. *Kerger.* inter *corpora viva & mortua.* Hæc, cum secundum ipsius mentem, non dentur in natura, resuscitari quoque non posse statuit. Illis vero resurrectionem è *vita ignobiliore* ad *nobiliorem* adscribit. Sed nititur *Kergerus* falsa hypothese de *vita*, omnibus corporibus competente, quam, occasione oblata, prope diem examinabo.

§. XII. Distinguit idem cum *Helmontio* vitam in *primam*, *mediam*, & *ultimam.* *Vitam primam* dicit ἐνεργειαν animæ, quæ actiones in suo genere exercet perfectissimas, ut quando mineralia crescunt; vegetabilia attrahunt suc-
cum

DE RESUSCITATIONE BRUTORUM. 3

cum & germinant, animal nutritur, sentit aut loco movetur, & si quid præterea. *Vitam mediam* appellat *ἐνεργεῖαν* animæ operationibus quidem suis, sed non vitalibus instructam, ad quas tamen ei regressus dari potest. Atq; hanc dividit in *Resurgentem*, quæ ad vitam primam adspirat; & *Decidentem*, quæ vitæ primæ spem paulatim abjicit, atq; ad vitam ultimam tendit; & *Neutram*, quæ instar puncti se habet, & vere media est. *Vitam ultimam* describit, quod sit *ἐνεργεῖα* animæ, operationibus quidem suis, sed non vitalibus instructa, ad quas etiam ei regressus non datur. Verum enim verò cum hæc *vita media* atq; *ultima* verè sit *non vita*, & falso supponat *animam in animatorum*, merito eam, tanquam merum cerebelli Kergerianum figmentum, rejicio, statuens, corpora illa, quæ *mediam* atq; *ultimam vitam* vivere dicuntur, aut nunquam vixisse, aut vivere desisse, adeoq; mortua esse. Unde.

§. XIII. Distingvo inter corpora *viva verè*, κατ' ἀλήθειαν; & *apparenter*, κατὰ δόξαν. Ad hæc, non ad illa pertinent illa corpora à Kergero resuscitanda.

§. XIV. Dist. quoq; inter *agens naturale*, & *supernaturale*. Non huic, sed illi brutorum è mortuis resuscitationem denego.

B 3

SECTIO

SECTIO III. ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ,

Negativæ sententiæ confirma-
tionem proponens.

§. I. Fundamenta negationis meæ peto (1) *ex regressûs à privatione ad habitum negatione.* Unde ita concludo: Quæcumq; sententia infert regressum à privatione totali ad habitum, illa non est toleranda: atqvi hæc sententia, quæ animalia mortua in vitam naturaliter revocari posse statuit, infert regressum à privatione totali ad habitum; Ergo. Major fundatur in canone illo vulgatissimo, communi Philosophorum suffragio comprobato: *A privatione ad habitum non datur regressus.* Minor constat, quia mors totalem importat vite privationem. Unde etiam definiri solet, quod sit privatio vite in vivente à solutione anime & corporis factâ. Vita verò describitur, quod sit actus corporis naturalis viventis, esse & operationes vitales huic communicans. Sperling. in instit. Phhyf. lib. 7. c. 2. pr. 1. 2.

§. II. Sed excipis (a) ad Majorem: eam simpliciter non procedere. Digitum enim penitus abscissum, si adhibito medicamine convenienter resatur, nihil prohibere coire, Basso ait. Si ita se habet res, abscissus digitus aut erit expertus animæ, aut animatus. Si animatus, animam rationalem divisibilem esse, sequetur, quod tamen absurdum; si inanimatus à privatione
quâ-

quâdam ad
Huc facit e
artificium,
tatio inciso
to, reparavi
tur: quidam
restitui vis,
homines mir
regio, doc
restit, vel a
ob vidi, de
mans carius
redum cu
arum. Vale
Nepolitani
toria. Ann
diello naso
fugitavit, q
proprium h
sed ut e brac
supro, nasu
critici. Co
He se illi all
adhibenda a
processit, no
viteum b
§. III. V
et privation
hæc adfit
et partiali a

quâdam ad habitum dari regressum, inferetur. Huc facit etiam *Chirurgi solertissimi in Sicilia* artificium, qui cuidam nasum resectum è brachio inciso & per mensis spacium faciei alligato, reparavit. Quâ dere ad *Orpianum Calentius* quidam scripsit: *Orpiane, si tibi nasum restitui vis, ad me veni, profectò res est apud homines mira. Branca Siculus, ingenio vir egregio, docet nasus inserere, quas de brachia rescit, vel de servis mutuatas impingit. Hoc mihi vidi, decrevi ad te scribere, nihil existimans carius esse posse. Quod si veneris, scite, te domum cum grandi quantumvis naso rediturum. Vale.* Neq; hodie mira illa de *Nobilis Neapolitani* naso & servi brachio, ignota est historia. Anno Christi 1576 *Nobilis* quidam in duello naso truncatus est *Opem* hic *Chirurgi* efflagitavit, qui cum delicatum sensit ægrotum, proprium hominis dissecare brachium noluit, sed ut è brachio servi, more in *Chirurgia* descripto, nasum sibi comparari curaret, svasor extitit. Conduxit *nobilis* servum merceda. Hic se illi alligari, brachium secari & cætera adhibenda adhiberi spe lucri passus fuit. Cura processit, nobiliq; reparatus est nasus & servo restitutum brachium.

§. III. Verum respondeo distingvendo inter *privationem totalem, & partialem*. Exempla hæc adstruunt saltim *regressum à privatione partiali ad habitum*. At de *totali* mihi

sermo talis quippe est brutorum in cineres redactorum. Committitur igitur *fallacia ignorantiae Elenchi*. Cæterum tenendum hoc est, digito illi vel naso abscisso, nequaquam animam inesse. Quando enim ejusmodi membrum amputatur, tunc anima retrocedit, illudq; deserit. Cum verò deinde maturè & convenienter corpori iterum conjungitur, tunc anima in id redit ipsiq; tanquam novæ materiæ, sese insinuat atq; communieat.

§. IV. Deinde (β) regeras ad *Minorem*: corpora illa brutorum, in cineres redacta, nequaquam mortua, sed à gradu saltim anima ignobiliori ad nobiliorem deducta esse. Sed Resp. esse petitionem principii. Et quid aliud est, ab anima gradu præstantiore ad inferiorem redigi, quam verè mori? Gradus enim ille anime ignobilior verè non animam sapit. Deinde quoq; & hoc notandum, non omnem per mortem tolli animam, sed eam tantum. quæ est specifica; illas verò, quæ subordinatæ vel accidentariæ audiunt, superstitè manere, nil obstat. Quid? quod hoc ipsum, experientia satis clarè testetur, ex animalibus mortuis & putrefactis nasci animalia, & illa quidem imprimis, quibus vivæ vesci sunt solita. Sic è ciconiis nascuntur serpentes, è gallinis aranæ, ex anatibus, si in fimum defodiantur, ranæ. Verum à vitâ animarum subordinatarum vel accidentariarum, ad vitam specificæ formæ.

N. V. C.

§. V.

§. V.

naturalis co-
suevit agere
hanc propri-
ævi hæc se-
refuscitari p-
le& superna
illiribui; I
ter, quia de
agens natur
mo quippe
bo infinita
ter, quia mo
rium divina
te& Resurr
Christi; anor
ergo ad natu

§ VI.

nalem inse-
cunq; senten-
teriale à m
da est; atq;
mortuis resu-
materiale
nit; Ergo e
hypothesis i
animam eq
nia inferat
mactati bov
caim calcei

DE RESUSCITATIONE BRUTORUM. 9

§. V. (2) *Ex agentis naturalis & supernaturalis confusione.* Quæcunq; sententia confundit agens naturale & supernaturale, & quod huic proprium, illi tribuit, ea non est ferenda: at qui hæc sententia, quæ bruta ex suo cinere resuscitari posse dicit, confundit agens naturale & supernaturale, & quod huic proprium, illi tribui; Ergo non est ferenda. *Major patet, quia de distinctis distincte judicandum: at agens naturale & supernaturale sunt distincta; toto quippe distant cælo, cum istud finita, hoc infinita gaudeat virtute. Minor inde claret, quia mortuis restituere vitam, extraordinarium divinæ virtutis requirit concursum. Unde & Resurrectio mortuorum singularis fides est Christianorum, dicente Augustino. Quo jura ergo ad naturales referetur causas?*

§. VI. (3) *Ex formarum omnium materialium inseparabilium falsa suppositione.* Quæcunq; sententia supponit, nullam formam materiale a materia esse separabilem, ea rejicienda est; at qui hæc sententia, quæ brutorum è mortuis resuscitationem asserit, nullam formam materiale a materia esse separabilem supponit; Ergo est rejicienda. *Major patet, quia hypothesis ista falsa est. Quis enim ignorat, animam equinam separari à corpore, si huic nimia inferatur noxa? Quis ignorat, animam mactati bovis vel ovis recedere à materia? secus enim calcei quoc; nostri animâ gauderent*
B 5 bovinâ

um in cineres red-
tur fallacia igno-
n tenendum hoc
sso, nequaquam
enim ejusmodi
anima retrocedit,
deinde mature &
onjungitur, tunc
m novæ materia,
as ad *Minorem*:
eres redacta, new
saltem anima
cta esse. Sed Resp.
quid aliud est, ab
inferiorem redi-
s enim ille ani-
sapit. Dein-
on omnem per
antum. quæ est
mata vel acci-
anere, nil ob-
experientia satis
ortuis & putre-
dem imprimis,
Sic è ciconiis
araneæ, ex a-
tr, ranæ. Ve-
natarum vel ac-
specificæ formæ
§. V.

bovina. Et quis sibi persuaderet, farcimimbus aut petasonibus inesse animam suis? Nemo certe, nisi cerebrum in calcaneo habeat & fungum in capite. Neq; est, ut dicas, formam auri, falis, aquæ, terræ, ignis, aëris &c. à materia esse inseparabilem. Particularia enim hæc sunt, à quibus ad universalia qui colligit, ridetur ab Aristotele, exploditur à Platone, communi etiam Logicorum jussu vapulat. Sed de his alibi plura. Cum itaq; huic fabulosæ formarum omnino omnium materialium inseparabilitati superstructa sit phantastica illa *brutorum resuscitatio*, non potest quoq; hæc falsitate carere. Nam quæle principium, tale etiam principiatum. *Minorem* verò ut confirmem prolixè opus non est, cum ea satis perspicuè videri possit ap. *Kergerum* loco allegato.

ESCTIO IV. ΑΝΑΣΚΕΤΑΣΤΙΚΗ,

Affirmativæ experimenta componens.

Quantquam multa sint, quæ pro hac brutorum resuscitatione afferri solent, experimenta; singula tamen examinare, institui mei ratio non permittit. Hinc ea saltim, quæ Lignicæalis phycus, *Kergerus* l. c. produxit, κατὰ πόδα prosequar, & quid ponderis singulis insit, videbo.

EXPE-

Primum
est, qui in
est spiritum
plantis, sed
ante Bore
anim corp
plo corpore
lib figura c
lem, præber
restituisse, s
no certo qu
publico scri
Clavens Ga
thaverit. &
hoc ex part
Sphar. mir
put ponam
lem non ran
malibus etia
rhombum.
questio est,
probabit, q
ta. Posito
gerabiliun
na conserv
ntem anim
li sunt, qui
certo narra
mpode di &

EXPERIMENTUM. I.

Primum Kergerus Petrum Mormicum adducit, qui in collegio suo Romano ait, quod sciunt spiritum vegetabilem elicere non tantum ex plantis, sed & ex animalibus perfectis insectis, citante Borell. Cent. 4. obs. 62. p. 326. In salsa enim corporum substantia formam specificam ipso corpore destructo, salvam conservari, & sub figura quadam umbratili posse conspiciendam, præberi, non solum in vegetabilibus se præstitisse, sed etiam in passerculo se vidisse, pro certo quidam mihi narravit; & sunt, qui publico scripto confirmarunt, quod hoc ipsum Claveus Gallus quasi publicè pluribus demonstraverit. Equidem propria experientia novi, hoc ex parte verum esse, inquit Schwel. Spher. mirab. part. 2. c. 1. p. 42. Resp. (1.) utut ponamus, Chymicos Spiritum vegetabilem non tantum ex plantis, sed forsan ex animalibus etiam elicere posse, nihil tamen hoc ad rhombum. De animâ enim sensitivâ hic quæstio est, cujus destillationem tum demum probabit, quando ovem lupus uxorem ducet. (2.) Posito etiam, sed nondum concessio, vegetabilium formam in salsa corporum substantia conservari posse: ab hac tamen ad sentientem animam N. V. C. (3.) Nimis creduli sunt, qui id, quod quidam de passerculo pro certo narrat, statim amplectuntur, tanquam ex tripode dictum. Mihi certè hic Gustrovij tam libereli.

I.
ret, farciminius
am suis? Nemo
neo habeat & fun-
dicas, formam au-
diens &c. à matena
ria enim hæc sunt,
colligit, ridetur
rone, communi
at. Sed de his a-
bulosa forma
lium inseparabi-
ca illa brutorum
hæc falsitate ca-
tale etiam prin-
confirmem pro-
perspicue vide-
legato.

ΤΑΣΤΙΚΗ,
nenta

pro hac bruto-
t, experimenta;
turi mei ratio
m, quæ Lignici
c. producti,
d ponderis sin-

EXPE-

liberaliorem fidem haud esse concessum, fa-
teor. Sed nugis hisce relictis, pergo ad alia.

EXPERIMENTUM. II.

Ostreis in salem conversis; mox ubi *arena maris* dictum *salem comiseris*, ingentem *novarum ostrearum sobolem* cum tempore inde prodire reperies. Idem de omnibus aliis sentiendum. Kircher. Itin. Ecstat. 2. Dial. c. 5. p. 121. *Conchylia contrita* in promontorio Peloro Siciliae ad lacus ripam in arenam seminata, superaffusa aqva falsa, conchylia producere, non sine voluptate videre est. Resp. (1) Largior facile, *ostreas*, in salem conversas, arenam permistas aliasq; cum tempore productas esse; sed verò an *prae* ex cinere illo fuerint ortae, nondum admittere possum. Quid enim obstat, quo minus *ostrearum semen* in arenam repositum, ejus rei causa existere potuerit? (2) Idem de *conchylis contritis* tenendum, quorum *semina* cum sint subtilia, non adeò facile per contritionem istam teri atq; corrumpi possunt. Hinc à *productione conchyliorum numero diversorum ex semine*, ad *resuscitationem eorum ex cinere vel pulvere* N. V. C.

EXPERIMENTUM III.

Serpens mortuus, minutim concisus, & sub terra defossus, novorum plerumq; serpentum semi-

seminarium existit. Kircher. de art. magnet. lib. 3. part. 5. c. 3. Experim. p. m. 496. Item l. 3. part. 3. c. 1. confect. 2. Vel si serpentem in minutas partes confisum pluviali aqua maceratum soli ad nonnullos dies exposueris, deinde in terrâ per integrum diem & noctem sepeliveris, & postea exceptas putredine flaccidas partes microscopio examinaveris, invenies totam illam putredinem tantâ serpentulorum pullulantium multitutine scatere, ut nemo adeo lyncens sit, qui eos numerare possit: quod idem subinde sensibili intuitu comperias in serpentibus occisis & putrefactis; idq; de omni serpentum genere verissimum esse, jam olim fuisse docuimus in arte magnet. Kircher. scrutin. pest. sect. 1. cap. 7. experim. 2. p. m. 43. Resp. Hoc experimentum iterum non probat id, quod probare debet. Nam (1.) D. inter serpentum resuscitationem, & inter serpentum ex semine productionem. Hanc probant serpentes concisi atq; putrefacti, non illam, de qua tamen quaestio est. (2.) D. inter putridam materiam, & inter seminalem massam in illa contentam. Non ex illâ, sed ex hac innumerabilis illa serpentum multitudo (si qua est) oriunda est. (3.) D. inter productionem serpentis ejusdem speciei, & ejusdem numero. Illa, non haec in istis exemplis locum in venit, sed ad rem nihil facit.

EXPE,

esse concessum, fa
is, pergo ad alia,

TUM. II.

mox ubi arena
ingentem no
um tempore inde
mnibus aliis senti
ut. 2. Dial. c. 5. p.
montorio Peloro
seminata, super
produceere, non
Resp. (1) Largior
erlas, arena per
productas esse;
illo fuerint ortæ,
Quid enim ob
en in arenâ re
stere potuerit
ritis tenendum,
ia, non adeo fa
eri atq; corrump
ne conchyliorum
ad resuscitati
re N. V. C.

LM III.

concisus, & sub
amq; serpentum
semin

EXPERIMENTUM IV.

E Mortuis ciconiis generantur serpentes, & gallinis aranea, ex anatis rana, & muscarum majorum excrementis vermes proveniunt, carnis infesti, Sperl. Phys. l. 1. c. 3. ad præc. 7. p. m. 81. Seminariū quoq; animalium cum aquis haustis intra corpus humanum recipi, illisq; elusis tot coctionibus & alterationibus tandem vivificari, dubitari non debet. *Erucas* produces cujuscuq; generis, si *plante*, è quâ nasci solent, *succum* pulveribus *erucas* respicientibus subactum calori temperato exposueris. Kircher art. magnet. l. 3. part. 3. c. 1. confect. 2. p. 561. *Erucas* si in succum redegeris, atq; eum radici arboris affuderis, scatebit tota arbor pullulantibus *erucis*. Resp. (1) per dist. VIII. in παραδοχ. propositam. Quando è mortuis ciconiis generantur serpentes, è gallinis aranæ, tunc ad accidentarias contagiendum *formas*, quæ unâ cum animalculorum istorum seminibus per cibum, potum, ærem, aliisq; modis quibusdam corporibus insinuantur & ab iisdem assumuntur. Postea verò recedente *animâ specificâ*, quæ imperium hætenus tenuit, sui quasi juris evadunt & ipsæ specificatum naturam induunt. Quo pertinet etiam horrenda illa historia *Catharine Geileria*, quæ aqyam in loco, prato vicino stagnantem, & sine dubio animalium seminio gravidam

vidam avidi
annum 1653.
bosones, lac
mucum, sper
artibolin. C
Nec diversum
more bujuli
Arachno in
in partu Cas
subunda ex
Præter hanc
multiplicata est.
allo coepit
mentibus po
nolem excre
si cogere tur
re vulnere
mentibus ex
tam ita sint
serpente B. S
tione bruto
erit. Sed
tem de eruc
formarum
suscitation
foliis vire
videt, ex h
se cum an
eris, hujus
pro byberno

UM IV.

cur serpentes, &
ana, è muscarum
proveniunt, car-
c. 3. ad præc. 7.
animalium cum
anum recipi, il-
e alterationibus
on debet. Eruc-
s, si planta, è
eribus erucas re-
temperato expo-
t. l. 3. part. 3. c. 1.
n succum redege-
ffuderis, scatebit
uis. Resp. (1)
positam. Quan-
tur serpentes, è
tentarias confa-
am animalculo-
cibum, potum,
sdam corporibus
muntur. Postea
cà, quæ impetum
ris evaduat & ipse
nt. Quo pertinet
Catbarina Gelli-
prato vicino sta-
nialium seminio gra-
vidam

vidam avidius hausit, hinc ab anno 1647. ad
annum 1653. ultra octoginta animalia integra,
bufones, lacertos, ranas &c. præter ossa, aqvam
mucum, sperma, aliaq; per vomitum ejecit. Vid.
Bartholin. Cent. 4. anat. hist. 19. p. 254 ad 260.
Nec diversum judicandum de *Anna Tremperin.*
uxore bujuli cujusdam, quæ, referente *Cas-
Bauchino in appendice ad libell. Franc. Rousseti
de partu Casareo*, anno 1575. messis tempore,
sitibunda ex scaturigine fontis in sylvula,
Brüderholtz dicta, serpentum sperma se bibisse
suspicata est: quippe exiguo temporis inter-
vallo cœpit ei venter augeri; qui, ubi tribus
mensibus post grvida reddita est, tantam in-
molem excrevit, ut ad ejus gestationem fascia-
uti cogeretur. Enixa est tandem puerulum cer-
vice vulnerata & arrosa, una cum duobus ser-
pentibus ex utero prodeuntibus. Quæ igitur
cum ita sint, mirum sanè, quod *Kergerus*,
perversa *B. Sperlingij* mente, ista pro resusci-
tatione brutorum probandâ afferre non dubi-
taverit. Sed nec quicquam roboris habet, quod
idem de erucis differit. Nam Resp. (2.) D. in-
ter formarum subordinationem, & erucarum
resuscitationem. Experientia quidem testatur,
è foliis virentibus fieri erucas, ex erucis Chry-
salides, ex his papiliones aliaq; alata animalia.
Ipse cum ante annos jam plures, ait *B. Sen-
nertus*, hujus rei periculum facerem, & tem-
pore hyberno, cum alie herba virentes ad ma-
num

num non essent, brassicam rubram contusam in hypocausto, donec in ea vermes generarentur, asservarem: vermes illos in Chrysalides mutari comperi; Quos cum in arculâ custodirem, eamq; postea aperirem, multe parva musca evolabant; quæ ex chrysalidibus seu aureliis nata erant, & ex putamine abrupto proruperant &c. Vid. B. Sperling. Defens. Tr. de Orig. Form. p. 310. 311. Verum enim vero hoc non ad brutorum resuscitationem, sed ad formarum subordinationem est referendum. (3.) Quod concernit succum erucarum, certum est, cum pluribus commistum esse seminibus, unde infecta illa, quibus tota arbor, erucarum succo illita, scatet suum postea traxere ortum.

EXPERIMENTUM V.

A viro quodam fide digno accepit Sennertus, è spuma canis rabidi in veste hærente, animalcula quædam canibus similia, progenita fuisse: nec non in urinis demorsorum figuras canum apparere, dicit Borell. Cent. 4. Obs. 62. p. 327. Resp. (1) D. inter similitudinem, & identitatem. Ab illâ ad hanc N. V. C. Simile enim non est idem (2) Et quis ignorat, quanta accidentiarum formarum sit efficacia? Quid igitur prohibet, quo minus easdem & huic canis rabidi spuma attribuere possimus? (3.) Quamquam adhuc dubitare quis possit de veritate istius relationis. Nam

Fama

DE RES

Fama

Mobili

Tam fi

Et suis hor

ris musca e

alles e pro

ominum n

supre inge

ta duas au

tanc & tri

mplici ven

fallum. C

obest, quin

E X

Plinius a

resolvi 8

redire, pri

ph. l. i. c. 3

lacu sribus

tanc gign

Denuo ma

Sperlingi

tam ibi ex

Fama malum, quo non aliud velocius ullum,
Mobilitate viget, viresq; acquirit eundo,

Tam ficti praviq; tenax, quam nuncia veri.

E suis homines multa addunt, & è quavis muscâ elephantum faciunt. Aranæ castes è proprio corpore gignunt: sic & hominum multi mira diraq; Naturæ opera suscepto ingenio nectunt. Echo pro voce una duas aut tres reddit: sic & isti duplicant & triplicant visa auditaq;, ita ut è simplici vero duplex aut triplex natum falsum. Quod & hic contigisse, parum abest, quin dixerim:

EXPERIMENTUM VI.

Plinius autor est, *ranas in limum quasi resolvi* & nihilominus verò tempore redire, pristino recuperato corpore. *Sperlingii* *ph. l. i. c. 3. g. 4. p. 139.* Vel ex *pulveribus lacustribus* soli certa industria applicatis ranæ gignuntur. *Kircher. l. c. Resp. (1)* Denuo malâ fide agit *Kergerus*, mutilatè *Sperlingii* verba allegans. Minimè enim ibi ex *sua* loquitur sententia, sed *hypothese*

C

I.
bram contusam in
es generarentur,
Chrysalides muta-
rculâ custodivem,
e parva musce
bus seu aureliis
brupio prorup-
defens. Tr. de O.
nim vero hoc non
sed ad formarum
um. (3.) Quod
ertum est, cum
e feminibus, unde
r, erucarum suc-
traxere ortum.

IM V.

cepit *Sennertus*,
arente, animal-
progenita fuisse.
um figuras canum
4. Obs. 62. p. 327
em, & identitate
Simile enim non
orat, quanta ani-
efficacia? Quidigi-
idem & huic canu-
ssimus? (3.) Quare
possit de veritate libe-

Fam

potheticè καὶ ἀνδρωῶν de interitu for-
 marum differit: Quod si, inquam, ita ha-
 beret, in limo etiam salva sartag, animā il-
 la perstitisset. (2) Rem verò ipsam quod
 concernit, falsum est, rānas in limum
 resolvi & verno tempore, pristino recu-
 perato corpore, redire. Abscon-
 dunt enim se hyberno tempore saltim in
 limo, & quasi mortuæ in rimis terrarum
 latitant: quod & hirundinibus, muscis aliis-
 que formis, in statu latentiae constitutis,
 evenire solet. (3) In pulveribus palustri-
 bus occultatur non rarò semen rana-
 rum, ex quo, cæteris paribus, postmo-
 dum ipsæ producuntur ranæ. Hinc dist-
 inter materiam in quâ, & ex quâ. In
 pulveribus quod fit, non statim ex illis
 oriri censendum est. Distingvendum i-
 tem inter pulveres lacustres spectatos ra-
 tione sui, & ratione seminis admisti. Non
 illo, sed hoc modo ranæ ex iisdem nasci,
 statuendum est.

EXPERIMENTUM

VII.

Cancrorum fluviatilium cinis in loco
 humido vel in vase terreo sinatur cum a-
 quâ modicâ, hinc intra 20. dies innume-
 ræ atomi animatæ visuntur, quæ si fan-
 gvine bovino irrorentur, in caneros pau-

latira

latim commutantur. *Borell. Cent. 4. Obs. 34. p. m. 304.* Idem etiam, sed pluribus describit *Koenelmus Digbeus* l. c. in hæc verba desinens: *Cancris abluantur ab omni terrestreitate, ac coquantur sufficienter (ad minimum duabus horis) in sufficiente aqua pluvialis quantitate, reservetur hæc decoctio, ac ponantur cancri in vitro alembico, ac destilletur omnis liquor ex iis, quantum fieri potest, extrahatur, hunc seorsim reserva. Tunc calcinando pisces seu cancos in reverberatorio redigas in cineres cum priore tua decoctione, extrahere ex iis sal, qui filtratur; & omnis ei humiditas evaporando subtrahatur. In salem in fundo remanentem effundas tuum destillatum liquorem, & reponas in locum humidum, us putrescat, & intra paucos dies invenies ibi parva animalia sese moventia, magnitudinem milii seminis vix excedentia. Hæc nutriti debent sanguine bovino, donec ad magnitudinem mediocrium nodulorum, quibus in vestibus utimur, pervenerint. Tunc hi immittantur lignea*

C 2

HYD.

1.
de interitu for-
inveniens, ita ha-
sariag, anima il-
verò ipsam quod
ranas in limum
e, pristino recu-
dire. Abscon-
tempore saltem in
in ritis terrarum
ibus, muscis aliis
entia constitutis,
veribus palustri-
dò semen rana-
aribus, postmo-
ana. Hinc dist.
& ex quâ. In
statim ex illis
stingendum i-
es spectatos ra-
s admisi. Non
x iisdem nasci,

NTUM

um cinis in loco
o sinatur cum a-
20. dies innume-
tur, quæ si san-
in cancos pau-

latia

urna, aquâ pluviâ, & bovino sanguine repleta, mutando ad tertium diem aquam & sanguinem, atq; hoc modo quamlibet iis magnitudinem inducere poteris, quæ omnia manu quasi ducunt ad *Mysterium Resurrectionis mortuorum*. Hactenus ille. Cui pollicem etiam premit Exc. Dn. Sachs l. c. p. 254. seq. Sed Resp. Hanc artificialem cancerorum productionem, *fictitiam esse*, & sive humani cerebelli repræsentare somnium. Nec diversum docet ipsa auctorum probatio. Nam (1.) malè à genere *indeterminato ad determinatam* concludunt *speciem*. Uti enim non sequitur: Ibi perit arbor; Ergo fuit prunus. Ibi orta est herba; Ergo est viola. Sic quoque minus rectè infertur: ibi in cinere cancri macerato videntur *animalia*; Ergo sunt *cancri*. *Quæ? Qualis? Quanta? (2) Qvis nescit, formas subordinatas atq; accidentarias, excusso specificæ jugo, dominari, & ex materiâ illâ, in quâ antea conservatæ fuerunt, idonea sibi elaborare organa; Hinc enim vermiculi ex caseo, immò ex ipso corpore nascuntur humano.* (3) Et quis unquam *renascentes* illos vidit *cancros*? *Vermiculos* quidem ibi forsitan observatos fuisse, admittere possumus

mus: horu
li & sangui
ria non fel
cancros dil

EX

Scorpion
Scorpionidis
actu radici
ad Sympath
scorpiones ex
perè exan
videntur co
radicibus at
ad habitum
va vim m
ortis. Qu
videantur, n
per herbas i
tu posse.

purationis
tate primu
sed hic tant
ibus abest

EX

accidit
ad littu

mus: horum enim *semina* aquæ pluviali & fangvini bovino inesse, experientia non semel-testatum fecit; sed ab *his* ad *cancros* dilabi non statim debemus.

EXPERIMENTUM VIII.

Scorpiones exanimati contactu herbæ scorpionidis, exsuscitantur rursus contactu radicis hellebori albi. *Rattray* adit. ad *Sympath.* p. 22. Resp. (1.) D. inter *scorpiones exanimatos* $\Phi\alpha\sigma\alpha\mu\epsilon\tau\alpha\varsigma$ & $\delta\acute{\omicron}\nu\tau\alpha\varsigma$: si verè *exanimæ* sunt, animæ nunquam reddentur compotes, vel mille adhibitis radicibus atq; herbis. *A* privatione enim *ad habitum non datur regressus*. Et *contra vim mortis non herbula crescit in hortis*. Quod si verò *exanimæ* saltem *videantur*, non nego, beneficio *sympathiæ*, per herbas illas atq; radices vitæ eos restitui posse. Sed ita committitur *fallacia ignorationis elenchi*. (2.) D. inter *actum vitæ primum, & secundum*. Non ille, sed *hic* tantum à scorpionibus reviviscensibus abest.

EXPERIMENTUM IX.

Accidit mihi ipsi, pergit Kergerus, *ut ad littus maris Baltici obambulans*
C 3 *animad-*

animadvertentem, è spumâ maris innumeros culices generari: Spumâ itaq; illâ attentius excusâ, reperi eam nil aliud esse, quàm ipsos culices, ventorum impetu vel proprio errore in mare compulsos atq; suffocatos; fluctuum deinde reciproantium pulsu in litus ejectos, blandoq; solis foru resuscitados: quemadmodum musca suffocate facillimo negotio in vitam revocantur, si cinere, bolo, cretâ, vel similibus pulverisatis sepeliantur. Deposito enim in his humido superfluo atq; suffocante, in vitam reduces avolant, iterum iterumq; suffocande, vivificande; quod & pueris notum. Pediculos non tantum suffocatos, sed & coctos in vitam redire, à fide dignis accepi. Resp. (1) falsò animadvertit Kergerus, è spumâ maris innumeros culices generatos esse. Nam in spuma quod fit, non statim ex eâ producitur. (2) falsò scribit, culices suffocatos posteaq; blando solis foru resuscitados esse. A privatione ad habitum non dari regressum, jam antea dixi. Interim dist. inter culicum suffocationem, s; vite (substantialis) sublationem;

nem; & i
 factus sec
 saltem fuit
 is, non pe
 alius vite
 adfuit. A n
 gationem k
 non tantum
 tam redire,
 terre assen
 dum possum
 accepisse, A

In Theb.
 maxime ex
 statâ tellur
 genitur m
 re Diodor.
 scilicet ant
 animæ ex t
 formant.
 am in Egi
 verationis
 explicatio
 tà tellure
 no, illos eo
 produci.

nem; & inter ejusdem obscurationem, s. actus secundi inhibitionem. Obscurata saltem fuit in culicibus vita, impetu maris, non penitus sublata. Abfuit tantum actus vita secundus, sed primus reverà adfuit. A negatione autem illius, ad negationem hujus N. V. C. (3.) Pediculos non tantum suffocatos, sed & coctos in vitam redire, credat Iudæus Apella. Ego certe assensum huic figmento largiri nondum possum, utcumq; à fide dignis id se accepisse, Kergerus scribat.

EXPERIMENTUM

X.

In Thebaide Ægypti, quo tempore maximè exundat Nilus, atq; inde humectatà tellure subito solis calor supervenit, gignitur murium vis incredibilis, autore Diodor. Siculo l. 1. biblioth. c. 1. 2. perièrè scilicet antea illis in locis mures, quorum animæ ex sua putrilagine corpus iterum formant. Resp. Dist. inter ipsam murium in Ægypto generationem, & inter generationis illius à Kergero factam & fictam explicationem. Concedo, mures humectatà tellure in Ægypto generari; nego vero, illos eo, quo Kergerus existimat, modo produci. Nam mures periisse, & tamen

superstites animas ex putredine corpus si-
bi iterum formasse, Chimæricis fabulis
simile figmentum est. Hoc potius statu-
endum, vel mures istos esse aquaticos &
delectari locis humidis in iisq; magnâ co-
pia generari; vel aufugisse mures, exun-
dante Nilo, recedente verò eo, rediisse;
vel, mures cum putredine gaudeant, ibi
confluxisse & mediante semine sese multi-
plicasse; vel denique murium formas, in
latentæ statu constitutas, postmodum,
præsente calore, vitæ fuisse restitutas.

EXPERIMENTUM XI.

Multa corpora omni vita & animâ de-
stituta esse, huc usq; creditum est, quæ
tamen dioptica vivere deprehendit. Quis
credere possit, *acetum & lac & sanguinem
febrientium* innumerabili multitudine
vermium scatere, nisi id microscopica ars
hisce ultimis temporibus summa omnium
admiratione docuisset? *Kircher. art. m.
lac. & umbr. l. 10. part. 2. c. 8. §. 5. pra-
gmat. 2. p. 832.* Huc pertinent vermes
aut animalia in quacunq; hominis vel
aliorum animalium partibus genita, cu-
jusmodi observationes plurimæ reperiun-
tur in plurimis autoribus, imprimis *Sen-*
nerio

uerto Insi
p. 340. Res
et antecede
hem bis ve
pponere n

EX

Ex hac v
pate licet,
verris crelec
supra c.
et Barthol
sapius ossa
convetam

m. Cent. 4

Denit, ubi

nulla histo

Cent. 1. §.

sagen wol

ley / da

von Dch

sten / wa

worffen n

keln in di

lo steiff s

der Erder

man solch

nerio Instit. Med. l. 2. part. 3. sect. 1. c. 11. p. 340. Resp. Hæc nihil ad rem. Solutio ex antecedentibus constat. Hinc crambem bis vel ter coctam ac recoctam denuo apponere nolo.

EXPERIMENTUM XII.

Ex hac vitâ mediâ etiam causam invenire licet, cur ossa, cornua & similia sub terris crescant, (si crescunt) vide *Libav. l. supra c.* Fuit tamen etiam cum crederet *Bartholinus*, ossa crescere posse, & hinc sapius ossa gigantibus similia erui & consuetam magnitudinem excedere. *Hist. an. Cent. 4. b. 94. p. 417.* Præsertim in Daniâ, ubi gigantes unquam habitasse, nullæ historia meminerunt. Consule *l. c. Cent. 1. S. 98. p. 157.* Mann hat mir sagen wollen / daß in Indien ein Ort sey / da die Hörner der Thiere / als von Ochsen / Râhen und Ziegenböcken / wann sie auff das Erdreich geworffen würden / wachsen und Wurzeln in die Erde setzen sollen / daß sie so steiff stünden / als wenn sie aus der Erden gewachsen weren / und kan man solche mit Gewalt kaum heraus ziehen.

NTUM

ita & animâ de-
ditum est, quæ
prehendit. Quis
lac & sanguinem
sili multitudine
microscopica ars
summa omnium
*Kircher. art. m.
2. c. 8. S. 5. præ-*
pertinent vermes
que hominis vel
tribus genita, cu-
plurimæ reperium-
us, imprimis Sen-
11719

ziehen. Mandelsto Morgenländ. Reise-
 beschreib. Dieses schreibt Hugo von
 Lindschotten ausdrücklich / und giebt
 es vor ein warhafftig Ding aus /
 saget / daß es auff der Insul Goa
 geschehe / an einem steinichten Orte /
 woselbst die Schlächter die Hörner
 als nichtswürdige Dinge hinwerffen /
 und habe er selbst etliche aus der Er-
 den gezogen / welche 2. und 3. Span-
 nen lang Wurzeln in die Erde ge-
 schlagen hatten / sollen sonst nirgend
 als bey Goa gefunden werden.
 Indianisch Schiffarth Arthus und de Bry in
 4. Theil 17. cap. Citante *Oleario pref. ad lect.*
 in Mandelsto. Gallorum calcaria in capi-
 tibus eorum incisus posita crescunt & ma-
 gna evadunt, sicq; possent ulceratione
 vel vulnere facto jungi duo corpora, imò
 cornua recenter avulsa in variis anima-
 lium partibus, nuperq; vaccam cornua
 multa in pede habentem vidi, & de ca-
 pra idem legitur, quæ forsan sic peracta
 fuerunt. Sic etiam nunc novi dentes
 admoventur, qui vitam contrahunt,
 si à vivo avellantur animali, quod casu
 detectum fuit. Cum enim quidam den-
 tes duos amississet ictu, idq; ægrè valde
 ferret,

De Re
 ferret, ob
 fuit joco
 & firmite
 Borell. Ca
 am verve
 in terra
 Lindshott
 Resp. (1)
 nulla eju
 (2.) Diff
 & improp
 cornibus
 da. (3.) D
 Si verum
 dubito) e
 rum non
 contenta
 rum adm
 caria in e
 crescere d
 sunt isti
 onem pri
 ma galli
 tationis o
 hil contr
 plium qv
 cornuum
 suis locis
 EXP
 Deniq
 titatione.

ferret, ob deformitatem, eos subito reposuit joci gratiâ; & tamen radices egerunt & firmitatem pristinam sibi compararunt. *Borell. Cent. 1. Obs. 10. p. 14.* Cornua etiam vervecina & bubula vidi, quæ radices in terrâ egerant, ut cornu plantatile *Linschotti. Borel. Cent. 4. obs. 52. p. 318.* Resp. (1) *Vita illa media est non-vita.* Hinc nullæ ejus affectiones, nullæ effectiones. (2.) Dist. inter *accretionem propriam, & impropriam.* Hæc, non illa ossibus & cornibus sub terrâ existentibus, tribuenda. (3.) D. inter *continens, & contentum.* Si verum est (de quo tamen adhuc valde dubito) cornua illa radices egisse in terrâ, tum non tam ad *cornua,* quàm ad ipsa *contenta* est respiciendum. (4.) Obscurum admodum, quomodo gallorum calcæria in capitibus eorum incisâ posita, crescere dicantur. Nam aut *vivi* adhuc sunt isti galli, aut *mortui.* Si hoc, petitionem principii committit: *sin illud,* anima galli iis se communicat atque augmentationis opus præstat: ex quo tamen nihil contra nos efficitur. (5) Atq; hoc ipsum quoque respondendum est ad exempla *cornuum & dentium avulsorum,* & iterum suis locis insistorum.

EXPERIMENTUM XIII.

Denique de *phantastica hominis resuscitatione* aliquid ex *Borello* apponit. *De Richier*

chier Saponarius, inquit Borellus, & Bernardus Germanus, ex relatu Dn. de Gerzan, & aliorum, sanguinem humanum destillantes, quam veram lapidis sui materiam credebant, viderunt in cucurbitâ phantasma humanum, è quo sanguinei radii prosilire videbantur, & rupto vase invenerunt tanquam cranium humanum in fœcibus. Eandem ferè refert Historiam eqves Anglus Flud de quodam la Pierre vocato, qui mugitum ingentem audivit, quo hospites ejus perterriti fuerunt, & phantasma vidit humanum. Ajunt autem, hæc accidere tantum, cum sanguis petitus est à viro, qui (violenter) mortuus est. A capite enim, truncato carnificis manu, sanguinem habuisse ferebatur. Fuerunt etiam tres curiosi, qui terram S. Innocentii (cœmeterii ita vocati) loci innumeris corporibus mortuorum pleni, Lutetiæ etiam pro verâ alchymia acceperunt materiâ, & phantasmata etiam in phialis perceperunt, à quibus non parum perterriti fuerunt. Hinc fit, quod à sole elevata hæc terra, phantasmata ut plurimum in cœmeteriis videantur, quæ pro diabolo habentur, cum tamen naturaliter erumpant. Sic Albertus M. figuras o-

line

lim è terrâ evocabat. Sed hæc noctu tantum conspicua sunt, quoniam cum luminosa parumper sint, à solis lumine, ut stellæ confuscantur, adeo; ut apparere nequeant; licet tamen ibidem sint. *Cent. 4. obs. 62. p. 325. 326.* Hoc certum, è sanguine quocunq; etiam humano, eluendo cum aqua tepida & comprimendo, posse massas carneas generari. Verum *Resp.*

(1.) Non constat, cur *Kerg.* hæc experimenta seu potius figmenta adducat. Nam primum ipse nescit, an apponere illa debeat, nec ne? deinde ipse quoq; hanc hominum resurrectionem phantasticam vocat. Jam verò a. *resuscitatio illa brutorum*, cuius gratiâ hæc fabula allegatur, est phantastica, a. non. Si est, frustra hæctenus *Kerg.* laboravit in eâ probandâ. Si non, cur apponit, argumentorum loco, phantasmata. Argumentor ita: Q. est fictitium & phantasticum, id pro confirmando dogmate Physico adduci non debet: atqvi Resurrectio illa hominis &c. Ergo. *Major*: quia dogmata physica sunt realia; quæ non probantur per fabulosa. *Minor* est concessa. Sed dicas: *Kerg.* hæc saltem illustrationis gratia adduxisse? *Resp. (a)* Nulla ibi illustrationis fit mentio. *(β)* Non de illustrandâ, sed probanda brutorum resurrectione tractationem instituit. *(γ)* Si illustranda sunt themata Physica fabellis

fabellis, quid tandem reliquum erit de *sci-*
entia? (d) Eum saltem in finem allegat phā-
 tasticam hominum resurrectionem, ut ali-
 quam *natura possibilitatē* incredulis demō-
 straret. Verum ad *Script. S. fundamenta* in-
 creduli isti sunt ablegandi, non ad *rationis*
humane figmenta. (2.) Tantum abest,
 ut saltem *dubia* ista sint, ut potius è di-
 ametro veritati adversentur. Nam *re-*
surrectio hominum omnes *natura natu-*
rate transcendit vires, & soli infinito ac
 omnipotenti DEO propria est. (3.) A *Si-*
militudine ad identitatem, à *specie seu*
immagine ad rem ipsam N. V. C. *Ima-*
go cranii humani non dat hominem, nec
phantasma humanum eundem sistit.
 (4.) *Specetra cum natura operibus* con-
 fundenda non sunt. *Mugitus* enim
 quem *Petrus* ille apud *Anglum* audivit,
 & *phantasma hominis*, quod vidit, ad
specetra potius, quàm ad *natura opera*
 pertinent. Idem de experimento trium
 illorum *Curiosorum* judicandum. (5.)
 Nec deniq; *massa carnea* probant, quod
 probare debent. Concedo enim facile,
 sanguinem humanum admista aquâ ita
 concrefcere posse, ut *massam* aliquam *car-*
neam repræsentet; Verùm *an ex sangui-*
ne verus homo per artem chymicam re-
suscitari possit? Hoc est, quod non tan-
 tum in *dubium* voco, sed prorsus etiam
Nego.

CAPUT

CAPUT II.

DE

RESURRECTIONE

PLANTARUM.

AN NIMIRUM PLANTA EX
SVO CINERE RESURGERE
POSSIT NATURALITER?

Neg.

SECTIO I.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ,

Exhibens Auctorum dissensum.

S. I.

UT ordine procedam, *sententias*
circa præsentem de *Resurrectione*
plantarum quæstionem, in *tres*
potissimum classes distingvam. *Prima*
habebit affirmantes, altera dubitantes,
tertia denique negantes. *Qui affirmant*
problema, sequentes ferè sunt: Paracels.
in secret. natural. Kircher. de art magnet.
& in Mundo Subterr. Kerger. de Ferment.
d. c. p. 50.

CAPUT

I. c. p. 50. *Magnen.* in Democrit. rediv. disp. 2. c. 2. prop. 19. p. 183. *Jacob Gafarell.* in Curiosit. inaudit. *Quercetan.* in defens. contra Anonym. c. 23. *Borell.* c. 3. obs. 71. p. 253. *Job. Tackius* de confangv. auri, sacch. & vini p. 43. *Job. Jacob Wenceslaus Doberzensky* de *Negroponte* in amœniore Philos. de Font. part. 3 prop. 1. *Oswald. Grembs* Arbor. homin. l. 3. c. 3. §. 105. *Schoottus* in mirabil. art. *Harsdörffer* tom. 3. recreat. mathemat. Part. 9. §. 26. *Sachsus* Gammar. p. 246. *Vigenarius* in tract. de igne & sale p. 262. *Henr. Meibomius* in Epistolâ, præfixâ corpori glorioso *Theophili Spizellii*; *Job. Carol. Rosenberg.* Rhodol. part. 2. c. 3. p. 395. Atq; hi *classis primæ* fuere cives.

§. II. Ad secundam pertinent *dubitantes*; quales sunt *Libav.* lib. 2. de Ran. c. 17. p. 386. & *Camer.* cent. 9. memor. §. 24 aliq; pauciores; qui nec asserere quicquam audent, nec pertinaciter inficiari; cum nullam certam habeant istiusmodi rerum experientiam. Audiamus *Libaviam* l. c. ita differentem: *Dubitari tamē potest, quod similitudinis vis & progenerationis adsimile vi ignium perent: quid, quæso, relinquatur vitale?*

Civis

Civis, &
& Merca
ignis non
ruptum,
ere aut
eres sibi
sonitis a
balere, a
Hæc ille.
 §. III.
Negantes
teris nomi
 & CL. Dn.
 de Cancr
 nem qv

S

n A

Siste

Dist. i
nari
 inter pla
 Concedo
 cinere co
 go autem

Cinis, & in eo salsugo: Spiritus aëreus & Mercurialis est dissipatus, tum quod ignis non relinquat seminum incorruptum, sed violenter solvat mista, dicere autem à cælo accipere relictos cineres sibi convenientem formam instar fomitis aridi, in explicatione quidem valere, attamen & dubiis non carere.
Hæc ille.

§. III. Sequitur demum *tertia classis, Negantes* completens, ex quibus præ cæteris nomino Exc. Dn. D. *Rolfinccium* l. c. & CL. Dn. D. *Majorem* in dissert. Epistol. de Canceris & serpent. petref. p. 32. Et *hinc meum* quoq; addo calculum.

SECTIO II.

ΠΑΡΑΣΚΕΤΑΣΤΙΚΗ,
Sistens controversiæ statum.

§. I.

Dist. inter *plantam veram, & imaginariam*; sive, quod eodem recidit, inter *plantam ipsam, & ejus imaginem*. Concedo, *imaginem* quandam *plantæ, ex cinere combustæ* representari posse; *negare autem, veram* inde esse oriundam.

D §. II, Dist.

Democrit. redi.
183. Jacob Gaf.
it. Qverectan.
m. c. 23. Borell.
Tackius de con.
iii p. 43. Job.
ensky de Negro.
f. de Font. party
Arbor. homin.
n mirabil. art.
at. mathemat.
mmar. p. 246.
ne & sale p. 262.
stola; præfixa
i Spizellii; Job.
ol. part. 2. c. 3. p.
tere cives.
inent dubitan.
2. de Ran. c.
9. memor. §. 24
asserere quic
naciter inficiant
eant istiusmodi
audiamus Liba
Dubitari in
tudinis vis &
vi ignium per
quatur vitale!

§. II. Dist. inter *plantam eandem numero*, & *speciem eandem*. Tametsi forsitan ex cinere eadem quâ speciem planta resurgere possit; impossibilis tamen est atque manet ejusdem numero planta ex suo cinere resuscitatio. Quæ enim periit anima, revocari non potest.

§. III. Dist. inter *plantæ corruptionem totalem*, & *partialem*. Ex hâc quodammodo resurgere posse plantam, concedo; ex illâ verò, nego. Nam à *privatione totali ad habitum non datur regressus*.

§. IV. Dist. inter *cinerem*, & *in cinere contentum salem*, vel *semen*. Ex hoc resurgere potest planta, beneficio artis Chymicæ, principia activa passivis applicantis; ex illo verò minime. Videntur hoc ipsi etiam *adversarii* innuere, dum in cinere dicunt *latere salem*, in sale autem *principium seminale*. Verùm si hoc est, non ex cinere, sed ex *semine* produceretur planta, atque sic non tam *resuscitabitur*, quàm *generabitur*. Hinc

§. V. Dist. inter *resuscitationem*, & *generationem*. Hanc plantis attribuo, *illam vero, propriè acceptam, ipsis denego*.

§. VI. Dist.

§. VI. Dist. inter *resuscitationem naturalem*, & *supernaturalem*. *Infiniti* Dei infiniti potentiâ atq; *virtute* plantam corruptam *restaurari* posse, non nego; nego tamen, *vi naturali* id fieri posse.

§. VII. Dist. inter *Naturale*, quatenus opponitur 1. *supernaturali*, 2. *fortuito*, 3. *violento*, 4. *voluntario*, 5. *artificiali*. *Primo modo* *Naturale* significat illud, quod est secundum communem naturæ cursum à causis naturalibus. *supernaturale* autem, quod Deus efficit in creaturis præter consuetum naturæ ordinem, absq; creaturarum tamen repugnantia. Sic *naturalis* est pluvia, *naturalis* germinatio plantarum, *naturalis* generatio animalium; *supernaturalis* autem cometa, pluvia miraculosa lactis, frumenti &c. *Secundo modo*, *Naturale*, id notat, quod frequenter & à causâ per se fit; *fortuitum* autem, quod raro & à causâ per accidens contingit. Sic *naturaliter* generantur homines & animalia; *fortuito* producuntur monstra. *Tertio sensu naturale* respicit principium motus ab intra; atq; sic *violentum* est, quod à causâ externâ movetur. Hinc *naturaliter* descendit pluvia, ascendit ignis, progreditur animal; sed *violento* motu ignis

D 2

decruditus

tameandem na-
Tamen forsan
em plantaresur-
tamen est atque
lanta ex suo cine-
m perit anima,

te corruptio-
Ex hac quo-
plantam, con-
Nam à pri-
non datur re-

erem, & in ci-
l semen. Ex hoc
beneficio artis
passivis appli-
e. Videntur hoc
ere, dum in ci-
in sale autem
erum si hoc est,
ine produceret
resuscitabitur,
nc

suscitationem, &
antis attribuo, de-
m, ipsis denego.

§. VI. Dist.

detruditur, *violento* motu lapides projiciuntur in altum. *Quarto respectu*, *Naturale* innuit, aliquid non procedere ex libero arbitrio, sed inclinatione solius naturæ; ut quando bos currit, equus hinnit, canis latrat &c. *Voluntarium* autem est, quod proficiscitur à libero arbitrio. Sic actiones Dei, angelorum & hominum *voluntaria* dicuntur. *Quinto tandem modo Naturale* notat tale, cujus veritas immediatè æstimatur ex intellectu Dei; *Artificiale* autem, cujus veritas immediatè æstimatur ex intellectu artificis. Atq; hæc ratione Ens in Metaphysica distinguitur in *Naturale* & *Artificiale*. Sed hæc posteriores significationes omnes alienæ sunt; *prima* tantùm ad quæstionis explicationem facit. Dum enim nego, *plantam ex suo cinere resuscitari posse naturaliter*, intelligo *vires natura*, sive *naturale*, *primo modo* acceptum, quod tamen *artem* penitus non excludit. Vide Caput I, Sect II. ubi plura invenies.

SECTIO

SECTIO III.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ,

Negativam sententiam
adstruens.

§. I.

Quæ supra contra *brutorum* resuscitationem produxi argumenta, ea & hic locum habere possunt. Similium enim similis ratio esse solet. Interim tamen, ut res eo clarior atq; evidentior fiat, nonnulla denuò repetam atq; apponam. Et primum quidem (I.) argumentor ita: Quicquid vitâ privatam est, illud virtute naturali reviviscere nequit: atq; *planta, in cinerem redacta*, vitâ privatæ sunt; Ergo *planta, in cinerem redacta*, virtute naturali reviviscere nequeunt. Major canonicâ suâ gaudet auctoritate. Minorem hoc Prosyllogismo confirmo: Cujuscunq; plantæ materia est destructa atq; in atomos resoluta, illius etiam anima perit atq; annihilata est: atq; *plantarum, in cineres redactarum*, materia est destructa atq; in atomos resoluta; Ergo *plantarum, in cineres redactarum*, anima etiam perit & annihilata est. *Propositio* constat, quia anima plantarum materialis est, nec sine

D 3

proportio-

SECTIO

proportionatâ materia subsistere potest.
Subsumtionem v. demonstrat experientia.

§. II. (2) Quæcunq; plantæ producuntur beneficio *artis Chymicæ*, illæ non sunt *veræ ac physicae*: atqvi *planta, in cineres* redactæ, producuntur beneficio *artis Chymicæ*; Ergo *planta, in cineres redactæ*, non sunt *veræ ac Physicæ*. Major probatur: Quicquid est *accidens*, illud non potest producere *substantiam*: atqvi *ars Chymicæ* est *accidens*; Ergo *ars Chymicæ* non potest producere *substantiam*. Porro: Quicquid non potest producere *substantiam*, illud etiam non potest efficere *plantam*: atqvi *Chymicæ ars* non potest producere *substantiam*; Ergo etiam non potest efficere *plantam*; Ergo *planta, quæ productæ dicuntur arte Chymicâ, veræ non sunt, sed phantastica.*

§. III. Dicis: *Chymiam non immediate resuscitare plantas, sed mediante naturâ*. Resp. Bene. Quæcunq; autem *planta* producitur à *natura*, ea non *resuscitatur*, sed *generatur*. *Generatio* enim illud unicum atq; solum est medium, cujus beneficio Deus gloriosus res, naturâ sua ad interitum vergentes, à miserabili illa liberavit labe atq; clade, dum dixit: *Cœscite*

re &

Subsistere potest.
Sicut experientia,

atque plantæ pro-
Chymica, illæ
atque planta, in
naturæ beneficio
atque, in cineres
Physica. Major
accidens, illud
stantiam: atque
Ergo ars Chy-
mice substantiam.
potest producere
non potest effi-
ca ars non po-
est; Ergo etiam
est; Ergo planta,
vix Chymicâ,
artificia.

non immédia-
d mediante na-
atque; autem plan-
ca non resuscita-
ratio enim illud
medium, cujus be-
nes, naturâ suâ ad
miserabili illa li-
um dixit: Chy-
mice

et & multiplicamini. Nulla ibi resurrectio-
nis, nulla resuscitacionis Chymicæ sicut
mentio.

S. IV. (3.) Si in cinere combusta plan-
ta latet principium seminale, ex quo alia
denuo producitur, sequitur, quod pro-
ducta non sit eadem numero planta, quæ
combusta erat: atque verum est prius, se-
cundum adversarios; Ergo & posterius.
Majoris connexio patet, quia illud semen
non est principium plantæ combustæ; sed
ejus potius effectus. Quemadmodum se-
men patris non est ejus ipsius causa; sed
filii, ex eo generandi. Sicut autem filius
ex patris semine productus, ab eo differt
numero, licet specie conveniat: ita & re-
suscitata planta à combustâ, numero di-
stinguitur, quia ex ejusdem semine pro-
ducta est.

S. V. (4.) Si verè planta resurgeret
ex suis cineribus, necesse esset, ut resur-
geret eadem prorsus magnitudine, colle-
ctâ in totum materiâ priori, restituto eo-
dem vigore, & revocatâ eadem animâ: at
posterius est falsum; Ergo & prius. Mino-
rem confirmat ipsa rerum magistra, ex-
perientia: hanc qui negat, contrarium pro-
bet; id quod tum demum fiet, quando
locusta bovem pepererit.

D 4

S. VI. Alia

S. VI. Alia subjicerem *argumenta*, nisi hæc ipsa tanti essent, ut omnem *adversarionem* impetum facile eliderent atq; *superarent*. Nihilominus tamen ex *superabundanti* *Experientissimi* *Dn. D. Majoris* addam verba, quæ non parum faciunt ad *sententiam* meam *illustrandam*. Ita autem ille loco citato: *Quam* (1.) *pauca & rara sunt ejus rei* (nempe *resurrectionis plantarum*) *exempla?* (2.) *quantopere Autores inter se non conveniunt, alio Sal fixum, alio Volatile, ad insinuandum rei miraculum urgente.* (3.) *Neg; solidi quicquam inest plantis istiusmodi, ut videntur, resuscitatis: denegato enim ipsis calore externo, facile, nisi fallor, in pristinum, in quædam redactæ sunt, cinerem relabuntur, nec prius repullulant, quàm novo eoz; blando Lucerna calore, quicquid volatile in ipsis est, rursus excitetur.* (4.) *Neg; porro, si planta, certo artificio tractate, resurgunt ex cineribus suis, atq; phœnicis instar, reviviscunt, resurgunt eodem prorsus pondere, vel magnitudine, quâ primitus gaudebant:*

bant; id quod necessum foret, si vera daretur earundem Resuscitatio. (s.) Multò minus Salia vel Lixivia congelata sunt id, quod referunt; sed mera rerum larvæ, mera corporum idola, & mera ludentis nature pagnia. Atque his Sectionem etiam hancce tertiam claudio, & ad ultimam me converto.

SECTIO IV.

ΑΝΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ.

Adversariorum Experimenta examinans.

EXPERIMENTUM I.

KIRCHERI.

Quæ Athanas. Kircher. Mund. subterranean. lib. 12. sect. 4. pag. 414. de resuscitatione plantarū habet, sequentia ferè sunt: In cinere, *inquit*, salem, in sale, tanquam in centro, latere cujuscunq; rei vegetabilis virtutem seminalem, jam variis in hujus operis (*mundi subterranei*) libris ostensum fuit; fieri itaq; potest, ut sal ex plantis arte

D3

non

non omnibus nota extractus, uti
 spermatica virtute herbæ pollet; ita
 quoque inseparabili eidem connexus
 modo, dum plasmarica facultas ca-
 lere tenui & leni in sale vi seminali
 excitatur, ex innato quodam appetitu
 ad id formandum feratur, ad quod
 à naturâ destinatus fuit, vi salinis
 corpusculis, in quibus plastica vis la-
 tet, in illam formam, quam semen
 postulat, confluentibus; atque adeo
 plantam exhibeant sub eâ formâ,
 quam planta, ex quâ sal extractus fu-
 it, sua natura requirit; Cujus rei ex-
 perimentum in præcedentibus libris
 dedimus, de cineribus variarum
 plantarum, quarum lixivium hybernis
 mensibus ad congelandum exposi-
 ta in glaciali crusta eas plantæ for-
 mas exhibeant, ex quarum cineri-
 bus lixivium factum fuerat.

Circa hoc experimentum sanè
 mirificum diu multumque versatum
 me esse, affirmare ausim, donec

tandem

tandem alius
 reni, quo pla
 magi eolli h
 neribus ex
 20 decenniu
 spectandum
 1657. quo R
 ulei mei v
 immâ anim
 am affusmo
 post discesu
 voluissim, p
 mentiori
 mensis Feb
 tem specta
 designatam
 postquam R
 tanto lustran
 20 verò sive
 caula, sive
 1745. quoniam no
 suo chao re
 tumem, qua
 addidit; lubj
 ponere opera

tandem alium quendam modum in-
 veni, quo *plantam* intra phialam ob-
 longi colli hermeticè clausam ex suis
 cineribus excitavi, atque in meo mu-
 sæo *decennium* ferè advenis cunctis
 spectandum exhibui, donec anno
 1657. quo *Regina Sveciæ CHRISTINA*
 musei mei visitatione me dignata,
 summâ animi sui voluptate artifi-
 cium istiusmodi spectavit; quod cum
 post discessum ejus extra fenestram
 posuissem, postero die reversus, ve-
 hementiori frigore, erat enim
 mensis Februarius, phialam ruptam
 finem spectaculi fecisse reperi, quasi
 dedignatam monstrare se amplius,
 postquam Regina tanti nominis eam
 tanto lustrandi honore affecisset; e-
 go verò sive expensarum faciendarum
 causa, sive magni laboris pertasus
 ἐν γένησι non amplius aggressus, in
 suo chao reliqui. *Modum autem & ra-
 tionem*, quâ hoc artificium confecit, non
 addidit; subjecit tamen alium, quem ap-
 ponere operæ pretium videtur.

MODUS

MODUS KIRCHERI RESUSCITANDI PLANTAM.

Accipe seminis planta cujusvis maturissimi, tempore & cælo serenis Lib. 4. quæ in mortario contusa phiala munda, quam optimè clausa impones, & ne vel minimum expiret, caveo, asserta quæque phiala in loco munito. Hoc peracto observabis tempus vespertinum cæli serenissimi, ut sequenti nocte rorem decidentem colligas.

Phialam reservatam aperi, semen contusum comminutumque, exime, & super tabulam vitream extende, hanc vero tabulam cum semine in horto aliquo aut prato sub dio libero expositam relinque, & ne aliquid roris abundantioris è tabula defluendo pereat, tabulam una cum semine in patinâ latiusculâ collocabis, sic fiet, ut ros copiosè supra semen decedens, ipsi commodius naturam suam nocturnis hisce maccrationibus conferat.

Eodem

*Eodem te
nu excipien
sinte amen
datur, quod
dernde in vi
nriter men*

*Porro ser
ni iterum
quid inde e
rabatur,
reponat
ressus sapa
ipoties de
chias & re
tradat: fa
& salem d
nox in ror*

*Ros hoc
ala asserda
non affund
metiscè cum
gnata in lo
retur, aut
firmo spatio
terro phiala*

Eodem tempore ad rorem commodius excipiendum quatuor palis affixura linreamen subtile & purissimum extendatur, quod madore nocturno imbutum, deinde in vitrum mundissimum ad octo circiter mensuras exprimatur.

Porro semen imbutum rore nocturno iterum phiala sua inclusum, ne quid inde expiret, aut calore solis extrahatur, ante solis ortum pristino loco reponatur. Ros ex linteamine expressus sapissimè percoletur, colatus aliquoties destilletur, donec omnibus facibus & terrestri immunditie immunis evadat: facies verò relictas calcinabis, & salem dabant pulchrum visu, quò mox in rore distillato dissolvatur.

Ros hoc sale imbutus semini in phiala asservato altitudinis trium digitorum affundatur, deinde in phiala hermetice cum vitro contuso & borace signata in loco calido & humido asservetur, aut etiam sub fimo equino, menstruo spatio condatur; deinde exemptam phialam considera, & semen adinstar

HERI
NDI

e cujusvis
erenis Lib.
ialamun-
ones, &
to, asser-
uito. Hoc
bertinum
nocte ro-

, semen
e, & in-
hanc ve-
to aliquo
tam re-
undanti-
t, tabu-
à latin-
s copiose
modius
ce mace-

Eodem

instar gelatine transmutatum, spiritum cuticula instar videbis variis coloribus variegata supernatantem, & intra cuticulam & terram limosam rorem de natura seminis existentem instar seminis viridis,

Phialam hanc ita sigillatam per totam aestatem suspende in loco, solis interdiu, noctu luna, reliquorumque siderum radiis pervio, caelo verò turbato aut pluvioso, in loco sicco & calido conserva, donec pulsis nubibus serenitas demum affulserit, cui demum eam expones.

Accidit nonnunquam, ut opus hoc, mensibus serè duobus, aut citius, aliquando post annum, juxta temporum constitutionem absolvatur.

Ceterum signa perfectionis operis haec sunt: limosa materia in fundo in altum contumescit, spiritus & cuticula indies decrescunt, totaque materia demum inspissatur, in vitro verò à reflexione solis subtiles nascuntur exhalationes,

& veluti

& veluti neb
veluti prima
delibis adbu
nani solum
is nunc, mo
laris phial

Tandem e
te mater
culeus, &
herba &
& specie
te calore
mescens in
gpories ig
alore suscit
formam exh
ne, si vas be
reuo.

Verum eni
probant, qua
productione, r
purationen
Deinde de
incipia pass

Et veluti nebula, planta excrescentis, veluti prima quaedam rudimenta, sed debilis adhuc Et sine calore, Et ad formam solum tela aranearum ascendentis nunc, modo descendentis, pro radiis solaris phialam ferientis efficaica.

Tandem ex tota illa in fundo subsistente materia spirituosâ, cinis fit albocœruleus, Et tum successu temporis caulis, herba Et flores producuntur in forma Et specie seminis, quæ species præsentis calore comparet, eodem absente evanescens in chaos suum revertitur; sed quoties ignem applicaveris, toties calore suscitante materiam, planta formam exhibebit, durabitq; hac ratione, si vas bene obturatum fuerit perpetuo.

EXAMEN.

Verum enim verò (1.) hæc nihil aliud probant, quàm plantarum ex seminibus productionem, non verò earundem ex cinere resuscitationem, de quâ tamen disputatur. (2.) Deinde docent hæc, Chymiam activam principia passivis applicare posse, ut generatio

ratio inde sequatur; sed nec hoc negatur, aut in dubium vocatur. (3.) Porro ea ipsa planta, quæ ex semine excitatur, non est ea, quæ perit, sed alia numero diversa. (4.) Quamquam adhuc sub iudice lis sit, an verè sit illa planta, quæ hoc modo producitur. Evanescentia enim ejusdem, remoto calore, non parum eam reddit suspectam.

EXPERIMENTUM

II.

POLONI CUJUSDAM MEDICI.

Narrat *Gasparellus* ap. *Job. Chrysofost. Magnen.* in *Democrit Rediv.* Disp. 2. c. 2. prop. 19. p. 183. oculosque testes appellat suo nomine viros graves & suæ domui satis notos, qui in Poloni Medici musæo phialas complures viderunt, in quarum fundo pulveres ex arte præparati florum animas in cineribus conservabant, vivebantque veluti suis in urnis. Spectaculum hospitibus gratum exhibiturus doctissimus ille chymicus, accensam candelam detentæ in aëre phialæ, quæ rose cineres præparati as-

serva-

servabantur, certâ distantiâ supponit;
 vix calor sese in vitrum insinuaverat,
 cum ecce tibi moveri corpusculo-
 rum pulverisque populos, cinerem
 illum leniter agitari, dum tandem
 post horæ ferè intervallum totus ille
 pulvis collecto calore in media phi-
 alæ areâ suspensus, variis deinceps
 confusisq; motibus undiqvæq; cieri
 cœpit (sicut dum apes alvearia mu-
 tantes in aëris medio in nubem co-
 actæ, confuso volatu hinc & inde per
 sua castra volitant) tandem variis a-
 gitationibus, quasi sese atomi ad uni-
 onem qværitarent, paulatim in ro-
 sam perfectissimam corpuscula illa
 coaluerunt, cui neq; in foliis ordo,
 neq; color, neq; meditullium cro-
 ceum deesse videbatur: sed specta-
 culum remota candela statim desuit,
 recidentibus ad phialæ fundum ato-
 mis, quæ calor vi in aëre detine-
 bantur, ut quotidie radiorum sola-
 rium beneficio festucis pulveriqve
 contingit; & unaqvæq; quem in ro-
 sâ nondum dissoluta locum occupa-
 verat,

E

verat,

hoc negatur,
 Porro ea ipsa
 tatur, non est
 ero diversa
 iudice lis sit,
 hoc modo pro
 m ejusdem,
 am reddit sit

UM

MEDICI.

Job. Chry-
 rit Rediv.
 83. ocula-
 nomine vi-
 atis notos,
 eo phialæ
 varum fun-
 rati florum
 servabant,
 arnis. Spe-
 cum exhibi-
 ymicus, ac-
 nta in aëre
 præparatæ
 serva-

verat, eundem in artificiosâ hujus-
 cernodi restitutione obtinebat; non
 sectus ac subtilissimus hujus seculi
 Philosophus Cabæus post Gilbert.
 l. i. c. 18. in Philosophia magnetica
 refert, quod si avelleretur à suo loco
 terræ globus, non modò in eundem
 recideret, verùm etiam pars Septen-
 trioni respondens sese ad illum con-
 verteret, servarentq; cæteræ partes
 eosdem, quos habent cum sole a-
 spectus; ita & minimum unum, quod
 meditullium in rosaria efformabat,
 in phiala suam repetit locum, neq;
 foliorum texturam subit, & omnem
 motus rationem experiundo sua in
 sede constitit, ut ait *Lucret. l. i.*

*Omne genus motus & cætus experi-
 undò*

*Tandem deveniunt in tales disposi-
 turas.*

EXAMEN.

*Hoc experimentum Freitagius in No-
 stribus Medicis fabulosum appellat. Quer-*

cetanus

etiam auter
 rum Regis Co
 se visam refe
 vana c. 23. Q
 quod parum
 habilitari poss
 nil nisi speci
 it. Jam ver
 controvertit
 vera, realis
 largere possu
 nonndum

EX

p

Paracels
 combusta ca
 pisse, asser
 cepit, &
 modum d
 naturæ po
 lertia & in
 tem r evivi
 me fit:

retanus autem, magni nominis, Gallorum Regis Consiliarius & Medicus, eam à se visam refert *in defens. contr. Anonymum c. 23.* Quicquid sit, hoc certum est, quod parum inde *Resurrectio plantarum* stabiliri possit. Nam spectaculum illud nil nisi *speciem ac imaginem rose* exhibuit. Jam verò non de *immagine, sed re ipsa* controvertitur: utrum videlicet *planta vera, realis ac physica ex suo cinere resurgere possit?* Id quod hoc experimento nondum probatum.

EXPERIMENTUM

III.

PARACELSI.

Paracelsus l. 6. de Nat. rer. ex lignè combusti cineribus plantam excitari posse, asserit his verbis: Resuscitatio inquit, & restauratio ligni est admodum difficilis & ardua, attamen naturæ possibilis, sed sine insigni solertia & industria fieri nequit, ut autem revivificetur, tali modo maxime fit:

E 2

MODUS

ciosa hujus-
nebat; non
hujus fecili
ost Gilbert.
magnetica
r à suo loco
in eundem
ars Septen-
illum con-
eræ partes
um sole a-
num, quod
fformabar,
cum, neq;
& omnem
ado sua in
i. l. l.

us experi-
undo
ales dispo-
turas.

agus in No-
pellar. Quer-
cetanus

MODUS

Recipe lignum, quod primò fuerit carbo, postea cinis, & pone in cucurbita unà cum resina, liqvore & oleitate illius arboris, omnium idem sit pondus, misceantur, & in leni calore liquescant, & fiet mucilaginosissima materia, atq; ita habes tria principia, ex quibus nascuntur omnia, omnia generantur, nempe phlegma, pinguedinem, & cinerem; phlegma est Mercurius, pinguedo est sulphur, cinis est sal; nam omne quod in igne fumat & evaporat, est Mercurius; quod flagrat & comburitur, est sulphur; & omnis cinis est sal. Cum jam hæc tria principia simul habes, pone ea in ventre eqvino & putrefac ad suum tempus: si postea illa materia in pingve solum sepeliatur & infundatur, videbis eam reviviscere & arborem & lignum parvum inde nasci, virtute priori nobilius.

EXAMEN.

Satis quidem speciosè hæc à *Paracelso* dicuntur; sed an natura quoq; modum illum

illum admittit.
est. Unde
perimento,
fecerit. In
tam hoc mo
tam, resurre
generatio.
arboris, qua
Paracelsus, l
a. Hæc au
ra solutam
principiorum
non otiosa es
ca domici
tas actione
modo rel
rem versa
tis, cineri fa

EXPER

V

Querceta
to Cracovia
verit ex pla
a 30. vitris
la plantam
am succrese
de. Linga d

illum admittat, nondum demonstratum est. Unde meritò *dubitandum* hoc de experimento, donec experientia rem planam fecerit. Interim posito, *plantam* quendam hoc modo à *Paracelso* fuisse excitatam, *resurrectio* tamen *vera* non fuit, sed *generatio*. In liqore enim & *oleositate arboris*, quam cum cinere misceri jubet *Paracelsus*, latere potest *anima* ipsius *plante*. Hæc autem inveniens materia, antea solutam quidem, sed postea beneficio Principiorum Chymicorum compactam, non *otiosa* est, sed maximè *operosa*. Hinc ex eâ domicilium sibi fabricat ad edendas suas actiones idoneum. *Planta* itaque hoc modo resurgens, non *ea est, quæ in cinerem versa; Sed cujus anima, beneficio olei, cineri fuit communicata.*

EXPERIMENTA ALIA VARIORUM.

Quercetanus l. c. refert de Medico Cracoviensi, quod pulverem habuerit ex planta cujusvis partibus, ultra 30. vitris contentum, ad motum lucernam plantam omnibus partibus absolutam succrescentem, exhibentem. Dn. de Linga vidit Parisiis: peregrinum

in vasibus sigillatis Rosa, Tulipa &c.
aquâ semiplenâ resuscitationes quinque
assum pretio, admoto igne ostendisse
 Borell. c. 3. Obs. 71. p. 253. pariter ut
 Cornarius Archiater Brandenb. Culm
 bachi 1608. cum mense aquam quan-
 dam destillasset & asservasset, mense
 Novembri in vitri ejus fundo plantu-
 la succrevit, quam depinxit Libav.
 Syntagm. Arcan. l. I. c. 22. Testem o-
 culatum Stephan. Bressiæum Medic.
 Chymicum Gratianopolitanum ad-
 ducit Borell. Cent. 2. obs. 21. p. 123. quæ
 est planta principiis separatis plantam
 vidit, à quâeducta fuerat, in liquo-
 re quodam realiter productam intra
 parvum tempus sine mora. Plantam
 instar Juniperi in phialâ productam,
 quam Dn. Barlet. dono dederit Dn. de
 la Nouë Medico Monspeliensi, idem Bor.
 cent. 4. obs. 62. p. 328. conspexit, & festi-
 vissimo spectaculo in Holsatia ap Ducem
 FRIDERICUM in ejus laboratorio,
 ex tartaro productas uvas variæq; ma-
 gnitudinis botros non peregrino ali-
 quo fermento, sed illo ipso, quod erat
 ex Tar-

ex Tartaro
 cum jucund
 tum, Joh
 Eloq. Gleo
 Wenceslau
 groponte,
 uservasse
 veram, &
 phialas vitre
 quodam &
 ra phialas
 que adhibiti
 nam plant
 sarum, P
 Pont. Mec
 meribus
 artificio ex
 natam, ad
 de Nat. &
 flus in Cam
 Kergerus
 p. 50. quæ
 coniesi & te
 ducunt, R
 antipath.
 iterum ge

ex Tartaro, quod deinceps multoties cum jucundissimo successu alibi tentatum, Joh. Tackius Med. D. & Prof. Eloq. Gleosæ l. c. Dn. Joh. Jacob Wenceslaus Dobbercensky de Negroponte, loco allegato, testatur, se observasse flosculorum diversorum veram, & non imaginariam intraphialas productionem ex liquidâ quadam & quasi uliginosâ materiâ intra phialas hermeticè clausas contenta, quæ adhibito calore ilico erecta, in formam plantarum foliis & floribus onustarum. Petrus Servius Urbani VIII. Pont. Medicus, conspexit Rosam, ex cineribus ustis solerti & ingenioso artificio excultis & elaboratis 24. horis natam, adultam perfectamq; in Tr. de Nat. & Art. miraculis. Vid. Sachsus in Gamm. p. 244. & seqq. nec non Kergerus de Ferment. Sect. i. c. 6. p. 50. qui sequentia addit: Raphani concisi & terræ commissi, raphanos producunt, Rattray adit. ad Sympath. & antipath. p. 54. Oleæ siccæ lignum iterum germinasse, referunt Theophrastus,

phrastus, Scaliger & alii; Lectum
 ligneum terrâ defossam germinare po-
 tuisse, Aristoteles asserit, Sperling.
 ph. l. i. c. 3. ad præc. 7. p. 81. No-
 runt omnes agricola: quod ex suillo
 stercore, Sonchus, Sandidiel, gene-
 rentur in vineis, hortis & agris: fa-
 miliare autem alimentum est sonchus
 suis. Sennert. Hypomn. 5. c. 7.
 Es gibt Vögel auff der Insul Dame
 ma und Banda / die man Nüßesser
 heisset / welche die Muscatnüß sampe
 den Blumen fressen / und wenn sie es
 von sich durchgehen lassen / und sol-
 ches excrementum auff die trockene
 Erde fället / so wächst ein Muscat-
 baum daraus. Johann Jacob Saars
 Ost-Indianische Kriegeres - Dienst.
 c. 3. fol. 4. Hoc est, quod docet Aristo-
 teles 3. de Gen. Animal. c. 3. etiam
 in excrementis posse principium vitale
 inesse. In Museo Cassiani à Puteo E-
 qvitis Romani vidi herba iconem ex
 corpore Hispani cujusdam enata. Hi-
 storiam recenset Fortun. Licetus de
 spont. viv. ortu, spinæ in corpore ger-
 minan-

minantis.
 vari transse
 cutrita fuer
 muscus, ex
 trucem. C
 tio human
 ino vidi,
 Cent. 2. h
 seminio
 getabilia
 ores in m
 apud Sc
 eos nascun
 Spania P
 um flori
 mine suo
 gem unam
 roatam, a
 illo flavo te
 tenderet, k
 am quasi s
 duodecim
 um duxisse
 creduli con
 fuit, quod
 D. Joh. So

minantis. *Inhaeserat nempe spina corpori transeuntis, deinde cum corpore nutrita fuerat. Narravit mihi Leide amicus, ex collo mulieris excrevisse fruticem. Corallium rubrum ex cranio humano propullulans in Museo Pisano vidi, inquit Barthol. hist. anat. Cent. 2. h. 20. p. 205. 206. Ex occulto seminio hujusmodi ex animalibus vegetabilia emergunt, sicut plantae plures in muris, hedera in cornu cervi apud Scaligerum, visci in montibus nascuntur, Idem l. i. Visus est in Hispania Pastor aetate nostrà, qui rubum floribus coronatum in abdomine suo natum ostendebat. Vidi apem unam quasi serto flosculorum coronatam, adeò ut ejus oculi, & os, serto illo flavo tegerentur, & nesciret, quò tenderet, hanc accepi & vidi, herbulam quasi semper vivum minus, cum duodecim caudiculis è cranio apis ortum duxisse: hanc adhuc servo, ut increduli convincantur; id forsàn actum fuit, quòd semper floribus nutriantur.*

D. Joh. Solegrius Botanicus vidit veterem

ES

terem

terem carpionem, è cuius cute capitis muscus sine terra ulla prodibat copiose satisq; longus. Vide & cetera, quæ habet Borellus Cent. 1. Obs. II. p. 14. 15. 16. 17. 18. Dn. de Hardi Senator Parisiensis ostendit mihi nucis figuram rudem, formatam sponte sua in oleo nucum coagulato in patella fundo. l. c. Cent. 3. obs. 71. p. 253. ubi plura. In conditura fructus (ribium) saccharo confecta, vidi multas figuras tanquam è saccharo sponte conflatas, folia ejus arboris optimè referentes l. c. in append. p. 279. Pomorum succus congelatus mali figuram exhibuit. In aceteto viridi aris imprægnato Bressius folia vitis stratum super stratum invenit, eaque viridia & quasi è vite. Alter in clystere congelato folia multarum plantarum observavit. Borell. cent. 4. obs. 62. p. 326. 327.

EXAMEN.

Sed neq; in his aliquid solidi reperitur. Omnes enim hæc planta, quæ dicuntur resuscitata, aut speciem saltem præbu-

præbuerunt v
tionem pr
fuerunt
ncipio sem
as, adeoq;
si suppetias
verò quod
eri, ex vari
tum, quod
ena sint, n

Nam (comisi poss
tud probar
me produ
rialium d
abilium

(2.) S
na resurre
nsonem t
alstruit. V
no talis acc
ta de re not
bis, qui di
p. docet, it
dicibus suis
tim emori,
neo, è quo
geri, & fol

præbuerunt verarum rerum, & sic Resurrectionem probare non possunt; aut si vera fuerunt, ortum suum traxerunt ex principio seminali delitescente in cineribus, adeoque generatae fuerunt à natura, cui suppetias tulit *ars Chymica*. In specie verò quod concernit experimenta *Kergeri*, ex variis auctoribus collecta, tenendum, quod ea prorsus frustranea, & aliena sint, nihilque ad rem conferant.

Nam (1.) *Raphani incisi & terre commissi* posteaque alios producentes, nihil aliud probant, quam *plantarum ex semine productionem*, vel *animarum materialium divisionem*, minimè verò *vegetabilium resuscitationem ex cineribus*.

(2.) Sic etiam *olea sicca germinatio resurrectionem* non confirmat, sed *emersionem saltim latentium formarum* adstruit. Verùm quoniam hoc cum grano salis accipiendam est, ideo nonnulla eà de re notabo. *Fortun. Licet. l. 3. de his, qui diu sine alimentis vivunt, cap. 7.* docet, stirpes è terrâ evulsas, vel à radicibus suis & truncis avulsas, non statim emori, sed saltim destitutas loco idoneo, è quo alimentum trahunt, non augeri, & folia, frondes, ac fructus generare

rare desinere; interim eam ipsam animam corpus illud vegetare: sicut semina, quæ tempore hiberno asservantur, nullum aliud animæ præsentis indicium edunt, nisi quod anima illa corpus vegetet; unde & semen illud sationi aptum est, ac vires suas in usû Medico habet: Ubi vero amplius non animatur, sed corrumpitur, & sationi aptum non est, & vires omnes amittit. Sic si simpliciter, inquit, siccum fuerit oleæ lignuræ, jam non amplius vivet; cum vita consistat in humiditate, & ariditas, Aristotele Doctore, sit plantarum obitus; sed erit oleæ cadaver, in quo cum caloris aliquo gradu, ac prioris temperatura aliquo vestigio, si adhuc in vase contineatur anima lignum non amplius vivificans, ubi defossum lignum ab ambiente acquisiverit debitum vitæ calorem, prioriq; temperamentum simile, tunc aptum efficitur, cui rursus anima sese proferat in formam novæ oleæ constitutricem: sin autem non exactè siccum extiterit, sed vivat veteris oleæ lignum, id ex se pullulabit, & fundet oleam non spontaneâ generatione. Adduxit autem illum in eam sententiam, illud præcipuè, quod ligna etiam multos annos integra manent & vires suas conservant. Quin &, quod mirum, rursus germi-

geminasse,
et anima o
rum est.

Nil radici

Haud dubi

Quin & c

Truditur

Quem verbi

interpretet

in Virgily

ptione agi

quiens, q

quo, quan

medullan

exferun

Docuit idem

plant. cap. 4

anda ligna

Nam & lign

motum, ce

uria ejusde

ferunt, r

naturâ viva

germinasse, & iterum actu secundo priores animæ operationes exseruisse, observatum est. De quo *Virgil. 2. Georgic.*

Nil radicis egent, aliæ summumq;
putator

Haud dubitat terræ referens mandare cacumen;

Quin & caudicibus sectis (mirabile dictu)

Truditur è sicco radix oleagina ligno.

Quem versum etsi nonnulli de *institione* interpretantur: tamen id contra mentem *Virgilij* fit, qui sequente versu de *institione* agit. Rectè verò *Servius*: *Fit*, inqviens, quod nunc dicit, de *oliva* & *myrto*, quarum sicci stipites secantur usq; ad medullam, & terræ infossi ex se arbores exserunt, quod sine dubio mirum est. Docuit idem *Theophrastus*, l. 5. de *causs. plant. cap. 4.* qui naturali modo oleagina arida ligna iterum germinasse scribit. Nam & ligna, ait, quæ sponte germen emittunt, ceu oleaginea, & quicquid generis ejusdem, quæ ad prodigia ostentatæ referunt, ratione non carent. Sunt enim naturâ vivacia, prenag; ad germen funden-

dendum sua densitatis, humiditatisq; causa, quod, cum extrinsecus liquoris aliquid senserint, quam primum germinant, enim verò magna ex parte obruta, & locis humidis posita germinant, præterquam si quid præcisum paulo post pullulavit, quod humorem in se aggregatum satis haberet, tempusq; una germinandi proximum esset, cui simile quodammodo scilla evenit, ac cæteris, quæ suspensa germen emittunt. Et idem, s. de his plant. c. 10. scribit, materiam oleagineam imprimis germen producere, cum rudem, tum laboratam in opus, si quem humorem sentiat, locumq; habeat humectatum, ut jam cardo quidam valvæ germinasse prodatur, & poculum limo injectum. Ita

^{NB} CLAVAM HERCULIS, quæ ex olivastro fuit, germinasse, autores fide digni referunt. Sic Fortunius Licetus etiam loco allegato testatur, se vidisse Rechi, in horto patris sui, Bartholomæi Liceti, stipitem oleæ sativæ aridum ferè, ac levem per decennium, & ultra à trunco separatam, neque posthac unquam terræ implantatam, ad alterius ligni fulcrum, juxta puteum in terram demissum, & ligno, cui fulcimentum præstabat, clavis ferreis affixum pullulasse, germinasseq; eodem anno plures olivarum novellas, foliis & fructibus

fructibus on
tam ad plure
mat idem ju
Comment
ira disse
morum ag
vis: testis a
phania, u
ant agricol
na caudice
si amputa
ant, & in
rior, quoc
vill.

Non tam
tarum gerin
tam. ROM
ovis radici
ille, refert
no Ovidius

Utq; pa

Quum

Quæ ra

fructibus onustas, atq; imposterum etiam ad plures annos protulisse. Confirmat idem *Job. Ludovicus de la Cerda*, quæ in *Comment. ad versum illum Virgil. p. 271.* ita disserit: *Testes sunt oculi scientissimorum agricolarum, à quibus id quaesivi: testis ars ipsa, quæ nunc quoq; in Hispania, ubi ago, summè viget. Secant agricola, scinduntq; in partes plurimas caudicem olivæ, cui amputata radix, cui amputati rami: ita confectum infodiunt, & inde se format radix, & mox arbor, quod Poëta stupet; quia verè mirum.*

Non tamen solum lignum oleagineum iterum germinasse, sed & alia, observatum. ROMULI HASTAM ex orno, novis radicibus actis denuò propullulasse, refert *Plutarch. in vit. Romul. nec non Ovidius l. 1. Metamorph.* his versibus:

Utq; palatinis hærentem collibus
olim
Quum subito vidit frondescere
Romulus hastam,
Quæ radice novâ, non ferro stabat
adacto:

Et jam

Et jam non telam, sed lenti vi-
minis arbor,
Non expectatas dabat admiranti-
bus umbras.

*Et Jul. Cas. Scalig. in Theophrast. de
Caus. plant. lib. 5. c. 1. scribit, quod Sa-
lignas Virgas abjectas, ac ne defixas quid-
dem, viderit germinare, quin ingentem
populi truncum longo post tempore. Vi-
de Sennertum Hypomn. 5. c. 7. p. 439. &
seqq. ubi hæc & plura alia deprehendes.*

Quoniam itaq; hæc ita sese habent,
ided quæ ratione fieri potuerit & possit,
ut oleæ sicce lignum iterum germinaverit,
paucis inquirendum. Hoc autem etsi in-
venire difficile, quia tamen id non mira-
culosum est, sed naturale, meam senten-
tiam, quæ Sennerti etiam est, propo-
nam. Primò autem hoc tenendum, non
unum esse propagationis plantarum mo-
dum. Etenim plantæ non omnes per
femen certo modo formatum & uni par-
ticulæ inclusum propagantur; sed succus
ille feminale principium in se continens
in multis per totam plantam diffusus est,
ita ut per furculum avulsum vel radicem
abscissam etiam planta propagari, & sese
multi-

multiplicare possit; atq; hoc modo vis
 seminalis, seu à semine propriè dicto,
 seu à radice, seu quocunq; modo à planta
 ejusdem speciei communicata, diu sæpe
 insensibiliter latere potest. *Acanthè*
 feminalem vim hoc modo occultam in
 terrâ latuisse octo annis, refert *Jul. Casp.
 Scaliger exerc. 140. In hortulo*, inqviens,
qui heret Bibliotheca, Acanthum serimus,
ac diu servavimus diligenter. Radici-
ens extirpatum putabam à furibus phar-
macariis, quibus omnia pervia sunt. An-
plius octo annos haud comparuit. Prope
ejus locum depacta est oxyacantha. Lo-
cus ipse ligonibus atq; marris subactus,
agitatus recepit semen Hippolapathi,
quem Raved falsò putant. Crevit: are-
am implevit, evulsum est. Me agrotan-
te totum triennium pars illa ab omni o-
pere vacua atq; otiosa fuit. Hoc anno
comperi, Acanthi illius redivivas reli-
quias, binas, pulcherrimis nitidissimisq;
foliis, stipite cum magnitudine, tum flo-
re luculent. Itaq; ut in tritico, hordeo,
avenâ, & aliis plantis emortuis semen in
stramine suis thecis inclusum saluum ma-
nere potest: ita etiam succus ille, semi-
natè principium continens, per totam
plantam diffusus, in quibusdam plantis,
quæ etiam mortuæ & exsiccatæ videntur,
 E   aliquar.

aliquandiu alicubi durare potest. Sicut tamen non quis recte dixerit, exsiccatam jam avenam vel triticum vivere, etsi in ficcis aristis semen vivum contineat: ita etiam dicendum non est, lignum illud vivere, sed saltim in se principium feminale continere. Pauca tamen planta, semel exsiccata, pristinam illam feminalem dispositionem, quae ad actum secundum exercendum necessaria fuit, recuperant. In olea id aliquando fieri observatum est, utpote quae pingvi illo & balsamico humore praeter ceteris abundat. Idem etiam in orno & populo accidisse, antea dictum. Vide *Sennertum l.c.*

Sed quò prolabor? eò revertor, unde haec declinavit dissertatio, & dico (3.) *verum* quidem esse, quod de sonchis *Kergerus* scribit; *falsam* autem ejus rei *explicationem* atque *applicationem* institui. Nam Distingvendum inter *plantarum resuscitationem*, & *formarum accidentiarum emersionem*. Non illam, sed *hanc* probat *sonchorum productio*. Eam enim ob causam e stercore suillo proveniunt, quia à suis devorati cardui suum retinere semen, quod cum stercore excretum aliam produxit *plantam*.

(4.) Atque

(4.) Atq; hoc ipsum dicendum etiam de *aribus*, ex quarum excremento *noces myristica* nasci dicuntur.

(5.) *Falsum* autem est, quod cum *Aristotele* pro vero vendit. *Kergerus*, principium scilicet *vitale* in excrementis esse. Distingvendum enim inter excrementa ipsa, & inter *semina* in iis contenta. His, non illis inest *vitale* quoddam principium.

(6.) *Plantæ* illæ, (non EX, sed) IN animalibus nata, minime probant *vegetabilium resurrectionem*; sed vel *formarum accidentiarum subordinatarumq; emersionem*, vel *seminum circa animalium corpora adhesionem*. Hoc autem ut melius intelligatur, paulisper digrediar & hanc quæstionem ventilabo: *Utrum ex animalibus eorumve cadaveribus plantæ nasci possint, nec ne?* Qui affirmant, I. ex *Aristotele* lib. 9. de hist. an. & *Theophrast.* 2. de causis. Plant. c. 23. referunt, caprum esse *cervum* *hederam* in suis enatam *cornibus* *geretem* *viridem*. II. Dicunt, ex *testaceis* & *balenis* *ossibusq;* *humanis* nasci *mycum*. III. Ex *Cornibus arietis* *asparago* oriri. IV. *Corallium* ex *cranio humano* *productum* fuisse. V. ex

F 2

lapie

lapidibus nasci plantas; Ergò multò magis ex animalibus. VI. Ex cadaveribus nasci animalia; Ergo etiam possibile esse, ex iisdem generari plantas.

Verùm obstat huic asserto generatio *equivoca*, quâ omne, quicquid generatur, à simili producitur, beneficio *seminis*. Jam autem *similia non sunt planta & animal, vel, lapis & planta*. Quomodo igitur sive lapis sive animal plantam generare potest? *Generatione quidem equivocâ hoc forsan negotium expediri posset. At hæc jam dudum è pomeriis Physicæ eliminata est. Repeto, quæ Sperlingius contra hoc figmentum produxit argumenta: I. Quæcumq; sententia effectui particulari causam universalem & remotam saltem tribuit, ea stare nequit. Sententia de generatione Equivoca effectui particulari causam universalem & remotam saltem tribuit; Ergo stare nequit. Major extra controversiam est: quia determinatus effectus determinatam postulat causam. Minor præatur, quia sol & reliquæ stellæ in ordine ad corpora naturalia producenda se indifferenter habent, & non magis ranam aut aurem, quàm hominem aut equum generant. II. Quicquid animâ & vitâ caret, animam & vitam*

non produci
vitâ caret
non produ
quia or
non vivente
fectus sua c
probatio

Interim
respon
ad hoc ten
viridi c
c. 32. c
aliger, qu
in erupt
cervum
ala, quæ
in sese indu
& balen
tantur ex li
cium horu
ma vel
plantarum
ribus ari
idem est,
ex experien
tant quide
corallium
ipsa cran
merit, imp

Ergo multo ma
 Ex cadaveribu
 m possibile esse,
 as.

Terto generatio
 quid generatur,
 io semina. Jam
 anta & animal,
 modo igitur si
 m generare
 em *equivoca*
 diri posset. At
 s Physicæ eli
 x Sperlingius
 uxit argumen
 a effectui par
 n & remotam
 vit. Sente
 effectui par
 n & remotam
 nequit. Ma
 e quia deter
 tam postulat
 , quia sol
 corpora natu
 enter habent
 urem, quam
 an. II. *Quis*
 animam & ri
 lam

nam producere nequit. Cælum animam
 & vitam caret. Ergo cælum animam &
 vitam producere nequit. Major proba
 tur, quia omne vivens præstantius est
 non vivente, animatum inanimato. At
 effectus sua causa nobilior non est. Mi
 nor probatione non indiget.

Interim ad argumenta, superius al
 lata, respondeo I. *Hederam* illam, *cor
 nu* adhuc tenello forte insertam, quasi li
 gno viridi coaluisse. Quod & *Plinius*
lib. 5. c. 32. confirmat, nec non *Jul. Caf.
 Scaliger*, qui *Comment. in Theophr.* scri
 bit, in eruptione cornuum affricatu he
 deræ cervum abrupsisse nonnihil cum ra
 dicula, quæ aliquam in partem mollior
 em sese induerit. II. In dorso *testaceo
 rum & balenarum* muscolæ herbæ na
 scuntur ex limo & sordibus maris, dorso
 piscium horum adhærentibus, quæ in se
 semina vel rudimenta seminalia musci
 & plantarum aliarum continent. III. *E*
cornibus arietis nasci *asparagos*, vetus
 quidem est, sed præculdubio *fabulosum*;
 neq; experientia id comprobat. IV. Re
 ferunt quidem, in mari ex *cranio huma
 no corallium* ortum fuisse. Verum quod
 ex ipsa *cranij humani substantiâ* pro
 tenerit, impossibile est; Forsan in mari

E 3 materia

materia, primordia corallij in se habens, cranio tenaciter adhæsit, è quâ postea corallia producta. V. Nec ex ipsa lapidis substantiâ nascuntur planta, sed ex semine lapidi adherente. VI. Dist. inter continens, & contentum: inter ipsam cadaverum substantiam, & seminalem materiam: inter materiam in quâ, & ex qua. Generantur vermes non ex cadaveribus, sed in iisdem; non ex carne putrescente, sed ex semine illi inherente.

Ex his itaq; patet, falsum esse illud dogma, quod statuit, *plantas ex animalibus nasci.* Patet etiam, *Kergerum* frustrancam in experimentis hisce allegandis adhibuisse operam, ac ficulnea profusus pro *resurrectione plantarum* stabilienâ produxisse argumenta. Quæ longius quidem prosequeretur, nisi jam ex antecedentibus ea resolvi posse, certus essem. Interim *coronidis loco*, addam.

EXPERIMENTUM
INAUDITUM,
factum à
NICOLAO FRANCIMONTIO,
Proto-Medico Pragensi.

Recipe olei vitrioli per repetitam rectificationem dealbati, partem

tem unam, spiritus vini optimi per tartarum album rectificati part. 2. vel 3. misce, & distillentur ex cucurbita in arena posita, igne fortiori, applicato Recipiente capacissimo. Inter distillandum prodiit fumus per Recipiens oberrans, infra quem Spiritus crassitudine carpi, figurâ colubri viventis, tincti colore ex albo griseo variegato in gyros & flexus multiplices pro accessu Spiritus ex cucurbita in Recipiente sese torquentis, qui minimum duabus horis apparuit, ac tandem in spiritum urentissimum resolutus fuit. Ni ratio suspendisset iudicium, jurassem vivum esse. Horum fui spectator

NICOLAUS FRANCIMONT.

Med. D. & ejusdem Practicæ

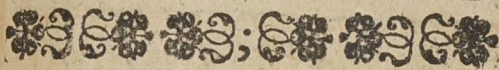
Professor Pragæ.

JUDICIUM KIRCHERI.

Equidem fateor, me non parum ad hujusmodi casum obstupuisse; verum cum jam variâ similium rerum experientiâ edoctus rem penitus considerassens

derassem, hac unica mihi subvenit
 prodigiosi hujus effectus causa; uti e-
 nim seminia rerum omnibus inesse in
 precedentibus (Mund. Subterr.)
 docuimus, ita quoque verisimile est, fu-
 isse sive vitriolo, sive vino per tarta-
 rum rectificato nonnullum serpentis se-
 minium, quod deinde calore ignis ex-
 citatum, plastica virtutis beneficio, sa-
 libus per magnetismum quendam jun-
 ctum, in serpentis formam redegerit,
 haud secus ac in serpentibus per simi-
 lia experimenta fieri posse ostendemus.
 Si vero quispiam hujus rei experimen-
 tum juxta prescriptam ἐγέγνω face-
 re velit, is utique frustra laborabit,
 cum seminium rerum non semper o-
 mnibus & singulis hujusmodi ingre-
 dientibus insit. Unde casu hoc expe-
 rimentum effectum suum sortitum esse
 censeo, ex seminio alicujus colubri,
 huic vel illi speciei tunc inexistentis.

CAPUT

CAPUT III.

DE

CANTIONE

CYCNEA.

AN CYCNUS SVAVITER
CANTET, ET PRÆPRIMIS, CUM
MORTI EST VICINUS?

Neg.

SECTIO I.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΤΑΣΤΙΚΗ,

Recensens Auctorum opiniones

S. I.

Cycnum, imprimis morti vicinum,
suaviter cantare, asserunt Poëta
celeberrimi, tam Græci, quam Latini.
Sic Homerus:

Κύκν' ὑπὸ πτερυγῶν λίγ' αἶδα,
ὄχθῃ ἐπιθρώσκων ποταμὸν παρὰ δι-
νήϊα.

¶ 5

Euripid.

CAPUT

Euripid. Iph. Taur.

Ἐνθά κύνῃ μελωδὸς Μῆσας θερα-
πέυει.

Callimach. Hymn. in Apollinem:

Θεῶν μέλπουσες αἰοῖδοι. Item:

Μεσάων ὄρνιθες αἰοῖδοτάοι περὶ ἐρηῶν.

Ita etiam canunt: *Theocritus* Syracusanus *Idyll. 19.* *Oppianus* Poëta *Cilix* lib. 2. de Venat. *Aristophanes*, elegantiarum Atticarum promus condus, in Avibus; aliiq; Quos sequuntur *Virgil.* l. II. *Æneid.*

----- Et longa canoros

Dant per colla modos liquida inter
nubila cycni.

Ovidius *Meta.* 14.

Carmina jam moriens canit exequialia
Cycnus.

It. in *Epist.*

Sic ubi fata vocant, udis abiectus in
herbis

Advada Meandri concinit albus olor.

Et lib. 3. de *Trist.* *Eleg.* 1.

Utq; jacens ripâ deflere *Caystrius* ales
Dicitur ore suam deficiente nocem.

Horat. lib. 4. *Od.* 3.

O mutis quoq; piscibus

Donatura cyperi, si libeat, sonum.

Seneca

Seneca in *H*

Candida

Dulcior

Lucretius:

Cum tub

Et gelid.

Cum liq

Statius lib

Qualia

Nec far

Thereos

Et alibi:

Non eg

Inferia

Hieron.

Hoc est

Gybert

Illisq;

Usg;

Martialis

Canta

Pertinent

theta, qv

Seneca in Hippolyto:

Candidas ales modò movit alas
Dulcior vocem moriente cycno.

Lucretius:

Cum tuba depresso graviter sub mure
mure mugit,
Et gelida cyeni nēce torti ex antro He-
liconis,
Cum liquidam tollunt lugubri voce que-
relam.

Statius lib. 3. Sylv.

Qualia nec Sicula moderantur carmi-
na rupes
Nec fati jam certus olor, sevidq; marita
Thereos

Et alibi:

Non ego quas fati certus sibi voce canora
Inferias promittit olor.

Hieron. Vida in Hymn. Od. 3.

Hoc est olorum, dulcius ut canant
Cyberte semper, quos senium premit,
Illisq; solis est senectus
Usq; adeò potior juventa.

Martialis lib. 13. 77.

Cantator cycnus funeris ipse sui.

Pertinent huc etiam varia cyeni epä-
theta, quæ à Poëtis ipsi tribuuntur. Sic
Virgilius

Virgilius cyncum à cantu vocat *argu-
rum*: Faustus Petrarcha, *Musicum*: Torqua-
tus, *vocalem*: Ælius Julius Crotus, Pon-
tanus, *modulantem*: Baptista Mantuanus
fata canentem: Titus Vespasianus Stroza,
cantantem &c.

§. II. Neq; verò tantum *Poëtarum*
gens, quæ alias quidlibet audendi pote-
statem sibi vendicat, svavi hæcce, de *sva-
vi cyncorum cantu*, imbuta fuit *fabella*;
sed multi etiam *Philosophorum* eam, ceu
veram, amplexi sunt. Ipse *Aristoteles*,
cui principatum in Philosophia vulgus
defert, hæc, quæ liberaliter nimis ex aliis
hauserat, de cyncis refert: *ὄδιχοι δὲ κῶν
περὶ τὰς ἑλεῦσας μάλιστα ἀδουσιν*: *Can-
tores verò sunt, & sub mortem potissimum*
canunt. Addit, à quibusdam, *Africam*
praternavigantibus multos inventos
ἀδούσας Φωνῆ & γῶδες, *canentes vo-
ce lugubri*, lib. 9. Hist. Animal. cap. 12.
five, ex distinct. Scalig. cap. 16. sect. 162.
Idem ante ipsum docuit *Plato* in *Phado-
ne*, qui: *cyncos*, ait, *cantare non ex tristi-
ciâ, sed potius lætitiâ, appropinquante fa-
to, quod immortales se sentiant, & ad*
Apollinem suum remigraturos. Apolli-
mi enim sacros fuisse, ob vaticinium mortis
Cicero

Cicero audi
præfans in l
ta loquiritur
lorna homi
expectant
amnis in cu
quo ille p
nar. Et li
preidentes
cantu & vol
tur & boni

§. III. H
us lib. 3. Fl
pollonii
rus Valer
lib. 12. cap
do est appe
dinem moa
Albertus, C
Pendasius,
lib. 19. p. 9
Ue & Antoi
ment. ad P
stantius li
Subtil. p. c
tam la
erat, in 1

§. IV.
uione al

Cicero auctor est. Qui alibi quoque præfans in lib. de Orat. 3. de L. Crasso ita loquitur: *Illam tanquam cycnea fuit divina hominis vox, & oratio, quam quasi expectantes post ejus interitum veniebamus in curiam, ut vestigium illud ipsum in quo ille postremum institisset, intueremur.* Et lib. 1. Tusc. Ut cycni, inquit, prævidentes, quid in morte boni sit, cum cantu & voluptate moriuntur, sic omnibus & bonis & doctis faciendum.

§. III. His pollicem premunt Apulejus lib. 3. Florid. Philostratus lib. 3. vitæ Apollonii cap. 14. Orus Apollo, & Pierius Valerianus in Hieroglyph. Isidorus lib. 12. cap. 6. in quibus: *Cycnus à canendo est appellatus, eò quod carminis dulcedinem modulatis vocibus fundit.* Item Albertus, Georgius Braun, D. Federicus Pendasius, ap. Ulyss. Aldrovand. Ornithol. lib. 19. p. 9. qui & ipse ὀμόψυφος est. Ut & Antonius Musa Brasavolus in Comment. ad Porphy. Isagog. Angelus Politianus lib. 7. Epist. Cardanus. lib. 10. de Subtil. p. 601. his verbis: *Hoc genus avium tam laudatum discerpit suos, ac deorat, in morte verè dulce canit.*

§. IV. Immò nec S. Patres ab hac opinione alieni sunt, Videatur Nazianz. Orag

Orat. 34. sive 2. de Theologia p. 554. edit. Morellianæ, it. *Ambrosius* lib. 6. Hexaem. cap. 22.

§. V. Dubitanter verò suam hæc de re exponit mentem *Ælianus*. Nam *lib. 1. Var. Hist.* Cycnos cantandi quidem studiosos esse, communi sermone pervulgatum haberi scribit; se verò nunquam, neq; fortassis alium canere audivisse: credi tamen canere, & tunc potissimum eorum cantum putari suavissimum, & jucundissimum, cum vitæ eorum permutatio præforibus est. Alibi vero auctoritate *Aristotelis* confirmat, olorum gregem nonnunquam in Africo apparere mari, & cantum tanquam ex choro quodam consonanti suavem quidem & lugubrem, & veluti ad misericordiam inclinantem præternavigantibus præbere, & ab illa modulatione nonnullis vivos extinctos, *lib. 20. de Animal. c. 30.* Præterea *lib. 11. De Animal. cap. 1.* rursus ex Hecatæo, non solum canere cycnos admittit, verùm etiã unã cum citharædis accinere, cum Hyperborei Apollinis festum celebrant. Deniq; in alio loco, canere eos, ait, sed non nisi flante zephyro. Atq; hæc de *affirmativâ* sententiã.

S. VI. Sugz

§. VI. Succedit *negativa*, quam defendunt: *Lucianus* in *Electro*, *Alexander Myndius* ap. *Athenæum* lib. 9. *Plinius* lib. 10. *Hist. Nat.* cap. 23. ubi hæc habentur: *Olorum* morte narratur *flebilis cantus*; falso (aliàs falsis) ut arbitror, aliquot experimentis. Ad quæ ita *Franzius* H. A. part. 2. cap. 7. p. 378. *Plinius* rectè deridet hoc *cycni canticum*, illudque falsum esse probavit aliquot experimentis. Sic *Scaliger* quoque *Exerc.* 232. p. 728 ad *Cardanum*: *De cycni verò cantu* fœviffimo, quem cum mendaciorum parente *Graciâ* jactare ausus es, ad *Luciani* tribunal, apud quem aliquid novè dicas, statuo te. *Multitudo* ingens ad *Carantonum* fluvium. Quid dicam tibi? *Ansæres* sunt. Sit etiam cum *Scaligero* docet *B. Sperlingius* *Zool. Physic.* lib. 4. cap. 10. p. 355, item *Schottus* lib. IX. *Phys. Curios.* cap. 34. p. 1170. nec non *Georg. Casp. Kirchmajerus*, *Eloquent. Prof. Publ. in Academi Witteb.* in *Disput. Zoolog.* 1. auctar. 5. *Conf. Bodinus* in *Method. Histor.* cap. 4. Atque in horum sententiam ego quoque discedo.

SECTIO II.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ,

Explicans statum Con-
troversiaē.

§. I.

DUā sunt generum, quæ expositionem hīc merentur, notabilia: alia *realia*, alia *nominalia*. Horum prior, istorum *potior* est habenda ratio. In *Nominalibus* occurrit I. Vox *Cycnus*, de quo notabo (1) *Etymologiam*. Dicitur autem *Cycnus*, juxta nonnullos, teste *Varrino*, ἀπὸ τῆς κυκλῶν ἰσν ἰδὸν, quod *cænum*, alimentum quærens. præ cæteris avibus aquaticis *turbare* soleat. Alii παρὰ τῆς κύκλω, à *terere collo* dictum volunt. Aliis *Cycnus* est, quasi κλύκω, à κλύω, quod à verbo κλώ, *vocem edo, clamo*, deducunt: est enim *avis clamosa*, sicut anseres quoque. *Isidorus* verò *cycnum* à *cannendo*, appellatum scribit l. c.

§. II. (2.) *Homonymiam*. Sumitur enim (a) *Rhetoricè*, & quidem vel μέγαφορικῶς: quo sensu denotat tum *icones cycnorum*, *Valer. Flacc. l. 4. Argonaut. tum senem*

senem Muscum, vid. Orus Apollo in Hieroglyph. tum Poëtas, Angelus Politianus lib. 7. Epist. Euripides in Tragced. Lat. Pierius Valerian. Et in specie *Pindarum* ap. Horat. lib. 3. Carmin. nec non *Virgilium* ap. Jul. Cæs. Scalig. Pontanum & Ariostum &c. Tum *Oratores* apud Synesium Cyrenæum in Dione; tum *Philosophos*, immò quoscunq; *literatos*, & *justos viros* apud Aldrovand. l. c. p. 15. Vel *μετανοήτους*, per *Metonymiam Adjunctæ* pro *subjecto*: atqve sic notat partim *navem cycni* effigiem gerentem, cujus apud *Athenæum* lib. II. meminit *Nicostratus*; partim *librum* quendam *Luciani*, qui etiam de *Electro* inscribitur, quo seipsum extenuat, adhibita similitudine fabulæ de *Electro*, *Phæthonte* ac *cycnis Eridani*, (β) *Medicæ*, pro *collyrio* quodam, quod recipit *cadmiæ drachmas 12.* *cerussæ lotæ drachmas 2.* *gummi drachmas 12.* *amyli, tragacanthi, opii, acaciæ, singulorum drachm. 2.* & ex aqua pluviali paratur. Vid. *Joh. Gvintherius Andernacus*, it. *Ætius* serm. 3. tetrab. 2. Cap. 104. nec non *Alexander Trallianus* lib. 12. cap. 5. (γ) *Geographice*, pro *oppido*, ad *Heracleum flumen in Colchide* ap. *Plinium* lib. 6. cap. 4. conf. *Strabo Geogr.* lib. 19. qui alium etiam locum

S

cum

II.
ΕΤΙΚΗ,
n Con-

quæ expositio-
stabilia: alia
orum prior,
atio. In No-
ox Cycnus, de
m. Dicitur au-
t, teste Varrino,
vod canum, a-
ceteris avibus
Alii παρα-
ctum volumi-
C, à xλίο-
edo, clame-
mosa, sicut au-
d cycnum à ca-
l. c.

Sumitur enim
vel μεταφο-
m icones γ-
Argonau: cum
seneg

cum in *Asia* Κύνων dici, auctor est. Im-
mò in *Mecklenburgo* quoq; oppidum ali-
quod reperitur, duo milliaria à *Gustro* vi-
distans, quod vulgus appellat *Swan*, à
Cycno, sed ineptè! Nam habuit iste tractus
idolum ante 500. annos & amplius, fœmi-
nei sexus, virgineo habitu, insistens faxeæ
columnæ, nomine *SIWAN*, quod ulus
vulgaris annorum postmodum absorbit
in *Swan*. Vid. *Thurius*, qui ex antiqvis
rueribus hoc ipsum probat. (8) *Astro-*
nomiè, pro *asterismo Septentrionali*,
constante stellis 18. De quo *Firmicus* lib.
8. cap. 7. *Quicumq;*, inqviens, hoc
oriente sidere nati fuerint, metallorum
inventores erunt, qui latentes auri &
argenti venas & cæterarum specierum,
solertibus inquisitionibus persequantur:
hi quoq; monetarij erunt. Fingitur
autem atq; pingitur ita in memoriam *Cy-*
eni illius, cujus specie *Lædam* compresse-
rat *Juppiter*, de quo *Manilius* lib. 4. c. 1.
& *Pontanus* lib. 3. de stell. rubric. de *Cycno*
(9) *Historiè*, pro *Cycno* *Herculis* filio,
cui *Cycnea*, *Germania* urbs, nomen-
claturam atq; originem debet, referente
Job. Garzonio Bononiensi lib. 2. rer. Saxo-
nic. Fuit etiam *Cycnus Dux Ligurum*,
ceste

iste Virg
Non ego te
Transfere
Vide Buc

(1) Mytha
recto, cum
primeret,
l. c. Vide
Physicè &
vnto gress
Datum li

... ..
Alcheton

Aulit.

Tum pro
undido. A

S. l.

Gracorum

unde La

alias quoq;

quandoq;

nu salura

abam, vo

prum; Vi

spanice Cl

no, item lo

nomine C

& Helvetia

teste Virgil. X. Aeneid.

Non ego te Ligurum ductor fortissime bello
Transferim Cycne &c.

Vide Buchner. in Lex Fabr.

(?) Mythologicè, pro Jove in cycnum con-
verso, cum Lædam vel Nemefin com-
primeret, qvo de Manil. l. c. & Pontan.
l. c. Vide etiam Aldrov. p. 17. seqq. (¶)
Physicè & quidem Zoologicè, tum pro
bruto gressili. Sic equus quidam apud
Statium lib. 6. Thebaid. hoc nomine venit

--- --- Rapidum Danæus augur
Ascheton increpitat, meritumq; vocabu-
la Cycnum

Aulit. --- --- --- ---

Tum pro bruto volatili, drensante, &
candido. Atq; sic hoc loco consideratur.

§. III. (3.) Synonymiam. Sic
Græcorum lingua Κόκκος dicitur,
unde Latinorum cycnus, quibus
alias quoq; Olor audit. Apud Horatium
quandoq; ales albus, quandoq; ales cano-
rus salutaris. Ovidius nominat avem
albam, volucrem flumineam, alitem Cay-
strum; Virgilius anserem Amycleum. Hi-
spanicè Cifne, Gallice Cyne, Italice Cig-
no, item lócino vocatur. Apud Germanos
nomine Schwan venit. A Saxonibus
& Helvetiis etiam Olb / Elbs / vel, ut
Ga ali

alii scribunt, *Elps* / *Dibsch*; ab Anglis *Sivan*; ab Illyricis *Labur* appellatur.

§. IV. II. Vocabulum *Cantio*, cujus *faltina* observabo (1) *Etymologiam*, secundum quam dicitur à *Cano*, quod *Martianus in Lex* deducit à קָנָה hoc est, *calamo*, ut primum dicatur de *cantu*, qui fit simplicissimo instrumento. Unde phrascs illæ veterum: *Meditari arundine musam*, *calamos inflare*, *ludere agresti calamo*, *terere calamo labellum*, Καλαμίζειν &c. Alii ab Hebr. קָנָה derivant, quod inter alia quoque est *canere*.

§. V. (2) *Homonymiam*. Ubi tenendum, quod *cantio* supponatur vel *proprie* vel *improprie*. *Improprie* *Carminum*, quoddam genus *Cantio*, Græcè Ωδή dicitur, vel propter numerum concianum, vel quod olim arundine modularentur & canerent sua Poëtae carmina. *Proprie* iterum vel *late* vel *strictè* usurpatur. *Late* pro *qualibet vocis aut soni inflexione*: Quo sensu anseres etiam, canes, immò campanas canere dixeris. *Strictè* verò *Cantio* eam notat, quâ *vocem modulis certis tollimus aut premimus*, certisq; temporibus *producimus aut corripimus*, atq;
itè

ita suavem & concinnum sonum edimus.
 Quæ ultima significatio hujus est loci.
 Tantum de Nominalibus.

§. VI. Ad realia, hic notanda, præ-
 primis referenda *Cycni descriptio* est, quæ
 ipsius naturam quodammodo declarat.
 Est autem *Cycnus avis drensans, candida,*
robusta, animosa, natatum magis, quàm
volutum amans. Formâ anseri similis est,
 sed multò major. *Color candidissimus,*
 at pedes nigri. *Rostrum* latum & in ex-
 tremitate obtusum est, ferratum falsisq;
 in modum dentatum. *Albertus* in ulti-
 mis ætatis annis *dentes* habere asserit,
 quod tamen ab alio nemine proditum
 est: immo verò *Plinius lib. 36. cap. 11.*
 Nulli volucrum dentes esse ait, præter
 quam *vespertilioni*, sed hunc avium gre-
 gi accensere nolo. Porro *collum* cycni
 longissimum est, longissimæ *alarum*
 pennæ, *cauda* brevior. *Pennas* habet
 mollissimas, quæ à mollibus in lectis ex-
 petuntur maxime. *Corpus* magnum est,
 & multâ carne præditum. *Vitam* ducit
 ancipitem, in *terris* pariter ac *aquis* ver-
 sans, magis tamen in his, quàm illis: idq;
 non tantum ad *quærendum sibi pabulum*,
 sed etiam ut *fulgura fulminaq;*, quæ na-
 turaliter horret, *fugiat*. Neq; tamen
 G 3 / promiscuè

promiscuè omnes aquas incolit, sed præprimis stagna: tum quia hæc longè sunt quietiora, & natatum non impediunt, veluti flumina, *Ælian. lib. 27. c. 24. Tum* quia in stagnis major fortè suppetit herbarum copia, quibus vescitur, item luti, quod continuè rostro versat, uti *Alber-tus* existimavit. Quò respexisse etiam videntur *Virgilius* lib. 2. *Georg. Hieron. Vida* lib. *Scac. & Jacob Sanazarius* libr. de part. *Virg. flumen*, quo cycni aluntur, herbosum nuncupantes. Vide *Aldrovandum* l. cit. ubi plura.

§. VII. Atq; hic est ille ipse ales, cui jam multis abhinc seculis tam svavem auctores adscribere cantum, ut cum Sirenibus etiam, quæ tamen & ipsæ fabulosæ sunt, eum comparare non dubitarent. Putant autem pleriq;, quod dulcem istam melodiam edat beneficio *arteria aspera*, tubam bellicam exactissimè representantis. Nam oesophagum subjectum comitata, ad jugulum descendens cum pervenit, non rectà, ut in cæteris animantibus ad pulmones tendit, sed supra claviculas elevata in costam ossis pectoris, seu sterni inferitur. Ad hujus finem posteaquam

quam pervenit arteria, inferne in se instar serpentis reflectitur, & literam **S** exprimit, moxq; sub priore jam dicta portione ipsi superpositâ hanc capsulam denuo egreditur, & claviculis mediis conscensis harum jugo tanquam fulcro innititur: atq; ita sustentata denuò in morem tubæ revolvitur, thoracisq; cavum subiens, anteqvam ad pulmones fertur, prius quasi laryngem alteram efformat. Sub hâc larynge arteria in duos canales divaricatur, quorum singuli in medio ampliori capacitate protuberantes, rectâ in pulmones distribuuntur. Duplex verò ille flexus, qui ossis pectoris capsulæ primùm inferitur, & deinde alterâ revolutione in furculam inclinata, recumbens in pulmones decidit; ille, inqvunt, flexus ideò factus videtur, ut ne vox in tam longo arteriæ spatio evanesceret, neve prolixo adedò itinere fatisceret; sed in ipso revolutæ arteriæ angulo repercussio majori cum clangore erumperet, ac veluti moræ exiguæ in eo anfractu, quiete recreata eundo vires acquireret. Vide *Aldrov.* l. c. p. 6. & 9.

G4

S. VIII: Alia

§. VIII. Alii verò, aliter rem explicantes, ad *alas concinnitatem soni* referunt. Sic *Nazianzenus* Orat. 34. *Cycnos non canere gutture, scribit, sed tamen alas suave edere melos, idq; ὅταν ἐκπελάσῃ τὸ πλῆρὸν τῶν αὐγῶν, quando penas in auras expandent.* Idem alibi etiam fatetur, dum *Epist.* 1. ait, τὸ ζεφύρου τὰς πτέρυγας ἐμπνεούσῃ, ἡδὺ τι καὶ ἐναρμόνιον αἰθερῷ, *Zephyro alas inspirante suave quid & concinnum canere.*

§. IX. Nec defunt, qui causam, cur eam suave cycnus canat, eam esse fingunt, quod in ipso cor ex puritate sanguinis tisset, & per procera colla aër exeat.

§. X. Porro non omne tempus canitioni cycnea convenite statuunt; sed illud tantum, quo Zephyrus spiret, utpote qui cycnum ad suaviolem vocem occultâ quadam vi incitet, docente *Aliano* atq; *Philostrato*. Cum quibus etiam facit *Oppianus* l. c. Diluculo, inquam, canunt ante solis ortum tanquam in aere vacuo per id tempus audiendi clarius. Canunt etiam in maris littoribus, nisi tempestas & procellarum sonus, dissuadeant,

deant. Hoc enim vigente ne suis quidem ipsi cantilenis satis perfrui possent. Sed ne in senecta quidem morti vicina cantus obliviscuntur, qui tamen eis in illa etate remissior est, quam in iuventuta, cum neque cervicem amplius erigere, neque pennas extendere queant. Favonium tunc ad canendam observant, ignavi jam cruribus & membrorum viribus defecti. Moriturus secedit aliquo, ubi nulla avis canentem audiat, nec olores alii luctuose interpellent, si qui forte adessent, qui similem vite exitum sibi imminere intelligerent. Hæc Oppianus. Ad robandus verò pag. 9. quovis tempore canorum quiddam, etiam lamentantium in morem, eos obstrepere, refert, sequitur ipsum id non semel datâ operâ observasse ac auscultasse, testatur.

§. XI. Sed distinguendum hic esse videtur inter cycnorum drenstationem, & cantionem: inter qualemcumque sonum & harmonicum cantum. Concedo cum Auctore Philomela, eos drenrare, juxta versiculum:

*Grus gruit, inque glomis cycni prope
flumina drenrunt.*

Concedo etiam, alium quandoque vociferari,

G5

ferari,

ferari, teste *Hesiodo*:

Κύννοι ἀερίπολοι μεγάλ' ἤπυον ---
 At verò quod *svavem fundant cantile-*
nam, concedere nondum possum, nisi fir-
 mioribus edoctus experimentis atq; argu-
 mentis.

§. XII. Deinde *distingv.* quoq; inter
 id, quod sit *ordinario*, & quod sit *ex-*
traordinario modo: inter *naturale*, & *su-*
pernaturale. Non quæritur: *An cygnus,*
extraordinario quodam motu per superi-
orem causam impulsus, svavè possit canere?
 In hoc enim concedendo non adeò
 difficilis ero: cùm asinum etiam hâc ratio-
 ne loqui posse, constat. Enim verò de
 eo, ut dixi, non est quæstio. Hoc sal-
 tim in controversiam venit: *an cygnus na-*
turaliter & ordinariè, ex se & sua natu-
râ, preprimis morti vicinus, cantare soleat?
 Id quod nego:

§. XIII. Ubi tamen iterum *distin-*
gvendum inter *posse*, & inter *esse*. Non
 disputo de eo: *An cygnus possit canere?*
 sed in hoc controversiæ cardo vertitur:
An cygnus ipso actu cantet, & quidem dul-
eè?

§. XIV. Porro non *santum ad se-*
nellam, morti vicinam, restringenda quæ-
 stio

ho est, utu
 exercere
 icatur cyc
 ienda est
 antet,
 mus?

§. XV.

ho inter ca
 rapu mico
 nel in eloq
 nis sedati
 videtur; &
 perat. ones
 currentem
 rum acco

SE

KAT

Confirmo

A

Abulofan

n

Abular

cygnoru

stio est, utur *potissimum* cantando tūm se-
se exercere ac insomnes ducere noctes
dicatur cycnus; sed ad *juventam* quoq; re-
ferenda est hoc modo: *An cycnus spavi-*
ter cantet, & praeprimis tūm morti est vi-
sinus?

§. XV. Deniq; observanda *distin-*
ctio inter *cantionem cycneam* spectatam
παροιμιαῖς, quatenus notat omne id, quod
vel in *eloquentiā*, vel *doctrinā* alicujus
senis sedatum, suave & elaboratum esse
videtur; & *Φυσικῶς*, quatenus significat
operationem quandam *cycni*, in sensu in-
currentem. Atq; in hoc sensu *impresen-*
tiarum accipitur.

SECTIO III.

ΚΑΤΑΞΕΚΒΥΑΣΤΙΚΗ,

Confirmans negativam sententiam.

ARTICULUS I.

Fabulosam cycnorum juvenum cantio-
neris esse, ostendens,

§. I.

FAbulam sapere pervulgatam illam de
cycnorum cantu opinionem, probo

(1.) ab

(I.) ab experientiâ. *Quicquid e experientie contrariatur, asserendum non est: atqui cantio cycnea experientie contrariatur; Ergo asserenda non est.* Major in aprio est. Minor probatur sequentibus. Nam Julius Caesar Scaliger ad citatur Aristot. locum hæc de cycnis observavit: *Ferraria multos vidimus; sed cantores sanè malos, neq; melius anseres canere.* Lucianus, ad cujus tribunal Cardanum citat Scaliger, nautas quæsit, an cycni cantibus ac modulis indulgeant? sed responderunt hi, *se audivisse cycnos, qui incomptam & inamœnam vocem ediderint.* Adeò quidem, ut corvos & graculos illis collatos Sirenas esse confirmare possint. P. Gaspar Schottus Phys. Curios. lib. 9. c. 34. p. 1170. *Multis, inquit, in locis fui, ubi cycni alebantur in rivulis aut piscinis hortorum domesticorum; cantantem nullum audivi unquam; nec quemquam, qui audivisse se testaretur deprehendi.* Idem & mihi usu venit. Nam permultos non in Saxonia solum, sed in Pomerania etiam atq; Mecklenburgo ego cycnos vidi; at nullius

nullius can
Imm
desque ve
cni inco
moruit.

g. II. ( )
est vo
atio: atq;
Ma
experie
apud
Tio, Tio,
Albertus
sibilan
ruditu
res, &

A.
Fabulosa
c.

Hujus t
eto (r) ab
am exper
ndum n
fcentium

nullius cantum unquam audire potui. Immò nec iis, qui noctesque diesque versantur in illis locis, quæ cycni incolunt, quicquam hæc de re innotuit.

§. II. (2) à vocè injucundâ. *Ubi-
cunq; est vox incompta, ibi non est suavis
cantio: atqui in cycnis vox est incompta;*
Ergo. Major per se patet. Minorem
ex experientia confirmat *Aristopha-
nes*, apud quem eorum clamor est
Tio, Tio, Tio, Tio, Tinx, in Avib.
Et *Albertus* tradit, tempore pugna cy-
cnos sibilare, & interdum bombos emitte-
re, ruditui asinino non dissimiles, sed
breves, & qui longè audiri non possunt.

ARTICULUS II.

*Fabulosam cycnorum senescentium
cantionem, probans,*

§. I.

Hujus thescos confirmationem itorum
peto (1) ab experientia. *Quicquid enim
cum experientia prægnat, id Physico asse-
rendum non est: atqui cycnorum se-
nescentium cantio cum experientia præ-
gnat;*

gnat; Ergo. Minorem confirmat Alexander Myndius apud Athenæum lib. 9. qui proficitur, multos se moribundos quidem profecutum, tantum verò nullius audivisse.

§. II. (2) Ex ratione. Quorumcumque vires naturales & Spiritus redduntur debiliores, illi concitatioem, quam antea, vocem edere non possunt: atqui cycnorum senescentium vires naturales & Spiritus redduntur debiliores; Ergo. Major est manifesta, quia ad concitatioem cantionem concitatioem etiam requiruntur vires & Spiritus. Minor exinde patet, quia omnia omnino animalia, tristia, placida ac taciturna fiunt ante obitum, teste experientia. Hinc etiam sapientissimus Socrates, cantioni cycneæ non inimicus, redarguit secus sentientes, quod non animadvertant, nullam esse avem, quæ cantet, cum esuriat, aut rigeat, aut quovis alio afficiatur incommodo.

SECTIO

SECTIO IV.

ΠΑΝΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ,

Refutans Argumenta Adversariorum,
imprimis

ALDROVANDI.

OBJECTIO I.

PRIMò *Aldrovandus* l. c. p. 9. minime existimandum putat, ab antiquissimis illis Philosophis ac Poëtis, ut Homero, Virgilio, Socrate & Aristotele traditam, deinde unanimi omnium omnium ævi scriptorum consensu acceptam ac comprobatam sententiam nulla omninò veritate fultam esse, ac temerariam, cum & *Hesiodi* Judicio *plerumq; verum sit, quod vulgo dici solet.* Argumentum inde emergeret tale: *Quicquid ab antiquissimis Philosophis ac Poëtis traditur unanimiq; omnium omnium ævi scriptorum consensu comprobatum, illud falsum planè ac temerarium non est: atq; Canticum Cycnea ab antiquissimis Philosophis ac Poëtis tradita, unanimiq; omnium omnium ævi scripto-*

SECTIO

scriptorum consensu comprobata; Ergo *Cantio Cycnea falsa planè ac temeraria non est. Major probatur, tum quia antiquissimum quoddam, verissimum; tum quia plerumq; verum est, quod vulgò dici solet.*

SOLUTIO.

Respondeo I. *indirectè per Instantiam* subsumendo: atqvi sententia, quæ statuit *catulos ursarum nasci informes atq; imperfectos*, ab antiquissimis Philosophis ac Poëtis tradita, unanimiq; omnium omnis ævi scriptorum consensu approbata est; Ergo sententia illa, quæ statuit, *catulos ursarum nasci informes atq; imperfectos*, non est falsa. *Conclusio* vim infert veritati, uti in *Delictis meis Physicis* demonstravi; Ergo vel *Major*, vel *Minor* vacillabit. Non *Minor*: quia *imperfectam illam ac informem ursarum generationem* docuerunt *Plutarchus, Aristoteles, Plinius, Solinus, Pollux, Elianus, Oppianus, Isidorus, Galenus, Albertus M. Ovidius, Petronius, Orus, Auctor de Nat. rer. Ambrosius Sc.* Ergo *Major*, quæ *Aldrovandi & Keckermanni est.*

II. *Directè (1) Majorem negando.* Nam

(a) à testif.

(a) à testimonio merè humano ad rei veritatem in rebus naturalibus N. V. C.
 (b) Multitudo errantium non parit errori patrocinium. (γ) Poëtarum fides admodum lubrica est. Nam

----- Pictoribus atq; Poëtis
 Quidlibet audendi semper fuit æquè potestas.

Quod verò attinet ad Majoris probationem, dico (δ) antiquissimum esse verissimum, quoad veritatem ipsam, quamvis non semper quoad veritatis manifestationem. Fieri enim potest, ut falsum citius divulgetur, quàm verum. (ε) Et quod vulgo dici solet, verum quidem putatur, sed nonnunquam, non semper. Hinc à particulari neq; ad particulare, neq; ad universale V. C. (2.) Minorem corrigendo. Nam neq; hæc omni ex parte procedit. Cum Plinius quoq; Lucianus, Alexander Myndius, itemq; Elianus ad vetustiores pertineant scriptores, à quibus tamen Cycnea cantio vel prorsus improbat, vel in dubium saltim vocatur.

OBJECTIO II.

Deinde Aldrovandus urget, quod Aegyptii, quibus vel ipsi Græci omnem Philosophiam

H

sophiam

omprobata; Er-
 a planè ac tem-
 r probatur, tum
 dg, verissimum
 um est, quod vul-

IO.
 è per Instancie
 sententia, qua
 nasci informes
 yllimis Philoso-
 manimq; omni-
 a consensu ap-
 etia illa, quæ ita
 i informes argi-
 Conclusio vix
 icis meis Physicis
 Major, vel Minor:
 : quia imper
 ysarum generat
 archus, Aristote
 ollux, Elianus
 nus, Albertus M
 rus, Auditor de
 Ergo Major,
 eckermanni est.
 negandi. Nam
 (a) d' Histi-

sophiam acceptam referebant, *Cycnum* & *Musica Hieroglyphicum* esse, voluerint. Præterea, quod omnis antiquitas *Cycnum* *Apollini* Citharædo *Musicæ* inventori consecrarit. Huc pertinent proverbia, quæ sunt: *Inter strepit anser olores: Hirundo contendat cum cygnis: Certent & Cygnis Illule: Κύκνειον ἄσμα, τὸ κύκνειον ἄδων &c.*

SOLUTIO.

Resp. A proverbiis, Hieroglyphicis, emblematicis &c. in rebus Physicis ad reâ veritatem N.V.C. Multa enim dicuntur, multa finguntur, multa pinguntur, quæ tamen non sunt. Sic *Ægyptii*, ut apud *Orum Apoll.* in *Hieroglyph. cap. LIX.* videre est, mulierem vitæ mariti insidiantem soloq; in coitu blandientem, delineaturi, pingebant viperam, quæ cum mare congregiendi os ori inserit, & à coitu discedens marem morso capite interimit. Cur autem, quæso? quia fabulosâ istâ opinione imbuti erant, viperam genituram per os recipere ac caput maris in coitu abscindere, postea verò in partu à catulis confosam interire. Vide Cap. IV. Idem quoq; *Crocodilâ lacrymantis* schemate hypocritam exprimebant.

mebant, eò quod crederent, *crocodilum lacrymas effundere, si devoret hominem.* Quo tamen nihil falsius, nihil ineptius esse potest. Vide *Delicias meas Physicas*, ubi multa hâc de re. Præterea *in proverbis* semper *veritatis fulcro innituntur.* Nam quæ à *Phœnice* desumpta sunt adagia v. g. *Phœnice varior, Phœnice vivacior, Phœnicis instar reviviscere* &c. hæc omnia *fabulosis* superstruuntur opinionibus. Sic & sequentia: *Lupi illum priores viderunt, Equis jungere Gryphes, Magis mutus quàm piscis, Talpæ cæcior, In aëre piscari, Aëre vivere Chamaeleontis in morem* &c.

OBJECTIO III.

Tertium argumentum petitum est ab experientia (1.) *D. Federici Pendasii*, qui se cyncnos cantantes in *lacu Mantuano* cymbâ vectum audivisse, testatur. (2.) *Georgii Braun.* qui refert, cyncnos propè *Londinum*, Angliæ Emporium in mari agminatim lato occurfu & festivis cantibus subeuntes classes excipere. (3.) *Alberti*, qui hujusmodi *voces lugubres in qualibet tristitia* ab eis edi-

H 2 animad-

bant, *Cycnum*
esse, voluerint,
tiqvtas *Cycnum*
ifica inventori
ent proverbis,
anser olores:
enis: Cervit
ov aqua, (p

ieroglyphicis,
hysicis ad-rei
enim dicun-
a pinguntur,
Egyptii, ve
oglyph. cap.
vita maris
landientem,
peram, quæ
ori inserit, &
orso capite in-
o? quia fabu-
erant, vipe-
pere ac caput
postea vero in
interire,
og: *Crocodila*
criticam experi-
mebant

animadvertit. (4.) *Antonii Muse Brasavoli*, qui fatetur; sese observasse, cycnos sub vitæ exitum canere; negat autem, id facere omnes, in *Comment. ad Porphyr. Isagog.* (5.) Tandem addit suam observationem. *Quovis tempore, inqviens, canorum quiddam, etsi lamentantium in morem eos obstrepere, ego non semel datâ opera observavi & auscultavi.*

SOLUTIO.

Resp. I. in genere, distingv. inter quamlibet vociferationem, & suavem cantionem: sive inter cantionem latè, & rigorosè acceptam. De illâ si loquitur *Aldrovandus*, committit fallaciam ignorantis Elenchi, quia de eâ non est quæstio; sin verò hanc intelligit, nego, eam ex ductis experimentis certò colligi posse, sed evidentiori opus esse demonstratione. Nam II. in specie quod (1.) ad *Pendastri* & (2.) *Georgii Braun* testimonium attinet, nondum satis constat (a) an intelligant cantionem suavem ac propriè dictam? (b) An naturali motu hoc factum? (c) Annon aliarum avium cantum pro cycneo acceperint? Et (d) si hoc testimonium cum re consentiret, cur non

non confirmarent idipsum etiam *cateri*, qui loca illa adierunt. Sanè non paucos novi, qui in *lacu Mantuano* & prope *Londonum* cygnos quidem viderunt, ac cantantes nunquam observarunt. Neq; (3.) *Alberti* voces lugubres dulcem cantionem adstruunt. Nam & *turtur* lugubri queruloq; sono aërem complet, modulationis tamen *artificio* caret. (4.) Porro *Brasavoli* autoritas tanta non est, quanta ab *Aldrovando* æstimatur. Quid? quod nondum constet de eo, utrum tunc canere latè, an strictè usurpet? Dum verò non omnes, canendi beneficio gaudere, asferit, suppeditet rationem, cur pleniq; cycni, licet arteriâ asperâ gaudeant, ejus tamen destituantur usu, aut fateatur, exemplum istud *singulare* forsân atq; *extraordinarium* fuisse. Deniq; (5.) nec *Aldrovandi* observatio evincit, quod evincere debet. Nam haud in quæstione est: *An cygnus canorum quiddam lamentantium in morem obstrepat?* Hoc enim non cycnis solùm, sed *anseribus* etiam, *gallinis*, *turturibus*, *columbis*, immò *canibus* quoq; ac *lupis* attribere possumus. Verùm de eo potissimum disquiritur: *utrum cygnus suaviter moduletur, præprimis instante morte?* Et hoc est, quod ab *Aldrovando* probari videtur

H;

quidem

I.
Antonii Musæ
; sese obser-
exitum can-
cere omnes,
Isagog. (5.)
ervationem.
ns, *canorum*
tium in mo-
on semel dai
ultari,

D.
gy. inter quam
vavum cantio-
latè, & rigo-
loquitur *Al-*
actiam ignora-
on est quæstio;
go, eam ex ad-
colligi posse,
emonstratione.
) ad *Pendasi*
imonium atti-
at (a) an in-
m ac proprie
li motu hoc fa-
um avium can-
nt? Et (b) si
onfessit, cur
nob

quidem debuisset, sed hactenus demonstratum nondum est. Hinc potius invertito ipsius rationem atq; concludo: *Quicumq; lamentantium in morem canorum quiddam obstrepunt, illi suaviter non cantant: atqui Cycni lamentantium in morem canorum quoddam obstrepunt; Ergo. Major constat, quia lamentari non est modulari, obstrepere non est canere, & canorum quiddam, non est ipsa suavis cantio. Minor est Aldrouandi.*

OBJECTIO IV.

Quartum ratiocinium his exprimitur verbis: *Huc rursus non minimè ponderis alia hæc ratio accedit, quod Belgæ maritimi, ut Frisii, Batavi, Mattiaci, cæteriq; his vicini olorem, qui non minus frequens apud hæc gentes est, quàm in Helicone à Poetis putatus, imò si uspiam alibi frequentissimus, ob stagnorum copiam, vernacula voce Huyler cognominant, dictione ab Olor non admodum dissona, sed quæ avis proprietatem exactissime exprimat. Huyler enim ipsis lugere, seu ejulare aut plangere significat: quæ indicant, avens*
banc

*banc lugubrem quendam cantum edere
re s̄uaviq; planctu modulari.*

SOLUTIO.

Resp. (1.) *Argumenta ex nominibus ducta non semper firmo stant talo. Quamobrem, potior cura rerum, habenda est, quàm verborum.* (2.) *Belgarum Huylen* convenit eum nostro Germanico *Deulen* / tribuiturq; non *cycnis tantum*, sed *canibus etiam, lupis &c.* quippe quæ etiam plangunt ejulantq;. Sed quid exinde contra nos efficitur? nihil certè: cum ejusmodi *luctuosam ejulationem* cycnis non denegemus. Committitur igitur *fallacia ignorationis Elenchi*. (3.) Interim posito, illud *HUYLEN* *s̄uavem* denotare *cantilenam*, nihilominus tamen adhuc disceptatur: *utrum Belgæ òνομασθεσία illà respexerint ad vulgaram pleborumq; opinionem? num verò suam expresserint mentem? Quò de cum nihil certi constet, nihil quoq; certū exinde colligetur.*

OBJECTIO. V.

*Quintum fundamentum ex arte
via aspera presentia desumi posset h.*

H 4

m. Quis

modo: Quicumq; appositiſſimo ad concentus Musicos instrumento ſunt præditi, illi etiam cantare poſſunt; atq; ceteri appositiſſimo ad concentus Musicos instrumento ſunt præditi; Ergo cycni etiam canere poſſunt. Majorem probat Keckermannus; quia Natura nihil facit fruſtra. Minorem elegantiffima arteriæ aſperæ ſtructure confirmat.

SOLUTIO.

Reſp. (1.) in genere: A poſſe ad eſſe N. V. C. (2.) in ſpecie limitando Majorem h. m. Quicumq; appositiſſimo ad concentus Musicos instrumento, ceterisq; requiſitis neceſſariis gaudent, illi etiam canere poſſunt. Sic negatur Minor. (3.) Quod verò ad arteriam aſperam attinet, tenendum, quod illa non propter cantationem, ſed propter reſpirationem Cyenis ſit conceſſa. Cùm enim, cycnum in ſtagnorum fundo herbas aliaq; edulia ſibi quarere, voluerit natura, par quoq; fuit, ut illi collum longiſſimum efficeret, quo tanquam piſcatoris linea pabulum è luto attraheret. Ne verò longâ illâ morâ, dum roſtrum, interdum ad dimidium ferme horæ, cœna immergit, ſuffocationis

nis periculum incurreret, asperam ipsi concessit arteriam, collum non tantum longitudine æquantem, sed dodrante etiam excedentem, ex quâ, tanquam ex promo condo, spiritus tam diuturnæ urinationi inservientes, suppeditantur. (4.) Et si aptissimum instrumentum, si elegantissimam tubam nacti sunt cycni, cur, quæso, vigentes florentesq; concessis non utuntur bonis?

OBJECTIO. VI.

Sextum pro adversâ sententiâ argumentum suppeditat *Keckermannus*, ita concludens: *Quæcumq; aves collum habent procerum, illæ suavius cantillant, quàm aliæ: atq; cycni habent collum procerum; Ergo cycni suavius cantillant, quàm aliæ aves.* Majorem probat, quia semper in longis instrumentis suavior formatur modulatio, quàm in brevibus.

SOLUTIO.

Resp. negando *Majorem*. Nam & *eiconia*, *onocrotali*, *grues* &c. proceræ, habent colla; Ergone suavius canunt, H 5 quàm

stissimo ad con-
to sunt præditi
ut; atq; cycna
us Muscos in-
Ergo cycni eti-
orem proba-
tura nihil so-
legantissime
confirmat

A posse ad esse
mitando Ma-
pohissimo ad
ento, caterisq;
et, illi etiam
r Minor. (3.)
eram attinet,
propter can-
ionem Cycnis
cycnum in
q; edulia sibi
ar quod; fuit,
efficeret, quo
bulum è luro
à illà morâ,
d dimidium
t, suffocatio-
nis

quàm aliae volucres? Minimè. Procerum collum nihil, vel certè parum facit ad modulos, sicut nec breve impedit. Luscinia & ipsa breves satis brevibus gaudent collis, omnes tamen aves ceteras suavissimo suo cantu exsuperant. Rectè Aldrovandus: *Colli proceritas & angustia multis aliis, nulla tamen vocis sonore suavitate commendatis, est communis.* Cærum, loco corollarij, unicuique adhuc de cyeno ex Sperlingii Zool. notetur axioma:

Candidus cyenus candoris exemplum est.

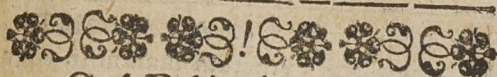
Unde proverbium natum: *Cyeno rarior atro.* Et versus:

Rara avis in terris nigroq; simillima cyeno.

Candori corporis candor animi respondet. Pacem habet cum omnibus avibus, & non nisi lacessitus pugnat. Pugnat autem fortiter, & ne bellicosissima quidem aquila cedit. Domi & foris ita se gerit, ut laudetur ab omnibus, culpetur à nullis. Summa laudum hæc est: *Cyenus bene nascitur, bene vivit, bene gignit, bene pugnat, bene senescit, bene moritur.*

CAPUT

CAPUT IV.

DE

CONGRESSU ET
PARTU VIPERARUM.

AN VIPERA GENITURAM PER
OS RECIPIAT, ET CAPUT MA-
RIS IN COITU ABCINDAT,
POSTEA VERO IN PARTU
A CATULIS CONFOSA
INTEREAT?

Neg.

SECTIO I.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ,

Auctorum dissenfum exhibens.

ARTICULUS I.

AFFIRMATIVAE Patronos recensens.

§. I.

Hic qui subscribunt, vel aperte
sensa animi exponunt, vel ex re-
latione aliorum sapiunt adeoq; cum tre-
pidatione quâdam sententiam arripiunt.

Illo

CAPUT

Illo modo rem indagat *Herodotus* in *Thalia*, ubi narrat, viperam marem in coitu caput inferere ori conjugis inq; illud exspuere semen: illam verè rabiðà libidinis voluptate caput maris præcidere. Sed catulos vicissim partus moram pertæfos, lateribus matris perfossis vi erumpere. Atq; sic utrumq; parentem perire. Hoc verò à Deo & naturâ statutum ait, ne in immensum excresecat viperarum numerus. Hæc autem *Herodotus*, quantum conjicere possum, hanc suam opinionem ab *Egyptiis*. Hi enim, ut apud *Horum Apollinem* in Hieroglyph. cap. LIX. legere licet, mulierem, vitæ mariti insidiantem soloq; in coitu blandientem, delineaturi, pingebant viperam, quæ cum mare congregiendi os ori inserit, & à coitu discedens marem morso capite interimat. Amplexus est hanc fabellam *Nicander* quoq; in *Theriacis*, itemq; *Plinius*, fabularum *Pater*, lib. 10. *Hist. Nat.* cap. 62. *Vipera*, inq;uens, mors caput inserit in os quod illa abrodit voluptatis dulcedine. Paulò post: Tertia die intra uterum catulos excludit: deinde singulos singulis diebus parit, viginti ferè numero. Itaq; cætera tarditatis impatientes, per-

rumpunt

Herodotus in The-
 a marem in coitu
 gis inq; illud ex-
 rabidâ libidinis
 præcidere. Sed
 oram pertæfos,
 is vi erumpere.
 m. perire. Hoc
 utum ait, ne in
 erarum nume-
 dotus, quancum
 am opinionem
 at apud Horum
 cap. LIX. lege-
 mariti infideli-
 entem, delinc-
 quæ cum ma-
 t, & a coitu dil-
 e interimit. Am-
 Nicander quoq;
 us, fabularum
 ap. 62. Vipera,
 inserit in os
 atis dulcedine,
 intra uterum
 singulos singu-
 ferè numo,
 patientes per-
 rumpunt

rumpunt latera, occisâ parente. Se-
 quuntur Lucanus in illo versu:

Viperei cœunt abrupto corpore nati.

Isidorus lib. 12. Orig. cap. 4. *Vipe-
 ra dicta, quod vi pariat. Nam cum
 venter ejus ad partum intumuerit, ca-
 tuli non expectantes natura maturam
 solutionem, sed corrosis lateribus vi e-
 rumpunt cum matris interitu. Fer-
 tur autem, quod masculus ore inserto
 viperae, semen exspuat, illa autem, ex
 voluptate libidinis in rabiem versa, ca-
 put maris ore præcidit. Ita fit, ut pa-
 rens uterq; pereat, masculus dum coit,
 femina cum parturit. Volaterranus
 quoq; Philol. lib. 25. p. 300. *Vipe-
 ra fetus enecta matre prodeunt, ut
 inter pisces acus & myrena: mas etiam
 in coitu exanimatur, capite in os fe-
 minæ inserto, præq; voluptate ab eâ ex-
 ciso. Nec non Lambertus Daneus
 Phys. Christ. Tract. 5. cap. 24. p. 214.
 Quid de Viperarum toto genere dicam
 cujus semper funesta familia? & dirus
 ortus? Femina marem necat in coe-
 unda,**

undo, & caput illi dentibus abscindit.
 Fœtus matrem in vindictam patris
 exeundo lacerant, & trucidant, alvum
 ejus erodentes. Quibus adstipulan-
 tur Orus Apollo in Niliacis, Eresius,
 Calius Rhodiginus, Julius Camers, Ni-
 colaus Nicolus Florentinus, Arnoldus
 de Villa nova, Montagnana, Petrus
 Gillius, Petrus Candidus, Pandulphus
 Colleenicius, Gabriel zerbis, Simon
 Majolus, & Symposius, antiquus æni-
 gmatum scriptor, his versiculis:

Non possum nasci, si non occidero ma-
 trem.

Occidi matrem: sed me manet exitus
 idem.

Id mea mors patitur, quod jam mea
 fecit origo.

§. II. Immo nec ipsi S. Patres calcu-
 lum suum his denegant. Sic enim
 Chrysoſt. in Matth. cap. 16. homil.
 58. p. 508. Editionis Commelianæ:
 Τὸς ἰόκτες κεφάλαιον ποιεῖν, καὶ βιά-
 ζεσθαι τὸ ἄωρον, καὶ ἀμβλωτρίδιον
 προσενεγκεῖν γενήματα ἐχιδνῶν:
 senora in sortem redire coguntur, & im-
 maturum

urum ac abortivū partū parere viperariū.
 Hinc subjungit: τοῖσιν γὰρ οἱ τόκος
 τῶν θηρίων ἐκείνων μᾶλλον καλεσθή-
 σοι, καὶ σπαράτῃσι τὰς τῶν ἀδελίων
 ψυχάς: Hunc enim in modum fœnora
 illa magis, quam vipera alvos paren-
 tum, vorant ac lacerant animas mise-
 rorum. Hieronymus ad præsid. Vi-
 pera per os coitum faciunt. Masculi
 mortem contemnunt. Sed fœmina in
 ipso coitu, sive magnâ dulcedine exagi-
 tata, sive futuri præsciens periculi, dum
 absorbet semens, caput masculi excidit,
 & sic eum occidit. Sed quum conce-
 perit, viscera illius ab ipsis, quos con-
 ceperit, comeduntur, & sic matrem
 occidunt. Eadem docent S. Athana-
 sius, Epiphanius, Origenes, Augustinus,
 aliiq; numero complures.

§. III. Cautius verò suam exponunt
 mentem Basilius, Plutarchus, Præ-
 dentius, atque Apulejus. Basilius e-
 nim in Hexaëm. homil. 9. addit suum
 ὡς Φασί, ut dicunt, non sine & ratio-
 ne. Plutarchus quoque de Garrulitate:
 τὰς, αἰτ, μὲν γὰρ βελόνας Φασί ῥή-
 γνουσιν

IV
 tibus abscondit.
 indictam patris
 trucidant, alvum
 bus ad stipulan-
 Giliacis, Eresius,
 lius Camers, Ni-
 inus, Arnoldus
 onana, Petrus
 s', Pandulpus
 izerbus, Simoni
 antiquus æni-
 erficulis:
 non occidero ma-
 m.
 e manet exitus
 dem.
 quod jam me
 rigo.
 Patres calen-
 t. Sic enim
 p. 16. homil.
 Commeliane:
 αἰν, καὶ βίβ-
 ἀμβλωσθῆναι
 α ἐχθρῶν:
 γνῆνται, & im-
 μανήσθῃ

ἄκους ἰκίλῃσας, καὶ τὰς ἐχίδνας:
Acus enim (NB) ajunt parientes disrum-
pi, & vyperas. Prudentius in Hamarti-
geniâ ita canit:

 Sic viperâ (NB) ut ajunt,
Dentibus emoritur fusa per viscera pro-
lis &c. &c.

Apulejus in Apologiâ hunc in modum
discurrit: Viperâ, (NB) ut audio, exesô
matris utero in lucem proserpit: atq; ita
parricidio gignitur.

ARTICULUS II.

NEGATIVAE defensores producents.

§. I. Primus ferè, qvi hanc de *catu-*
lis viperinis opinionem fabulosam judi-
 cavit atqve refutavit, fuit *Apollonius Thi-*
aneus apud *Philostratum* lib. 2. c. 7. Ita
 enim ille: *Neq; assentior, ait, impru-*
denti eorum sermone, qvi dicunt, viperâ-
rum filios absq; matre nasci. Qvem se-
cutus est Albertus M. de Animal. lib.
25. ap. Johannem Baptistam in semin.
Philos. Aristot. p. 1410. Falsum est, in-
quiens, feminam (sc. viperam) in coitu
truncare caput maris, & fœtum ipsius vi-
scera perforare, Nec aliter Georg. Agri-
cola

cola lib. de Animant. Subter. p. 58. 59. differit, inter alia & hæc proferens: *Nec però etiam cum viperæ commiscet corpora sibi circumvoluta, fœmina maris caput insertum in os, ut idem Plinius scribit, abrodit voluptatis dulcedine.* Subscribunt his *Julius Caesar Scaliger Exerc. 201. & in Comment. 2. de Hist. Anim. Arist. cap. 18 Nicolaus Leonicensis*, qui seculo superiori proximo hunc & plerosq; alios errores redarguit, demonstravit & editis libellis extirpavit: *Franciscus Caballus Brixianus, & Ambrosius Leo Nolanus, Carolus Roletus, A. Lacuna in Dioscorid. Amatus Lusitanus Centur. 2. Curat. 79. & cent. 1. obs. 1. & lib. 1. in Dioscor. Fer. Imperatus in Lib. Histor. Nat. sermone de viperis, Franciscus Ferraricensis de Cordouâ didascalix cap. 10. Bodin. in Theatr. Nat. Vossius Theol. Gentil. lib. 4. cap. 52. p. 1482. Marcus Aurelius Severinus de vipera Pythia part. 1. cap. 13. Baldus Angelus Abbatius Tr. de viperæ naturâ & facultatibus, Cornelius à Lapide in Matthæum, Pierius Valerianus in Hieroglyph. Cardinalis Toletus ap. Ferraricens. l. d. p. 197. Veslingius in Epist. ad eundem part. 1. c. 13. Matthioli in Dioscor. lib. 2. cap. 16. Martinus in Lexic. sub voce Vipera, Sperlingius Zool. Phys. lib.*

ky pas exidvas:
et parientes disrum.
entis in Hamarti

a (NB) ut ajunt,
sa per viscera pro-
c. &c.

hunc in modum
ut audio, exeso
proserpit: atq; in

US II.

sores producens.

qui hanc de canu-
fabulosam judi-
cit Apollonius The-
m lib. 2. c. 7. Ia-
rior, ait, impro-
bi dicunt, viperæ
nasci. Quem le-
de Animal. lib.
ristam in semina-
Falsum est, in-
viperam) in centu-
sæcum ipsius vi-
liter Georg. Agri-
1112

6. de serpent. c. 4. p. 444. *Jonstonus* lib. 1. de serpent. tit. 2. cap. 1. art. 1. p. 12. *Sen- gverdius*, Philosophus Amstelodamensis in Exerc. Phys. Exerc. 37. p. 258. his verbis: *Nos non dubitamus, quin veterum illa narratio (de partu viperarum) mera fabula sit, cum diversi rerum naturalium curiosi indagatores hoc falsum esse, experiundo didicerint.*

§. II. Atq; hi sunt *negantis* partis as-
sectæ, quibus etiam ego accedo, certò sta-
tuens, illa, quæ de coitu & partu vipe-
rarum supra ex *Herodoto*, *Plinio* aliisque
commemoravi, admodum incerta, quid?
profus fabulosa atq; fictitia esse. Id quod
paullò post ostendam, si prius nonnulla,
circa *statum controversiæ* notatu digna,
præmiserò.

SECTIO II.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ,

statum controversiæ constituens.

ARTICULUS I.

Explicans NOMINALIA.

§. I. Tria sunt, quæ enucleationem
hic requirunt, nomina. Primum est *ly*
Coitus,

Coitus, de
pueris nor
(1.) *Homo*
h. l. illud
indetermin
sed special
venereo, q
Noct. At
esse quand
exist maba

§. II.
quam Ebr
vixu; L
Incubitus
Assembran
lee, ama
uncion;
ung.

§. III.
idem nota
ponitur aut
abstractè. C
proprie usu
nem editu
Latio jam p
Et genus o
partum.
abore comp

Coitus, de quo, omiffa *Etymologia*, vel pueris nota, saltim brevissimis adducam (1.) *Homonymiam*. Scilicet, quod ego h. l. illud non accipiam *generaliter* & *indeterminate* pro quocunq; congressu; sed *specialiter* & *determinate* pro coitu venereo, quem *Hippocrates*, teste *Gellio* Noct. Attic. lib. 19. c. 2. p. 496. partem esse quendam teterrimi Comitialis morbi existimabat:

§. II. (2) *Synonymiam*, secundum quam Ebraeis dicitur *משכב*; Graecis *οχεία*; Latinis aliis quoq; *congressus*, *concubitus*, *complexus venereus*; Italis *Assebramento*, *unione*; Gallis *Assemblée*, *amas*; Hispanis *Ayuntamiento*, *conjunction*; Germanis die *eheliche Beywohung*.

§. III. Alterum est το *Partus*, de quo etidem notabo (α) *Homonymiam*. Supponitur autem *Partus* vel *concretè*, vel *abstractè*. *Concretè* vel *proprie*, vel *improprie* usurpatur. *Proprie* idem est ac *in lucem editus*: Ita *Virgil. 6. Aeneid. Alius Latio jam partus Achilles*; & *Lucret. lib. 5. Et genus omne, quod est veterino sanguine partum*. *Improprie* significat id, quod labore comparatum, acqvisitum, colle-

Etum est. Sic *libertas* dicitur *parta*, Cic. de Leg. Agrar. contr. Rull. *Existimatio parta*, pro Syll. 182. a. *prada parta*, de Provinc. 74. b. *Abstractè* iterum vel in *nativâ*, vel in *figuratâ* significatione, adhibetur. Illo modo nonnunquam *pariendi actum* importat, ut in illo *Virgil.* l. 1. *Æneid.* *Marte gravis geminam partus dabit illa prolem*; nonnunquam *ipsum fetum*, uti ap. *Cicer.* de Orat. 124. b. *Ferre partus suos diligunt.* Hoc verò sensu indiscriminatim quodlibet effectum denotare solet. Hinc dicitur *partus malorum*, *partus ingenii.* Ego h. l. tam *abstractè*, quàm *concretè* vocabulum intelligo, ita tamen ut utrinq; *metaphoricus* exulet sensus.

§. IV. (β) *Synonymiam.* Sic Ebraei Latinum *partus* exprimunt per פָּרָה , Græci per Κύμα , ἰόντα , ἰέξις ; Gall. *Enfantement*; Ital. & Hispan. *Pario*; Germ. eine *Gebuhre*.

§. V. *Ultimum deniq; est vocabulum Vipera.* Ubi observo (α) *Originationem*, tum *Latinam*, quæ admodum *Philologis* est controversa. *Isidorus* enim *viperam* dictam existimat, quod *vi pariat* h. e. *Plinius* v. quod *vi pereat*, sc. à *cattulorum*

De C
 colorum
 sibilu hoc
 sibilu test
 galem an
 bent vet
 quod tam
 p. p. 54.
 id est, ve
 Fabulari
 sus Theo
 & alii vip
 quod viv
 am reliq
 pari, ut i
 vipera.
 logis dif

§. V
 §. Vipera
 mi, quod
 ni deduci
 ἰόντα
 nim, ut l
 adeò cir
 firmare t
 exen bab
 xxi conti
 Ludovicus
 vel rectiu

culorum perfossione. Juxta nonnullos à
sibilo hoc nomen sortita est, quia *ad litus*
sibilo testificata presentiam sui ad conjuga-
galem amplexum vocet murenam, ut ha-
 bent verba *Ambrosii* hexaem. lib. 5. c. 7.
 quod tamen falsum esse *Abbatius* l. c. cap.
 9. p. 54. seq. demonstrat. Alii à *vipre*,
 id est, *vepre* derivant, quia in *vepre*
 stabulari gaudet. Sed rectius forsitan *Vos-*
sus Theol. Gent. lib. 4. cap. 52. p. 1482.
 & alii *viperam* inde appellatam putant,
 quod *vivos* pariat catulos, ad differenti-
 am reliquorum serpentum, qui sunt *ovi-*
pari, ut ita *vipera* contracte sit quasi *vi-*
vipara. Sed hanc controversiam *Phile-*
logis discutiendam relinqvam.

S. VI. Tum *Græcam*, non quidem
 ἡ Vipera, sed ejusdem in Græciâ *Synony-*
mi, quod est ἔξις. Hoc verò à *Martia-*
ni deducitur ab ἔσχεσθαι adhaerere: quod
 ἔσχομενος ἡ ἔξις ἔχει οὐχέτι. *Viperæ* ea-
 nim, ut *Plinius* habet, cœum complexio
 adeò circumvoluta sibi ipsa, ut una *exi-*
stimari biceps possit. A *Scapula* & aliis ab
 ἔχειν habere, continere derivatur: quia
 ἔχειν contineat foetum usq; ad mortem, ut
Ludovicus Calius Rhodiginus existimavit;
 vel rectius, monente *Vossio* ex *Suida* & *E-*
tymologo,

itur parta, Cic
 all. Existimatio
 ada parta, do
 iterum vel in
 significatione,
 nonnunquam
 t in illo Virgil
 em inam pari
 quam ipsum
 at. 14. b. Fe
 sic verò sensu
 et effectum
 tur partus ma
 goh. l. tam ab
 abulum inrel
 q; metaphori

im. Sic Ebrai
 per וָוָו
 וָוָו; וָוָו;
 & Hispan. Pa

est vocabulum
 a) Originatio
 lmodum Philo
 doru enim vi
 yod vi pariat
 erati, sc. a ca
 pulorum

Lymologo, quia *contineat*, usq; dum *vipera* pariat foetum.

§. VII. (β) *Æquivocationem*. Sumitur enim *Vipera* vel *proprie*, vel *improprie*. *Improprie* (1.) *noxium hominem*, callidum insidiatorem signat. Ita *Judæi* progenies *viperarum* dicebantur *Matth. III. 7.* id est, *malorum majorum mali posterii*. (2.) *adulterum*, quia *vipera* cum *muranâ* ἀλλογενεί *convalescere* dicitur, quoniam *falsò*. Vid. *Rondelet. Ambros. Jonston. Severin. Proprie* tum *late* serpentem in genere qualemcunq; notat; tum *strictè* certam serpentum speciem, in eo ab aliis differentem, quod *viperam* edat foetum, ut h. 1.

§. IX. (γ) *Appellationem variam*. Sic *Græcis* dicitur ἐχίς, ἔχιδνα: *Hodier-nis* verò *Echendra*, teste *Bellonio*. *Gallis* audit *Vipere*; *Italibus* *La serpe detta vipera*; *Hispanis* salutatur *La bivorá sierpe*; *Sves-fanus* *Scorzionem* vocat: *Nicolaus Florentinus*, *Scorzonem*; *Arabes* *Thyri* vocabulo insigniunt.

ARTICULUS II.

Exponens REALIA.

§. I. Hic ante omnia *vipera natura* quodammodo est declaranda. Est igitur

igitur *viper a serpens morsus acerrimi, vivum pariens animal.* Longitudo eius est varia, plerumq; tamen cubitalis. Crassitudine pollicis conspicua est. Color est subflavus, maculis tamen plurimis distinctis. Corpus tenue & mirâ ad motum alacritate gaudet. Caput angustum & acutum, figura rhombi. Oculi vivaces, subrubentes, inverecundi, præsertim in foemina, teste *Auctore* de Theriac. ad Pison. Auriculis caret, sed earum loco quasdam cavernas habet. Canini dentes duo, nonnullis quatuor sunt, & præter hos duodecim in superioribus maxillis, in inferioribus viginti duo conspiciuntur. Vid. *Jonston.* it. *Abbatius* l. c. *Gesnerus* de Serpent. Cibum suppeditant herbæ, *Pausania* in Bœot. nec tantum herbæ, sed eruca etiam buprestes cantharides, mus araneus, stelliones, scarabæi, bufones, *Auctor* ibid. Immò quoq; scorpiones, *Aristor.* itemq; picæ pulli, *Alberti.* nec non furfures. *Jonston.* Penis masculo duplex, quatuor quoq; testes. *Femina* itidem vulva geminata cum duplici orificio, oblonga, satis ovorum plena. Utrum verò in ambobus uteris eodem tempore semen immittatur ab utroq; pene, an quandoq; uno uni, quandoq; altero alteri,

usq; dum
rationem. Su-
prie, vel im-
oxum homi-
signat Ita
dicebantur
majorum
quia vipe-
consvlcere
d. Rondelet,
Proprie tum
lemcunq; no-
entum speci-
em, quod vi-

em variam.
va: Hodier-
onio. Gallis
deta viperæ;
serpe; Sves-
Nicolaus Flo-
s Thyri vo-

II.

IA.

viperæ na-
aranda. Est
igitur

alteri, sive ab alterutro genitali projici-
atur; incertum prorsus omnibus est huc
usq;: *Patriam* sibi viperæ multas ven-
dicant regiones. Reperiuntur enim in
Italia, Hispaniâ, India, Melita, Cypro,
Chio, circa Amyclas, & alibi. *Aristote-*
les tamen in Creta nasci negat. *Cordus*
in Germania nunquam conspicuus est.
In Insula Syagro, Arabiæ promontorio vi-
cinâ, magnæ reperiuntur. *Mars* popu-
li, qui impune vipersas tractabat, alibi
generari negavere. Delectantur imprimis
locis montanis: ideo circa Haiacmon
Macedoniæ fluvium, & in Euganis Pata-
vinis montibus inveniuntur. Vid.
Fontanus.

§. II. Deinde probè quoq; distin-
guenda sunt quæstiones, quarû confirma-
tio atq; vindictio hic tradenda. Tria enim
sunt quæstionis supra propositæ membra.
I. quæritur, *an viperæ ore coeant?*
II. *An vipera scæmina caput maris in
coitu præcidat?* III. *An catuli ma-
trem in partu, communi nature lege,
perfodiant?* Ego *negativam* singula-
rum amplector atq; tueor.

§. III. Distingvendum verò inter
coitum & osculum. *Viperæ quidem ore
oscula*

oscula defe-
scent. Id
providos
derent, vip
femen simu
dere, quo
demonstral

§. IV.

quætere, a
insanâ libi
forte fortu
concedend
rii. Sed hoc
do consisti
ta sanciti

mare celeb
immensum
us? Id
adductus,

§. V. Si

tatur, an
trem per a
nim non in
experiment
bentia ipsa
rum enim
de eo, quo

oscula deferunt; sed eodem tamen non
 sociant. Id quod dubio procul sefellit im-
 providos adversarios, ut adeo sibi persua-
 derent, viperas lambendo & osculando
 semen simul in uterum foemineum infun-
 dere, quod tamen falsum esse, mox
 demonstrabitur.

§. IV. Porro observandum, me non
 quærare, an aliquando femella vipera,
 insanâ libidine inflammata, caput maris
 forte fortuna absciderit? In hoc enim
 concedendo failem me habebuat adverfa-
 rii. Sed hoc est, in quo controversiæ car-
 do consistit: An communi natura lege
 ita sancitum sit, ut vipera, nuptias cum
 mare celebrans, eundem decollet, ne in-
 immensum crescat viperarum ge-
 nus? Id quod experimentis variis
 adductus, nego.

§. V. Sic similiter nec de partu dispu-
 tatur, an aliquando catuli viperini ma-
 trem per accidens confoderint? Hoc e-
 nim non impossibile iudico, & si verum
 experimentum allatum fuerit, *Ζήτημα* Lu-
 bentia ipsa lubentior affirmabo. Ve-
 rum enim verò sollicitus potius sum
 de eo, quod sit semper & perse, ideoq;

Is

hic

hic illud quæro : *An constitutum sit à sapientissimâ natura , ut viperæ proles genitricis suæ alvum perfodiat , ipsamque adeo interficiat ?* cujus negativam sequenti membro probabo.

§. VI. Sed notanda adhuc *distinctio* est inter *partum viperarum naturalem*, & *non-naturalem*. *Naturalis* est, cum catuli viperini, obvoluti membranis, utero exeunt, instar ovi, sed statim extra uterum membranas frangunt abruptaque. *Non-naturalis*, est, quando involucrum, quod secundam in mulieribus vocamus, nonnunquam in utero perforant. Utrumque partum viperis quidem concedo, sed exinde non licet concludere: *Ergo perforant matris alvum.*

§. VII. Diversissima enim sunt: *viscera perforare*, & *secundas perforare*. Prius viperarum catulis denego, posterius vero iisdem attribuere non veror, quia experientia quandoque id confirmavit. Atque hæc duo probe sunt observanda, cum alias in errorum nassam cum *Plinio* facillimè incidere queamus.

§. VIII Denique nec in hoc concedendo adeo difficilis ero, *uterum* vide licet

licet alio quodam modo disrumpi posse, idq; cum, quando multitudinē foetuum ob angustiam suam ferre nequit. Hoc enim *Aculus* quoque piscibus evenire, jam dudum *Theophrastus* prodidit. Ex quo forsitan error sapientum virorum propullulavit, qui videntes viperam quandoq; superstitibus filiis extinctam, à prole enecatam turpiter crediderunt, & ita negligenter in diuturno errore versati sunt. Sed aliud est, uterum ob numerosa prolis multitudinem & incrementum disrumpi; aliud, uterum à catulis perfodi. Illud fieri posse, quanquam rarissimè, non repugno; hoc verò accidere, oppidò nego.

SECTIO III.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ,

Sententiam veram confirmans.

ARTICULUS I.

CONGRESSUS veritatem ostendens.

§. I. Circa coitum duo, ut ex antecedentibus constat, probanda veniunt: I. An ore cœant vipera? II. An femella in coitu caput maris abscindat? Prioris quæstionis negativam defendo (1) ex *Experientia*. Quicquid comprobatur experientia

IV.
constitutum sit
viperea proles
prodit, ipsamque
negativam sequen-

huc distinctio
naturalem,
alis est, cum
embranis, u-
statim extra
abruptum
quando invo-
mulieribus
utero perfo-
peris quidem
n licet con-
vis album.

n sunt: vis-
perforare.
enego, po-
e non vere-
doq; id confir-
de sunt obser-
orum nullam
requeamus.

hoc conce-
uterum vide-
licet

perientia, illud negandum non est: at-
 qui vyperas ore non congredi, com-
 probat experientia; Ergo, *Major*
 suo robore pollet. *Minorem* probo:
 Sic *Pierius Valerianus*, in Hiero-
 glyph. testatur, se vidisse vyperas u-
 triusq; sexus, electas & vivariis in-
 clusas, quæ aliorum instar animan-
 tium congressa sint, conceperint,
 pepererint, & foetus suos educave-
 rint. Spectavit hoc idem *Cardinalis*
Toletus & Jesuitarum numerosa con-
 cio apud *Ferrar.* d. l. Concelebrant
 autem viperæ coitum ad commu-
 nem serpentiūm modum. Cum e-
 nim hæ pedibus careant animan-
 tes, ac oblongo teretiq; corpore
 sint donatæ, exiguâ sui parte sub
 Venerem conjungi compotes sunt,
 nequeuntq; per incommodam cor-
 poris sui formam commode ad ge-
 nerationem adaptari, id est, sese
 per membra amplecti: pro quibus
 tamen, naturâ docente ac necessitate
 compellente, agilitate corporis
 utuntur, mutuo sese ac spiratim in
 compar

compar
 tes, atq;
 dum co
 harent.
 corpus
 terim e
 maritus
 dum ac
 ores un
 virus vit
 tum gen
 ejaculat
 est, qua
 tis insp
 datus
 p. 192.
 quod fo
 unius co
 rum pis
 supernè
 floso.
 animâ,
 tio vel
 Quo ter
 branis,
 liqvand

compar conjugis corpus adaplicantes, atq; sic funiculi duplicis in modum complicantur. Ita autem cohærent, ut unius bicipitis serpentis corpus unum planè videatur. Interim exferit in bivalvem vulvam maritus genitale suum, quod hispidum ac spinosum sinus uteri densiores undiq; scalpit ac pervellit. Sic virus vitale, ut ait *Plinius*, & elementum genitale in fundum vipereum ejaculatur. Hæc vera ratio sationis est, quam ex *ἐχιδνατομῆ* vivâ serpentis inspectione dictitavit sapius laudatus Medicus, *Aurelius Severinus* p. 192. Quibus addendum & hoc, quod fœmina, semine recepto, ova unius coloris, & mollia, instar ovorum piscium, concipiat, & quidem supernè versus præcordia, teste *Jonssono*. Hæc postea elaborantur ab animâ, quâ sunt prædita, usq; dum tertio vel quarto mense perficiantur. Quo tempore catuli sine ullis membranis, quandoq; quod eas scindant, aliquid iisdem obvoluti prodeunt.

§. II. (2) *Ec*

§. II. (2) *Ex vulvæ, penis, testium aliarumq; partium generationi inservientium, præsentia.* Quæcunqve animalia vulvâ pene, testibus aliisque ad coitum necessariis partibus sunt instructa, illa ore non coeunt: atqvi viperæ vulva, pene, testibus aliisque ad coitum necessariis partibus sunt instructæ; Ergo, *Majoris* connexio est satis firma. Hæ enim dictæ & similes partes generationi sunt destinatæ, non os, non lingua, non ventriculus. *Minor* ex anatomicâ *avtoris* liquet, quam satis abunde exhibet nobis *Angelus Abbatius* cap. 9. p. 50. *Uteri osculum*, inqviens, *in quod semen à mare immittitur per penem in postrema ferè caudæ parte residet, ubi vulva biceps, vel duplex, ex orificiis & lectionibus dignoscitur.* *Aristoteles* quidem lib. 4. de partib. Animal. *Testes viperinos* in dubium vocat, quando scribit. *Nullus piscium, nec intus, nec foris testes habet, neq; animalium pedibus carentium ullum, neq; serpentes.* At verò *sectio Anatomica & inspectio* aliud nos edocent, tum in *piscibus*, tum in *viperis*. In *piscium* genere *Delphini testes*, oblongos habent, quod alibi sui oblitus grandis ille *Philosophus* confirmat. *Vulvi*

vuli item
de Ronde
alios om
testes & p
Baldo, Ul
ranti Imp
com. part
de dissect
mâ amula
stiat de e
lumat, ac
nat: certe

§. III.

um usq; i
ve anim
abent du
qui vipe
abent du
via alias
semen in
oc enim c
oratur sen
rmar Ana
pientis e
Gen. An
lices, neq
impleant
na

ruli item *marini* iisdem sunt præditi, teste *Rondelet.* lib. 16. cap. 16. de piscib. Ut alios omittam. *Viperei* verò *maris testes* & *penis* ex inspectione innotuerunt *Baldo, Ulyssi Aldrovando, itemq; Ferranti Imperato,* nec non *Severino* in *Zootom.* part. 4. p. 359. *Qvi* testes in viperâ à se dissecta, oblongos observavit, formâ æmulantes *Pineæ* semen. Et *qvi* dubitat de eâ, ipse *Anatomicum* cultrum sumat, ac periculum in viperâ aliqua faciat: certè fidem dictis dabit.

§. III. (3.) *Ex ductus ab ore ad uterum usq; in femellis carentiâ:* Quæcunq; animalia nullum ab ore ad uterum, habent ductum, illa ore coire nequeunt: atq; *viperæ* ab ore ad uterum nullum, habent ductum; Ergo. *Major* constat, quia alias conceptio illa esset frustranea, si semen in *uterum* non descenderet. In hoc enim disponitur & debito modo elaboratur seminalis massa. *Minorem* confirmat *Anatomia*, cui fidem denegare, insipientis est. Hinc & *Aristoteles* lib. 3. de *Gen. Anim.* cap. 5. tradit, quod neq; pisces, neq; ulla animalia femine per os impleantur, ob transitus scilicet negatos.

§. IV. (4) *Ex*

IV.
penis; testium
ratione in serpen-
tibus animalia
isq; ad coitum
instructa, illa o-
ræ vulva, pe-
l coitum neces-
ta; Ergo, *Ma-*
na. Hæ enim
nerationi sunt
gva, non veni-
omica *auspicio*
de exhibet no-
cap. 9. p. 50.
s, in quod se-
per penem in-
e refidet, ubi
ex officio
Aristoteles
Animal. Te-
occat, quando
nec intus, nec
animalium pedi-
eg; serpentes.
S inspectio aliud
bus, cum in vi-
Delphini testes,
ibi sui oblitus
confirmat, Vi-
tuli

§. IV. (4) *Ex via à pene & testibus ad os in maribus absentia.* In quocunq; à pene & testibus ad os usq; nulla datur via, ille per os semen exspuere nequit: atq; in viperâ mare à pene & testibus ad os usq; nulla datur via; Ergo. *Major* nemo, physicarum rerum peritus, negabit, nec negare potest. *Testes* enim sunt, in quibus perfectum elaboratur semen. De *Minore* iterum testatur experientia optima rerum magistra.

§. V. (5) *Ex absurdi consequentia.* Quæcunq; ore coeunt, illorum semen in ventriculum feratur, necessum est: atq; viperâ (juxta adversarios) ore coeunt; Ergo viperarum semen in ventriculum feratur, necessum est. *Major* probatur, quia meatus qui per os intro tendit, in ventriculum fertur, non in vulvam, prout testatur tota Anatomicorum Schola, cujus testimonia qui rejicit, contrarium demonstrat. *Minor* ipsorum contradicentium est. Ergo. Porro: Quicquid in ventriculum descendit, illud vel concoquitur, vel excernitur; atq; viperarum semen in ventriculum descendit, ut modo probatum; Ergo viperarum semen vel concoquitur vel excernitur. Si hoc, vel nihil generatur, vel ex concocta & excernitur.

tâ ma-

tâ materiâ vipera produceretur. **Q**uod
 atrumq; *absurdum*.

§. VI. Nunc ad alterum, quod cir-
 ca coitum occurrit, quæsitum confirman-
 dum pergo: *An videlicet femella vi-
 pera caput maris in coitu detruncet?* Et
 hoc ipsum etiam est, quod nego, motus
 certissimâ *experientiâ*, quam nunquam
 non hîc laudo. Exhibet autem illam
 nobis *Pierius Valerianus* l. d. expresse as-
 ferens, *utriusq; sexus vipers* capsulis in-
 clusas fœtus suos progenitos educasse, *ne-
 troq; parentum salvo*. Quid? tota Italia
 omniaque ferè ejus pharmacopolia vipe-
 ras in vitreis ostendunt vasis, mares & fœ-
 minas, quarum neutra exclusis catulis
 periit.

ARTICULUS II.

*VERAM PARTUS rationem
 demonstrans.*

§.

Quod itaq; *vipera* more cæterarum
 animantium pariat, neq; ordinariâ na-
 turæ lege à catulis suis perfossa intereat,
 sed iis exclusis adhuc salva supersit, hoc
 ex manifestissimâ iterum probo *expe-
 rientiâ*. Unde hunc in modum contra
 K adversas

adversarios argumentor: Quicquid veræ verè contradicit experientiæ, illud veritatis studioso non est asserendum: atq; catulos viperarum alvum in partu, ordinariâ naturæ lege, perfodere, veræ verè contradicit experientiæ; Ergo. Major suâ luce lucet. Minor ex sequentibus patet. *Apollonius ap. Philostratum* l. d. conspectam sibi ait viperam, catulos lambentem. Quomodo igitur à filiis transfixa erit? Idem expertus illustris *Scaliger*. Sic enim *Excerc.* 201. p. 646. *Viperas, inquit, ab impatientibus mora foetibus numerosissimis atq; idcirco erumpentibus rumpi atq; interire, falsum esse scimus: qvi in Vincenti Camerini circulatoris lignæ Thecâ vidimus enatas viperillas parente salvâ. A. Lacuna in Dioscoridem testatur, visas à se Romæ in ædibus Gilberti Medici apprimè docti, viperas plures, cæterarum animantium more coire, parere foeminas nulla illata per natos ventris noxâ, & viperam viventem educare natos suos. Amatus Lusitanus lib. 1. in Dioscor. eandem adducit experientiam hisce verbis:*

DE
verbis
perient
gnante
nde ex
bus perj
ille/a,
dur aru
Cordo
gii Rom
experin
treo va
tum ed
betus a
se, dun
sifum
nem si
vel à L
nus Joa
Marcun
145. Oc
teltem,
Pompejn
materia
rum, in
tra plur
embra

verbis: *Vidimus nos, & plures alii ex-*
perientiâ comprobarunt: vyperas præ-
gnantes pyxidibus inclusas parere, quæ
inde ex partu nec mortuæ, nec visceri-
bis perforatæ manserunt, immò potius
illæ, quæ ut prius in dies multos per-
durarunt. Franciscus Ferrariensis de
 Cordova Didasc. 10. refert, à Colle-
 gii Romani Societatis Jesu Patribus
 experimenti gratiâ, conclusam in vi-
 treo vase prægnantem viperam fœ-
 tum edidisse sine ullo alvi violatu:
 fœtus autem tantis per ibidem fovise,
 dum iisdem observatoribus fuerit
 visum. Quam eandem observatio-
 nem sibi quoq; factam testatur *Corn-*
nel à Lap. in Matthæum. Nec mi-
nus Joannes Vestingius in Epist. ad
 Marcum Aurelium Severinum p.
 245. Oculatum sese hujus rei jactitat
 testem, quando scribit: *Vidi apud*
Pompejum Sprechium Venetum,
materia medica curiosissimum vi-
rum, inclusam vitro vase viperam,
quæ plures catulos pepererat, alios tenuâ
membrana, tanquam amnio, velatos,
 K 2 alios

alios verò denudatos, qui tamen omnes
 junctâ umbilicalibus vasis involucria
 veluti secundinas suis protraxerant.
 Contigit hæc ἀνοσία etiam Nicolao
 Antonio stelliole, cum Ferrante Impe-
 rato, qui, ut apud Severinum p. 197.
 198. legere est, gravidam viperam in
 ligneâ theca superpositis æneifili
 cancellis aluerat, ad usq; suam Lu-
 cinæ maturitatem. Quæ autem ex
 ejus partu fuerat compertus, hæc ob-
 servatio declarat: Resultant hi (scil.
 catuli viperini) quemadmodum alii
 multigeni fœtus, obducti propriâ
 tunicâ, ventre diductâ, secunda vul-
 go vocata, quæ paulò post, quàm e-
 ducti fuerint, disrumpitur. Exclu-
 duntur (NB. contra Aristotelem &
 Pliniū) omnes intra unum diem circi-
 ter, deponuntq; spoliū ad eum mo-
 dum, quo stas suis temporibus an-
 gves deponunt adutæ suum. Sunt
 viperis internè (observa hoc contra
 coitus oralis auctores) seminaria va-
 sa omnia, quot sunt in animantibus
 sanguineis. Sed enim figuras sin-
 gulas

gulas
 respon
 les, vi
 diebus
 vigesim
 eâ prin
 quas ip
 ris vero
 branam
 Verunt
 nos pa
 nis con
 rius à p
 rejiciunt
 senectâ
 bus ad
 monium
 dum. E
 Dioscor
 Marfi, q
 dicant,
 sapiâ se
 viperam
 majoren
 tiam, Ja
 qui, ac

gulas servant longinquitati corporis
 respondentia. Opinatur Aristote-
 les, viperam catulos eniti singulis
 diebus singulos, suumq; partum ad
 vigesimum extendi diem. Præter-
 eà primos excludi in membranis,
 quas ipsi derodunt sextâ die, cate-
 ris verò morantibus abrumpi mem-
 branam involutam in claustrò matris.
 Veruntamen, ut dictum est, vidimus
 nos partus omnes uno die membra-
 nis contectos, quas ipsi paulò poste-
 rius à partu dirumpunt & sexto die
 rejiciunt ab se tuniculam, quæ illis est
 senectæ vice. Hæc *Imperatus*, Qui-
 bus adungere expedit *Matthioli* testi-
 monium, non ultimo loco habен-
 dum. Exprimitur autem illud lib. 2. in
 Dioscor. cap. 16. sequentibus verbis:
Marsi, qui serpentium domitores se præ-
dicant, quiq; falsò ex Divi Pauli pro-
sapia se originem duxisse gloriantur,
viperam Marasso vulgò appellant, utq;
majorem cum spectatoribus ineant gra-
tiam, sapissimè viperinos dentes, lon-
gos, acuminatos atq; mortiferos osten-

tant conditos (ut Plinius inquit lib. II, cap. 36.) gingivis atq; membranulâ quâdam circumdatis, lethali veneno referata. Quin & viperarum nuper editos factus ostendunt, quos viper a suis alunt in capsulis, quibus eas deferunt; nec tamen illi matris viscera scindunt. Plura huc referre possem experimenta, meam sententiam corroborantia, si opus iis esse videretur. Interim legi eadem possunt apud sæpius citatos Auctores, inprimis ap. *Abbatium, Severinum, & alios.*

SECTIO IV.

ΑΝΑΣΚΕΤΑΣΤΙΚΗ,

Rationes adversariorum refutans.

ARTICULUS I.

Argumenta pro COITU orali examinans.

OBJECTIO. I.

§. I. Quicquid testatur experientia, negandum non est: atqui viperas ore coire, testatur experientia; Ergo. Minorem ex supra, membro I. citatis auctoribus probant.

SOLUTIO

SOLUTIO.

§. II. Resp. (1) Distingvendum est inter id, quod fit ἀληθῶς, & quod φανομένως. (2) inter experientiam rectè intellectam, & falsò conceptam (3) inter osculum, & coitum. His præmissis limito Majorem h. m. Quicquid ἀληθῶς testatur experientia rectè intellecta, illud verum est. Sic verò nego Minorem. Nam apparet saltim, vyperas ore coire, idq; propterea, quia ore oscula figunt, quæ sanè cum ipso coitu non sunt confundenda. Adeoq; experientia illa, quam semper crepant adversarii, non rectè intelligitur; sed falsò concipitur.

OBJECTIO II.

§. III. Si Mustele auribus possunt concipere, & ore parere, si corvus Sibus & pisces ore concipiunt, non impossibilia est, vyperas quoq; ore congressum exercere conjugalem: atqui verum est prius; Ergo & posterius. Minorem probant. Et quidem quod ad pisces attinet, Ægyptios quondam de piscium coitu & partu ita sensisse, Vossius in Theol. Gentil. lib. 3. cap. 54. p. 1022. existimat. Quos apud forsitan etiam vixit Aristæas, ὑποβολιμαῖος ille Hellenista,

nista, qui eandem de mustela perversam tenet mentem, lib. de Interpretat. τῶν ἐβδομήκοντα ita scribens: Διὰ τῶν ὄτων συλλαμβάνει (sc. γαλῆ) τεκνοποιεῖ δὲ τῷ σώματι. Vid. Ovidius lib. 9. Metamorph. fab. VI. Deinde corvi & ibidis conceptionem oralem refert Plinius lib. 10. cap. 12. Alianus lib. 10. cap. 20. Solinus in Polyhist. cap. 35. Marcellinus lib. 22.

SOLUTIO.

§. IV. Resp. (1.) ad Majorem: non disputo de posse, sed de esse. Hinc committitur turpis elenchi ignoratio. (2) ad Minorem, eandem negando. Nam (a) falsum, mustelam auribus concipere & ore parere. Prædictæ enim sunt vulvæ: nec ullam habent viam, per quam semen ab auribus ad uterum descendere, aut partus ab utero ad os ascendere possit, ut ex Anatomicis constat. Quomodo igitur auribus concipient? Quomodo ore parient? Nata autem fabella videtur exinde, quia mustelæ pufillos pariunt fœtus, eosque velut alia animantia de loco in locum transferunt. Conf. Aristot. lib. 3. de generat. Anim. cap. VI. (b) Falsum est, pisces ore coire. Ipse enim ego, ut rei

hujus

DE CO
hujus certit
anno in A
qui, multac
manifesto
rò (ut ea
faciunt) c
periri ab o
lam; item
de caudæ i
annexos h
tendit, alt
mentorun
par collegi
torum, n
di & posse
est, quod
fabulanti
men in su
generatio
que ac ova
igitur frus
de experien
nim ap. Vo
est, corvos
aliarum a
rum ex eo
tam putat
rum raro
reptorum
Sed Alber

huius certitudinem cognoscerem, superiori anno in *Academia* pisciū anatomen institui, multaque, ab Aristotele aliisque asserta, manifesto falsa deprehendi. Imprimis verò (ut ea tantum recitem, quæ ad rem faciunt) observavi, nullam viam in iis reperiri ab ore ad uterum, sed in ventriculum; item foeminas vulvâ in ventris fine, & caudæ initio esse præditas, quæ duos annexus habet ductus: alter in uterum tendit, alter in intestinum rectum, excrementorum receptaculum. Exinde igitur collegi, pisces, instar cæterorum brutorum, non ore, sed genitalibus congressi & posse & debere. (c) *Falsum etiam est, quod de corvi & ibidis conceptione fabulantur.* Nam si ore conciperent, semen in stomachum descenderet, ubi nulla generatio perficitur. Ad hæc vulvas quoque ac ova habere compertum est. Num igitur frustra cave dixeris. Quid? quod & experientia contrarietur. *Albertus* enim ap. *Vossium* c. l. l. 3. cap. 78. p. 1152. testis est, *corvos duos Avicennæ* visos esse, more aliarum avium congregientes. Cæterum ex eo stultam hanc opinionem ortam putat *Aristoteles*, quod coitus corvorum rarò videatur, sed sæpe conjunctio rostrorum, ut in monedulis atque columbis. Sed *Albertus* colligit, eam tum ex oscu-

his esse profectam, tum quia non coeant, nisi ante lucem, vel crepusculo, ut eò homines fugiat.

ARTICUS II.

Objectiones pro PARTU fabuloso dissolvens.

§. I. Hic iterum urgent *experientiam*, dicentes, catulos aliquando visos esse perforare matris alvum. Confer ea, quæ supra adduxi auctorum testimonia.

SOLUTIO.

§. II. Verùm præter supra art. I. §. I. datam responsionem, distingvendum (1) inter id, quod fit *per se, & communi natura lege*; & inter id, quod fit *per accidens & præter vel contra specum nature ordinem*. (2) inter *particulare & universale* (3) inter *disruptionem, & perforationem*. Non inficias eo, *per accidens* fieri posse, ut catuli alvum matris perforarent; at verò quod *per se & secundum communem nature legem* hoc factum perpetretur, hoc nunquam affirmare possum. Neq; tamen statim colligendum: *Viperæ nonnunquam in partu perforatæ occubuerunt; Ergo semper id ipsum contingit*

git. Na
N. V. C
videatur
veniatu
ob mult
Quæ duo
Status Co

§. III.
nullorum
nionem p
ducunt e
nymum,
sum, qv
vi. A
plures, q
figillatim

§. IV.
mines; h
num esse
lectus per
gnoscend
in luce re
ocri coecu
ut elega
parentem

git. Nam à particulari ad universale
N. V. C. Quamquam potius dicendum
 videatur, utrum viperarum, si laesus in-
 veniatur, non à catulis perfossam, sed
 ob multitudinem fetuum disruptum esse.
 Quæ duo distinctissima esse, supra §. ult.
Status Controv. notavi.

OBJECTIO II.

§. III. Deinde *Patrum* quoque non-
 nullorum suffragio suam de viperis opi-
 nionem probam reddere conantur. Pro-
 ducunt enim *S. Chrysostrum, Hiero-
 nimum, Basilium, Augustinum, Arba-
 num*, quorum verba ex parte supra cita-
 vi. Allegant & alios numero com-
 plures, quorum auctoritatibus omnibus
 sigillatim recensendis nunc superfedebam.

SOLUTIO.

§. IV. Resp. (1) *Patres* fuerunt ho-
 mines; humani ergo nihil ab ipsis alie-
 num esse potuit. Cum verò noster intel-
 lectus per peccatum primavum in co-
 gnoscendo vero adeò sit obscuratus, ut
 in luce rerum tenui caligemus, in medi-
 occri coecutiamus, in maximâ insaniamus
 (ut eleganter *Scaliger*) adeoq; facilè bi-
 patentem errorum portam incurere que-
 amus

amus; quid mirum, si & *S. Patres* non nunquam, præsertim in naturalibus, à regiâ veritatis aberraverint. (2) Interim tamen sciendum, quando *Patres* nonnulla ex scientia naturali perunt, quibus suas exornent orationes faciliusque ac felicius animos auditorum flectant; quod tum, monitore *Vossio* l. c. non tam spectari debeat, quo cum aliquid confertur, quam quod confertur, hoc est, cuius gratiâ comparatio instituitur. Nam *S. Patres* multa de natura ac moribus brutorum aperte falsa tradiderunt, v. g. de *Pelecæno*, emortuos pullos sanguine resuscitantes. &c. Idque eum ob finem, ut vel virtutes hominum animis instillarent, vel ex iis vitia extirparent, vel alia divina mysteria inculcarent.

OBJECTIO. III.

§. V. Tertiò auctoritatem *Philosophi* nobis obvertunt, qui lib. 5. *Hist. Anim.* cap. ult. *Vipera*, ait, è serpentibus una animal edit, cum intra se ova primum pepererit. Ovum hoc unius coloris & molle, ut piscium est. Fætus supernè consistit: nec cortice continetur, sicut nec piscium quidem. Parit catulos obvolutos membranâ, quæ tertia die rumpuntur.

tar. Even
ad hoc sum
ant: singu
quam vige

§. VI.

teles min
Nec aliud q
imæ vipert
gentes sua a
rorumpar

των δὲ ὄφ

αὐτῶν,

ων, ὡς π

αυ μάλα

των περιγ

ερακώδης

ταίη δὲ

περιρρή

αυ ἔσωθε

ταυ. T

αυ ἔν.

Ἡς Arist

ur. Evenit interdum, ut, qui in utero adhuc sunt, abrosis membranis, prorumpant: singulos singulis diebus parit, plures quam viginti.

SOLUTIO.

§. VI. Resp. Nusquam suis Aristoteles minus, quam hic patrocinetur. Nec aliud quicquam dicit, quam quod ultima viperula adhuc in matris utero degentes sua ab rodant involucra, ante quam prorumpant. Græca verba ita sonant: Τῶν δὲ ὄφεων ὁ μὲν ἔχεις, ἔξω ζωοποικῆ ἐν αὐτῷ, πρῶτον ὠλοκήσας. Τὸ δὲ ὦν, ὡσπερ τῶν ἰχθύων, μονόχρῶν ἐστὶ, καὶ μαλακόδερμον. Ὁ δὲ νεοτῆς, ἄνωθεν περιγίνηται, καὶ ἐπεριέχει Φλοιὸς ὀσρακώδης, ὡσπερ ἐδὲ τὰ τῶν ἰχθύων. Τίθει δὲ μακρὰ ἐχίδνια ἐν ὑμέσιν, οἱ περιρρήγνυται τριῖταιοι. Ἐνίοτε δὲ καὶ ἔσωθεν διαφαγόντα, αὐτὰ ἐξέρχεται. Τίθει δ' ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ κατ' ἐν. Τίθει δὲ πλείω ἢ ἑκοσιν. Hæc Aristoteles. Ex quibus quomodo finitius

Critius ille viperarum partus stabiliri possit, non constat. Quod si tamen divinando aliquid consequi possum, forsitan decepti sunt boni viri vocabulo *διαφάσις*, à *διαφάγω* *absumo*, *exedo*, quod non ad *matris alvum*, sed *catuli membranam* referendum. Et quomodo quæso, consentient cum Magistro partus hujus viperini defensores, cum *Aristoteles* clarè dicat, *viperas singulos singulis parere diebus*? Si enim hoc, quomodo pariet, quæ perforata atq; interemta est, *viperæ*? Quomodo operabitur, quæ principio operationis destituitur; Confer ad citatum *Aristotelis* locum, *Nicolaum Leoniceum* & *Aurelium Severin*.

OBJECTIO IV.

§ VII Deniq; & illud reponunt, quod *Romani* quoq; hac opinione imbuti fuerint, dum *gallum*, *canem*, *simiam* & *viperam* culeo inseruerint cum *parricida*. Idq; non nisi ideo; quia similiter *viperæ catuli* interimunt *parentem suam*.

SOLUTIO.

§ VIII. Resp. (1) Quasi verò *Romanorum auctoritas* quicquam *veritati* præjudicare

DE CO
judicare p
Romani m
miliaris E
entia. S
de fabula

CHA

AN C
AERE
RO

S
PRO
Diverf

C
H
oli
Ip

judicare possit, aut debeat! (2) *Veteres Romani magis intelligentes erant rei familiaris & militaris, quàm naturalis scientiæ. Sed manum de Tabula, quia fatis de fabula.*

CAPUT V.

DE

CHAMÆLEONTIS VICTU.

AN CHAMÆLEON SOLO
AERE, VEL ODORE, VEL
RORE NUTRIATUR
ET VIVAT?

Neg.

SECTIO I.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ,
Diversas Auctorum sententias
recitans.

§. I.

Chamaleontem solo aëre vivere
olim assererat *Plinius* lib. 8. c. 33.
Ipsè celsus, inqviens, hianti sem-
per

per ore, solus animalium nec cibo nec potu alitur, nec alio quam aëris alimento. Sequitur hunc simia ejus, Solinum puta, cap. 53. Polyhist. p. 173. ubi ita de Chamæleonte: *Hiatus ejus, ait, aternus, ac sine ullius usus ministerio: Quippe cum neque cibum capiat, neque potu alatur, nec alimento alio, quam haustu aëris vivat. Solinum excipit Georgius Agricola lib. de Animant. Subterr. quonquam hic ex relatione tantum alienam sapiat. Sic enim inquit: Chamæleon auram perhibetur ali. p. 49. Idem statuit Ovidius lib. 15. Metamorph.*

*Id quod quod ventis animal nutritur
& aura,
Protinus assimilat tetigit quoscunque
colores.*

Cum quo facit etiam Alciatus in Embl.
*Semper hiat, semper tenuem quam
vescitur auram*

Reciprocatur Chamæleon

*Nec diversum sentit Joh. Ursin. dum canit
Non timor, imò cibus, nimirum limpidus aër
Ambo simul vario membra colore
pervant.*

§. II. Non

§. II.
manno S.
Chamæle

§. III.
Gesner, c.
lentem s.
niam int
milia om
la aère n
to, Cham
ut Theoph
dit etiam
do, cum
vel restau
calis, ali
Verum r
conficit,

§. IV.
Thavmat
dicentes,
solem ha
qui.

§. V.
curatore
Tholosan.
lib. 35. c.
(qui tam
teonti ali

DE CHAMÆLEONTIS VICTU. 149

§. II. Nonnulli verò, teste Kecker-
manno *Syst. Phys. lib. 3. cap. 5.* statuunt,
Chamæleontem odore sustentari atq; ali.

§. III. Alii putant, nutriri rore, ut
Gesner. de Quadrup. ovip. p. 5. Chamæ-
leontem solo aëre nutriri falsum est: quo-
niam interiora, ut *Aristoteles inquit*, si-
milia omnia habet lacerta, quam non so-
lo aëre nutriri constat: quare melius pu-
to, Chamæleontem rore nutriri ac vivere,
ut *Theophrastus ait*. Sed paulo post ad-
dit etiam muscas: quod e quidem conce-
do, cum in muscis sit materia alimenti,
vel restaurationis absumti humidi radi-
calis, aliud nempe calidum Innatum.
Verum ros nudus rem præsentem non
conficit, quod deinde probabo.

§. IV. Sunt & alii, citante *Jonstoro*
Thyamatograph. Nat. clasf. 7. cap. 13.
dicentes, Chamæleontem obversum ad
solem haurire radios, eosq; hiantem se-
qui.

§. V. Verum hæc omnia negant ac-
curatiores rerum naturalium scrutatores.
Tholosan. Syntagm. Art. mirab. Tom. 2.
lib. 35. c. 10. Scaliger Exerc. 196. pag. 635
(qui tamen falso asserit, aërem Chamæ-
leonti aliquandiu pro cibo esse) *Johanna*
Bredans,

c cibo nec po-
ris alimento.
olinum pura,
a de Chamæ-
ternus, ac fi-
ippe cum ne-
potu alatur,
stu aëris vi-
ius Agricola
qvanquam
enâ sapiat.
aurâ perhi-
ait Ovidius

mal nutritur
qvoscumque

tus in Embl
em quâ re-
ram
leors

n. dum canit
mirum limpi-
ër
obra colore
int.

§. II. Non-

Brodeus lib. 6. *Miscell.* c. 21. *Petrus Bellonius* observat. lib. 2. p. 24. *Vossius* *Theol. Gentil.* lib. 3. c. 55. p. 1025. *Jonston.* *H. A. de Qvadrup.* p. 199. qvanqvam in *Thavmatogr. Nat.* diversum sentite videatur. Huc pertinet *Peirescius* ap. *Eund. Jonston.* *H. A. l. d. Sengverd.* *Exerc.* 39. p. 160. *Casmannus* *Somatolog.* cap 17. p. 554. *Casp. Bartholin.* *Controvers.* de *Inf. Ventr.* qvæst. 2. *Deusing.* de *Nutrit. Animal.* p. 65. *Breuning.* *Oriental. Reise anderer Meerfabrt* c. 17. & 26. *Pontan.* lib. 2. progym. 98. Atq; hanc negativam sententiam ego qvoq; hoc capite confirmabo, si prius statum controversiæ formavero. Sit itaq;

SECTIO II.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ,

Statum controversiæ explicans.

§. I.

Primò omnium hîc notanda (1) *Ety- mologia*, secundum quam *Chamaleon* dicitur à χαμαὶ *humî*, & λέων *leo*, adeoque notat *parvum & humi serpentem leonem*, quem animal istud quodammodo repræsentare ajunt. *Ridiculus* autem *Isidorus*

dorus e
Leo ded
so, nor

§. I
tem Ch
vegetan
rum cer
varietat
colores
cyaneus
bus. V
p. 317.
nimiru
bertum
1. 5. Ha
nos stel
ca finem
tem Ar
set, subj
de gener
vulgo d
turm &
berti in
Chamel
non loc
priorum
diâ, habi
cia; Ille
mutat ob

dorus est, dum vocem hanc à *Camelus* & *Leo* deducit. Hæc enim mera est *allusio*, non vera *Etymologia*.

§. II. (2) *Homonymia*. Sumitur autem *Chamæleon* (α) ἀχύρας tum pro vivo vegetante, pro herba scilicet in carduorum censu, sic dicta, ut *Plinius* scribit, à varietate caloris, mutat enim cum terrâ colores, hic niger, illic viridis, alicubi cyaneus, alicubi croceus atq; aliis coloribus. Vid. *Matthioli*. in lib. 3. *Diosc. c. 8. p. 317*. Tum pro vivo sentiente, *Stellione* nimirum ap. *Isidorum*, *Avicennam*, *Albertum* & alios. *Albertus de animal. 2. l. 5. Hamæleon*, inquit, est animal, quod nos *stellionem* vocamus majorem. Et circa finem illius capituli, cum *Chamæleonem Aristotelis* verbis copiose descripsisset, subjicit: Hoc autem animal certò est de genere *stellionis*, illud scilicet, quod vulgo *draconem* vocant, nostrates *linda* turum &c. Sed hæc omnia magnam *Alberti* inscitiam arguunt. Nam differunt *Chamæleon* & *Stellio*, propriè loquendo, non locorum varietate modo, sed & priorum diversitate: Ille in *Africa* & *India*, habitat potissimùm, Hic in *Italia* & *Thracia*; Ille colores in corpore ad objecta mutat obvia, Hic in tergo notas lucentes

21. Petrus
24. Vossius
25. Jonston.
vanquam
um sentite
escium ap.
Sengverd.
marolog.
Contro
usinq. de
Oriental.
Pontan.
egativam
confirmat
formave-

I.
K H.
icans.

(1) *Ety*
Chamæleon
leo, ade-
pentem le-
dammodo
autem *lfe*
dorus

instar stellarum habet, ut videre licet ap.
Sperling Zool. lib. 3. cap. 30. ax 2. (B)
Κυρίως, pro animali gressili, *timidissimo*,
coloremq; subinde mutante. Atq; sic h. l.

§. III. (3) *Synonymia*. Sic Germanis dicitur *Ratten Eidec*, ex ratto mure, quem magnitudine & caudâ refert; & *la-certa*, quam reliquâ specie, bonâ ex parte representat.

§. IV. Est autem *Chameleon* (ut ad rem ipsam deveniam) *brutum gressile, timidissimum, in gressu tardum, perpetuo ferum, & pro diversitate colorum diversos induens colores*. Dico, *Chameleontem* esse (1) *brutum gressile*: quia more reliquorum quadrupedum progreditur. (2) *timidissimum*: quia laborat inopiâ sanguinis; In sanguine autem calidi existunt spiritus; in spirituum copiâ fortitudo atq; audacia sita est. Non eqvidem ignoro, quosdam *timiditatis* hujus causam referre ad *magnitudinem cordis*. Verum fallit sententia illa vulgata: *animalia magni cordis timida esse, animalia parvi cordis audacia*. Non enim omnia parvi cordis sunt audacia, nec omnia audacia sunt parvi cordis. Canis longè majus cor habet ratione cæterorum membrorum, quàm equus ratione suorum.

Neg

Nec tamen canis timidior eqvo est. Ipse quoq; homo cor magnum habet secundum proportionem reliquorum membrorum. Omnium ergo animalium esset timidissimus. At contra, pauca animalia sunt, quæ homine timidiora non sunt. Ipsa quoq; hominum individua ita se non habent, ut quanto cor minus in iis sit, tanto major audacia sit: & quanto cor majus, tanto major timiditas. Quantitati ergo cordis imprimis spiritus addendi sunt. Ubi nempe sunt spiritus multi & calidi, ibi magna est audacia, quamvis magnum sit cor. Et ubi sunt spiritus pauci, ibi magna est timiditas, licet parvum sit cor. Ubi verò spiritus sunt plurimi & calidissimi, ac cor parvum, ibi summa est audacia. Vid. *Sperling. Instit. Phys. lib. 8. cap. 8. p. 1120.* Sed pergo & dico (3.) *Chameleontem esse tardum*: quia tardum & pigrum habet incessum, *Nieremb. H. N. lib. VII. cap. XL.* Immò motus ejus adeò piger, ut testudinis, juxta *Aristot. l. 2. Hist. An. c. 2. & Plin. lib. 8. H. N. c. 33.* Porro addo (4) *esse ferum*: quia non potest curari, ideoq; *Nieremb. l. c.* perpetuo audit ferus. Deniq; (5) *pro diversitate objectorum varios induere colores.* Sic enim *αὐτόματος Breuningius. l. c.*

Es verändert seine Farbe offemahls: Da es auff der Erden lauffet / so ist es Erdfarb: Da es aber auff grünen Gesträuche oder im Graße / so ist es grün / setzt man es auff etwas blaues / so nimmt es dieselbe Farbe auch an / auff schwarzen ist es schwarz / und also auch von andera Farben / also daß es augenscheinlich / nach dem es auff unterschiedliche Farben gesetzt / in ipso momento die eine verlieret und die andere annimmet. Qvæ vero sit hujus rei causa? & num omnes induat colores? de eo alibi, Deo volente, agam prolixius. Cæterùm corpus hujus animalis lacertæ simile est. Nisi qvòd juxta *Aristot. l. 2. H. A. c. XI.* elatior à terrâ sit, qvàm lacerta, sed inflexus *crurum*, perinde ut lacertæ, *oculis* profundis & *cavis*, prægrandibus & rotundis, obducti simili cute atq; reliqvu[m] corpus, mediâ sui parte perqvàm exiguâ detecti, qvâ videat. Hianti semper est *ore*, habet *latera* deorsum ducta, qvæ *ventri* junguntur ut piscibus, & *spina* simili modo, eminent *rostrum* similæ porcaræ simillimum, *cauda* prælonga in tenuitatem desinens & implicans se viperinis orbibus, *corpus* asperum ceu crocodilo, caret *liene* conspicuo, non nisi in capite & maxillis habere dicitur *carnem*. *Nieremberg. l. 7. H. N. c. 16.* *Altitudine* est palmari, *longitudine* sesqui palmum

mum
infructu
cavern
A. c. 11.
vel ror
malic:

S.
nemian
cedo, q
Sic Pet
habuit
liud ali
nervar.
lib. 2. C
integro
assumpt
git tum
remissu
le depa
constitu
solubile
gliribus
libus, q
i. de An
nihil af
trinsec
go aute
vel null
to, Na

num non excedente. *Habitat* plerumq; infruticibus, *Breuning. l. c.* immò subit cavernas more lacertarum, *Aristot. l. 2. H. A. c. 11. Plin. lib. 8. H. N. c. 33.* *Aëre, vel rore, vel odore vivere dicitur; sed male: uti deinceps probabo. Interim*

§. V. (1) Distingvendum inter *abstinentiam à cibo in totum & in tantum.* Concedo, quod *longo tempore vivat sine cibo.* Sic *Petrus van den Broeck Chamæleontem* habuit, qui *ultra duos menses nullum aliud alimentum assumeret, ut in ipfius Itinerar. videri potest, Petrus etiam Bellonius lib. 2. Obs.* tradit, illum plus quam per *integrum annum, sine alimento de novo assumtò posse vivere.* Hoc autem contingit tum propter *instum calorem valde remissum, minusq; adeo humidum radicale depascentem; tum ob humidam internam constitutionem pertinacem minusq; dissolubilem: quod ipsi commune est cum gliribus, ranis, urfis, aliisq; variis animalibus, quæ in cavernis, ut inquit Averr. 2. de Anim. 1. 5. thesaurizant totam hyemem, nihil assumendo; suo namq; humido intrinseco talia animalia nutriuntur.* Nego autem, quod *in totum cibum negligat, vel nullo alio utatur, quam aëris alimento, Nam*

L 4

§. VI. Dis

§. VI. (2) Dist. inter *aëris attractio-*
nem, & ejusdem nutritionem. Verum est,
chamæleontem aërem attrahere, dum respi-
rat: quod etiam homines faciunt, licet
ille *attractus aër* non sit *respirationis ma-*
teria, uti in *Deliciis meis Physicis* docui.
Falsum autem est, *aërem nutrire Chamæ-*
leontem. Porro

§. VII. (3) Dist. inter *aërem purum,*
& impurum: inter *aërem spectatum ratio-*
ne sui, & ratione corporis admixti. Potest
uticunq; alere atq; reficere aër, sed quate-
nus subinde *alimentosis halitibus* est per-
fusus. Hi enim, dum inspiratione iden-
tidem attrahuntur, facillimè in spiritum
vitalem atq; animale[m] vertuntur, nec
multiplici concoctione, quam solidiora
alimenta requirunt, confici opus habent:
Unde & *Galen. comm. ad aph. 11. sect. 2. ex*
Hippocrat. lib. de Aliment. Qui celeria-
limenti appositione egent, inquit, humi-
dum ipsis optimum colligendis viribus
remedium, quod si adhuc multò celeriore
egeant, *odoribus* sunt recreandi. Atq;
sic aliquo modo *chamæleontem* etiam nu-
triri posse, haud improbabile est: quia exi-
guo calore prædicitur est. Ubi tamen

§. VIII. (4) Dist. inter *nutritionem*
propriam, & impropriam. Hoc, non il-
le

lo modo
rum spiri-
tum fo-
quem fer-
& reficiu-
rum ad

§. IX
scillatione
odorum a
quam nu-

§. X
deratum
admixti
quia met-
pora ror-
caciã h
niq;

§. XI
intentione
pertinent
opaca per
Esperling
trire neq;

lo modo odores nutriunt, quatenus nimis spiritum atq; adeo coretiam, spiritum fontem, blando quodam halitu, quem ferunt, perfundunt, atq; ita fovent & reficiunt, ut calidum & humidum nativum ad tempus ita sustentari possit. Unde

§. IX. (5) Dist. inter *spirituum refocillationem*, & *verum nutritionem*. Illa *odorum actio* potius *refocillatio spirituum*, quam *nutritio* dicenda est. Præterea

§. X. (6) Dist. inter *rorem consideratum ratione sui*, & *ratione alimenti admixti*: Ros nudus haud potest nutrire, quia *meteoron aqueum* est; at verò *alia corpora rori admixta* aliquam *nutriendi efficaciam* habere, non est negandum. Deniq;

§. XI. (7) Dist. inter *entia realia*, & *intentionalia*. Ad hæc, non ad illa *radia* pertinent: quia vitra aliaq; corpora minus opaca permeant, aëremq; illuminant. Vid. *Sperling. Inst. Phys. l. 3. p. 513.* adeoq; nutrire nequeunt.

SECTIO III.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ.

Negativam sententiam confirmans.

ARTICULUS I.

*Docens, falsum esse, quod Chamaleon
aëre nutriatur.*

§. I. Hoc probō (1) ab *Experientiā*.
Quicquid enim experientia confirmat, negandum non est: atqui Chamaleontem muscis, locustis aliisque, non autem aëre vivere, confirmat experientia; Ergo negandum non est. Major extra controversiam est. Minorem probō sequentibus: Johannes Landius, teste Scaligero Exerc. 196. §. 4. vidit, Chamaleontem ex suo pectore muscam legisse. Verba Scaligeri ita sonant: Johannes Landius in ultima Syria cum esset, ait, se vidisse unum è quinque, quos emerat, Chamaleontibus, lingvâ repentino momentaneoque, jaculatu muscam, quæ in ejus erat pectore, legisse. Vossius l. c. Diu quidem, inquit, Chamaleon famem tolerat; non tamen in totum cibo abstinet. Ore enim hianti, lingvâq; mucosæ semper obstâ, captat muscas, formicas,

DE C
 micæ, sca
 fta, eag
 eri Dord
 in borto h
 in Persinn
 a mecum
 ant. ssmu
 orarechu
 rafeatoru
 ateros pr
 ariosos.
 belloni li
 Chamaleo
 muscis, e
 serpentum
 fecta de
 me facta
 loco in
 breuning
 Wenn es
 Die rund i
 dines halbe
 is denn die
 Bremsen/
 mischet/
 Nec minu
 to in H.
 Chamaleo
 quod veri
 tis collig

micas, scarabaeos, locustas, ac similia insecta, eaq; comedit -----. Ipse id comperi Dordrechtii in Chamaeonte, quem in horto haberet compater meus, Franciscus Persinius, Archiater urbis ejus, ac una mecum amplissimus vir & affinis conjunctissimus, Jacobus Corputius Senator Dordrechtanus, & ante hac in Collegio praefectorum rei maritima delegatus: ut ceteros praeteream, rerum quoq; talium curiosos. Hæc ille. Adde testimonium Bellonii lib. 2. Observat. cap. 25. Ubi de Chamaeontibus hæc recitat: *Vesuntur muscis, erucis, scarabæis, & locustis, serpentum more, qui omnis generis parva insecta devorant, quæ sæpenumero anatomicè facta in eorum ventriculis invenimus.* Voco in has etiam partes ἀνὸραυ Breuningium loc. cit. inq̄uientem: *Wenn es will essen / so schiesset es die Zunge (die rund ist gleich den Grünspechten) wohl eines halben Schuhes lang heraus / damit es denn die Mücken / Heuschrecken / Käfer / Bremsen / Grillen und dergleichen insecta erwischet / an sich ziehet und verschlinget.* Nec minus Peirescium, qui, teste Jonstano in *H. A. de Quadrup. p. 199.* Octo Chamaeontes aluit, de quibus refert, quòd vermiculis, qui ex farinaceis matris colliguntur, admodum delectati fuerint.

III.
 TIKH,
 confirmans,
 I.
 Chamaleon
 Experientiâ
 confirmat,
 amaleontem
 utem ære vi-
 Ergo negan-
 controverham
 antibus: Ju-
 vero Exer.
 rem ex suo
 ba Scalige-
 lius in alti-
 idisse unum
 maleontibus,
 g; jaculatu
 fore, legiss-
 vit, Chama-
 en in totum
 nti, lingulâ
 musci sit-
 m.

erint. Eadem confirmat Gesnerus l. 2. de Quadr. Ovip. p. 5. Ipse, inqviens, à quodam, qui vivum habuerat, cujus skeleton mihi tradidit, audivi observatum sibi, aliquoties muscas ab eo devorari, quas longâ lingvâ exertâ involutas (aut forte transfixas, ut jynx sua lingua formicas figit) arripere.

§. II. (2) Ex instrumentorum, cibo assumendo destinatorum, præsentia. Unde ita argumentor: Quodcunq; animal donatum est à naturâ instrumentis, cibo assumendo destinatis, illud procul dubio etiam iisdem utitur atq; edit: Sed Chamæleon donatus est à naturâ instrumentis, cibo assumendo destinatis; Ergo Chamæleon procul dubio iisdem utitur atq; edit: Major inde constat, quia Natura nihil facit frustra, Aristot. lib. 1. de Cælo cap. 4. Minor probatur, quia lingvâ præditus est: uti constat ex iis, quæ Scaliger l. 6. ex Landio adducit. Propterea, inquit, illius à se dissecti lingvam narrabat inventam palmi longitudine, cavam, inanem. In summa tanquam acetabulum cum mucco, quo prædam tolleret. Sice-tiam Brodeus Miscell. lib. 6. cap. 21. Lingvam sesquipalium longam habens, eam in insecta, quibus maxime vescitur, exerie

erit ac v
is, locustas
facit. M
ere cunct
a (verba
licere n
andare i
acere, eti
illumtion
longam,
prædam to
; dubita
a corpor
ya enim
landum.

Neq
tas, eru
li datur,
ventricul
ti cibi i
Bellon. lib
via varia
lum fuit
Chamæleo
lingvam f
tar lingv.
mitem,
lam & gl
locustas

exerit ac vibrat: ejusq; mucore scaraba-
os, locustas, formicas, muscas ad se ad-
ducit. Multos tamen menses famem tole-
rare cuncti fatentur. Cum igitur natu-
ra (verba sunt CL. Sengverdii), quæ
deficere non solet in necessariis, nec a-
bundare in superfluis, nec aliquid frustra
facere, etiam huic animali, membra cibi
assumptione destinata, & linguam adeo
longam, mucosa etiam substantia ad
prædam tollendam, præditam, concessit;
dubitari non potest, quin etiam iis a-
lia corpora in alimentum assumat. Lin-
gua enim animalibus conceditur ad gu-
standum.

Neq; verò lingua tantum, quàm mu-
scas, erucas &c. venatur, in hoc anima-
li datur, sed etiam illud præditum est
ventriculo & intestinis, partibus coctio-
ni cibi inservientibus. Testatur illud
Bellon. lib. cit. cap. 34. Cujus verba,
quia varia de Chamæleonte aperiunt, vi-
sum fuit adjungere. Sic igitur scribit:
*Chamæleontes prædam facere cupientes,
linguam semipedalem exerunt teretem in-
star lingvæ picis Martii, lumbrico terrestri
similem, in cuius extremo spongiosus quidam
& glutinosus nodus est, quò insecta,
ut locustas, erucas, muscasq; capiunt, &*

in os attrahunt. Ipsam autem exerentes, tam validè tantaq; velocitate vibrant, quàm sagitta ab arcu emitti possit. Natura frustra huic animali linguam, ventriculum & intestina tribuisset, si edendi usum illi ademisset, ut pleriq; arbitrari sunt. Concludo itaq; verbis Breuningii: Weil nun solche Thierlein eine Zunge / Magen / und Ingerweide / auch erst specificirte insecta, da sie anffgeschnitten / wie wir selbst gesehen / bey ihnen gefunden / so sind die jetzigen nicht rechte daran / die dafür halten / daß der Chamæleon nicht esse / sondern vom Lufft lebe.

§. III. (3.) Ex Chamæleonis essentia. *Omne animal cibo opus habet: atqvi Chamæleon est animal; Ergo Chamæleon cibo opus habet.* Minor indubitatè vera est. Majorem verò probo: *Quicquid habet vitam, illud etiam habet calidum innatum:* quia hoc est vitæ vinculum: atqvi omne animal habet vitam; Ergo omne animal etiam habet calidum innatum. Porro: *Quicquid habet calidum innatum, illud opus habet cibo:* atqvi omne animal habet calidum innatum; Ergo omne animal opus habet cibo. Propositio constat, quia calidum innatum, cum semper absumatur, restauratio indiget:

DE
diget: ha
er id vid
tam inna
animalia

§. IV.
mpotent
co eti
tqui aer
ere non n
robo: Nu
it est ele
majorem
mo, qu
natum,
mentis r
o elemen
tatio sua
eo pater
nime veg
cotidie d
mento ex
am corpo
r. Jam
sente ab
atum; F
m, est r
m? an pe
lidum In
singius

diget: hæc autem non fit nisi per simile, per id videlicet, quod iidem *calido* quodam *innato* præditum est, ut sunt *herbæ animalia* &c.

§. IV. (4) Ex aëris ad nutriendum impotentia. *Quicquid non potest nutrire, eo etiam non nutritur Chamæleon*: atqui aër non potest nutrire; Ergo etiam aëre non nutritur Chamæleon. Minorem præbo: Nullum *elementum nutrit*: atqui aër est *elementum*; Ergo aër non nutrit. Majorem hujus *prosyllogismi* inde confirmo, quia id, in quo non est *calidum innatum*, non potest nutrire: atqui in *elementis* non est *calidum innatum*; Ergo *elementa* non possunt nutrire. *Subsumptio* sua luce lucet. *Propositio* verò ex eo patet, quod *nutritio* sit ejusmodi *animæ vegetativæ actio*, quâ id, quod *quotidiè de partibus viventis effluit, ex alimento extrinsecus assumpto & in substantiam corporis viventis converso restauratur*. Jam verò non *elementa* in corpore vivente *absumentur*, sed *Calidum Innatum*; Ergo hoc etiam, non *elementum*, est *restaurandum*. *Quomodo autem? an per aërem? minime: quia is in calidum Innatum converti nequit*. Verè *Denfingius l. c. p. 58. inquit: Quod alimentum*

mentum

mentum futurum est, debet in temperie
 materiae occultisq; proprietatibus, corpo-
 ri alendo ita esse proportionatum, ut non
 modò mutari à natura, sed & partium sub-
 stantiae assimilari queat: Hinc *elementa
 simplicia*, licet mutari quidem à naturà
 corporis animalis queant, ob nimiam
 tamen dissimilitudinem partibus assimi-
 lari nequeunt, ac idèd pro alimentis ne-
 queunt iisdem inservire: quod dudum in-
 culcatum ab *Aristot. lib. de sens. & sensil.
 c. 5. & lib. 4. meteor. t. 21.* itemq; 3. *de A-
 nim. t. 64.* Idemq; colligi potest ex *Gal. 4
 simpl. med. facult. c. 10.* Cum sapore ca-
 reant elementa, at quæ nutriunt, dulci sa-
 pore maxime nutriant: atq; ita *Hipp. l.
 de Cord. loquens de Aère & Aqua, Non
 enim humana Naturæ alimenta hæc sunt,
 inquit, quomodo enim hominis alimentum
 sunt ventus & aqua?*

§. V. (5) Ex ipsa Adversariorum
 sententiâ. *Solinus* enim in *Polyhist. l. c.
 Sanguinem* in corculo *Chamæleontis* de-
 prehendi asserit. Sic etiam *Georg. Agri-
 cola* de *Animant. Subterr. p. 48. San-
 guinem tantummodo habet in corde, in ocu-
 lis, in loco cordis superiore, & in venis hinc
 ductis, atq; in his quidem per paucum. Nec
 tantum sanguinem, sed carnem quoq; ipsi
 attribuat,*

attribu-
 xillis &
 forele
 ita conc
 & caro,
 sit, nec
 causa s
 peritur
 Ergo in
 tiam ca
 esse est
 carnis?
 non pot
 potest n
 non po
 in sang
 mo ort
 sangvis
 quæ ej
 efficient
 quàm a

§. V
 Si aliq
 magis a
 ita arg
 nutriti
 leon: a
 ferius.
 in alleg

attribuunt. Hanc enim in *capite & maxillis & postremo cauda* possidere, *Aristoteles* auctor est, ut & *Plinius*. Ex his ita concludo: *Ubi cumq; reperitur sanguis & caro, ibi ejus causa vel adfuerit, vel adsit, necesse est: Nihil enim est à seipso, vel causa sui ipsius; atqui in Chamæleonte reperitur sanguis & caro, ut ex dictis patet; Ergo in Chamæleonte sanguinis & carnis etiam causa vel adfuerit, vel adsit, necesse est. Quæ autem causa sanguinis & carnis? an aer? absit. Quicquid enim non potest mutari in Chylum, id nec potest mutari in sanguinem: atqui aer non potest mutari in Chylum; Ergo nec in sanguinem. Dicis: sanguinem à primo ortu esse. Respond. Esto. Sed unde sanguis ille Chamæleonti communicatus? quæ ejus causa? num parentes? Sed hi efficientes sunt. Quæ materia? non alia, quàm *cibus*.*

§. VI. (6.) ex Regula Philosophica:
Si aliquid affirmatur de Minore, multò magis affirmandum est de Majori. Unde ita argumentor: Si arbores solo aère nutriri nequeunt, multò minus Chamæleon: atqui verum est prius; Ergo & posterius. Majoris consequentia fundatur in allegatâ Regulâ. Nam arbores sunt

M

Minus

Minus quid, *Chamæleon* verò *Majus*: quia illæ tantum animam habent vegetantem, *Chamæleon* verò præter hanc etiam sentientem. Minorem confirmat experientia.

ARTICUS II.

Docens, falsum esse, quod Chamæleon odore nutriatur.

§. I. Patet id partim ex supra allatis argumentis, partim etiam ex sequenti: *Quicquid non est, substantia, eo non potest nutriri Chamæleon: atqui odor non est substantia: Ergo odore non potest nutriri Chamæleon* Major probatur, quia nutritio est appositio novæ substantiæ ad corpus, de cujus substantia aliquid decessit. Minor constat, quia odor est qualitas corporis mixti. Qualitates autem non ad substantiæ, sed ad accidentium classem spectant.

§. II. Sed dicis (a.) *Quod sensorium replet, est corpus: Odores replent sensorium; Ergo odores sunt corpora.* Resp. Distingv. inter id quod fit per se, & per accidens. Odor replet per accidens sensorium, quatenus scilicet cum exhalatio-

760

ne conjunctus est. Hinc limitanda Major: Q. sensorium replet, scilicet per se, illud est corpus. Jam negatur Minor.

S. III. (β) Omnes cause, quæ calefaciunt, sunt corpora; atqui odores calefaciunt cerebrum; Ergo. Resp. Neg. Majorem. Nam & aqua friget acit sua frigiditate, ignis calefacit sua caliditate: & tamen neq; frigiditas, neq; caliditas est corpus, sed utraq; est Qualitas. Vide Casmannum l. c. ubi plura reperies, sed quæ notam merentur.

ARTICULUS III.

Docens falsum esse, quod Chameleon rore nutriatur.

Argumentum hoc est: Quicquid est meteoron aqueum, illud non potest nutrire: atqui ros est meteoron aqueum; Ergo. Minor patet è definitione roris. Est enim meteoron aqueum, ex effluvio crassiusculo, à frigore debiliore collecto genitum, instar tenuissimarum aquæ guttularum plantarum floribus & foliis adhaerens. Major constat tum quia meteoron est accidens; tum quia aqua ipsa non alit, cum sit elementum; Ergo nec ejus meteoron. Egregie hanc in rem D. Tho-

Ma

losanus

erò Major:
habent vegeta
eter hanc et
confirmat

II.
Chameleon

upra allatis
x sequenti:
, eo non po
vi odor non
on potest nu
obatur, quia
stantia ad
quid deces
or est, quæ
tates autem
ccidentium

sensorium
plens sensu
ora. Resp.
er se, & per
ccidens hanc
ex hanc

lofanus Syntagm. Art. mirab. Tom. 2. l. 35. c. 10. inquit: Non credere oportet, Chamaleontem & cicadas aere & rore tantum pasci & vivere: Nam aërem quidem trahunt, sed aër non est fomentum vita, nec ros.

ARTICULUS IV.

Docens, falsum esse, quod Chamaleon radiis nutriatur.

§. I. Argumentor: *Quicquid non est ens reale, id nutrire non potest: at qui radii non sunt entia realia; Ergo radii nutrire non possunt.* Major probatur, quia entia tantum realia, eaq; corporea nutriunt, cum nutritio sit appositio novæ substantiæ ad aliud corpus. Minor patet ex sect. II. §. ult.

§. II. Sed negat Minorem *Patricius ap. Casmannum l. c. c. 10. p. 378. qui radios non tantum pro entibus realibus habet, sed etiam pro substantiis mediis inter spiritualem & corpoream.* Verum cum hæc sententia jam dudum partim à *Casmanno*, partim etiam à *Sperlingio Instit. Phys. lib. 3. p. 512. accuratè satis refutata sit, nolo hic esse prolixior, sed Letorem Benevolum eò remitto.*

SECTIO

SECTIO IV.

ΑΝΑΣΚΕΤΑΣΤΙΚΗ,

Affirmativæ sententiæ argumenta
refutans.

OBJECTIO. I.

Si homines & alia animalia aëre possunt vivere, immò eodem quodq; vivunt, sequitur, quod idem etiam Chamæleonti accidere possit: atqui verum est prius; Ergo & posterius. Minorem confirmant (1.) Exempla eorum, qui per plures dies, septimanas, menses, quin & annos à cibo abstinerunt. Sic in ediam absq; noxa toleratam per plusculos dies observavit Rhodius Cent. 2. Obs. 55. per XI. dies Joh. Dominicus Sala, per XX. dies Horat. Augén. l. 4. de venes. c. 8. & Ant. Musa Brassavola Comm. in Hippocr. de rat. vict. acut. l. 1. §. 44. Abstinenciam ab omni cibo per annum I. integrum in Laura Narduccia Aquilana notavit I. Cas. Benedictus l. 7. Epist. Med. 1. p. 413. per annos II. in montali Stendaliensi Thuanus l. 123. Cal. Rhodigin. l. 13. c. 24. & de alia virgine Germanà Simon Portius pecul. libello: per annos III. in puella Spirensi

M 3

Langius

Langius l. 2. Ep. 27. & de alia Juliacenſi
vegeto corpore Hildan. cent 2. obſ. 40. per
annos IV. in Moniali Math. de Gradib.
ſeſt. 1. cap. 5. nec non de Johanna Joh.
Balami Fabri Conſtanti in Galliâ filiâ,
Franciſc. Citeſius peculiari opuſculo, Me-
teran. l. 23. hiſt. Belg. ad Ann. 1602.
Quercetan. diar. Polyb. ſ. 2. c. 4. per an-
nos VII. in Catharina è pago Palatinatus
Schmidweiler, Smetius miſcell. Med. l.
10. p. 551. quæ carnoſior ſemper evaſit.
Hildan. Cent. Epiſt. l. 19. Levin. Hulſius in
praef. de ſcript. Regni Gujan. quæq; inea-
diam ultra X. annos protraxit Smet. miſc.
l. 8. p. 395. per annos VII. quoq; in A-
pollonia Schreyera, de qua ſingulari tra-
ctatu Paul. Lentulus Bernenſ. per annos
VIII. in puella Halberſtadienſi, de quâ
Joh. Philippus Abelinus Theatr. Europ.
T. 1. ſ. 1001. ad Ann. 1625. per annos XV.
Conciliator diſſer. 112. per annos XVI. in
Eva Flegén Moerſenſi puella, Hildan. c. 5.
obſ. 33. per annos XXVI. Conciliat. diſſ.
112. per annos XXX. in foemina Norma-
na ſua ætate Conciliat. ſeu Aponenſ. ad
Ariſtot. probl. ult. ſ. 10. per annos XL.
in ſacrificio tempore Leonis X. Romæ in
Cuſtodia detenti, Joubert. dec. 2. parad.
2. Sic Petrus à Caſtro teſtatur, ſe ſcire
vixæ ſpectabilis Sororem Ludovicam de
Carrione

Carrione
 & in opp
 dulia, u
 iſſe puel
 natam,
 verit, p
 vomit
 hil pror
 Hispani
 ſed ſalti
 licet tum
 in Gamm
 de admin
 lib. 2. ep
 ſ. 2. c. 4
 cad. 5. q
 tr. q. u.
 & cent.
 Keckern
 dunt ill
 cancri,
 latitante
 mento u
 nimal il
 Canem
 ère nutr
 adſcript

Reſpo

Carrione à XXX. annis nihil gustasse,
& in oppido de Renteria Provincia Bar-
dulix, ubi medicinam fecerat *Castro*, fu-
isse puellam Chirurgi filiam 20. annos
natam, quæ à septimo anno nihil gusta-
verit, præter aliquid lactis, quod mox
vomit reddiderit, ultimoq; biennio ni-
hil prorsus; quin & aliam sibi visam in
Hispania puellam, quæ nihil comederit,
sed saltim aquæ usu vitam confoverit,
licet tum annum egerit 22. Vid. *Sachsus*
in *Gamm.* p. 446. *Marcell. Donat.* lib. 2.
de admirand. Hist. Med. c. 11. *Lang.* Epist.
lib. 2. epist. 27. *Quercetan.* Diæt. Polyh.
f. 2. c. 4. *Georg. Horst.* Cent. Probl. De-
cad. 5. q. 7. *Bartholin.* Exercit. de Inf. ven-
tr. q. 11. *G. Fabr. Hildan.* cent. 2. obs. 40.
& cent. 5. obs. 33. *Heurn.* Instit. lib. 8. c. 3.
Keckermann. 3. Phys. c. 12. (2) His acce-
dunt *Ursi, glires, hirundines, muscæ,*
cancræ, serpentes, cochleæ &c. totâ hyemo
latitantes, nec ullo alio, quam aëris ali-
mento urentes. Quo pertinet etiam A-
nimal illud quadrupes Indicum, quod
Canem levem vocant: hoc enim etiam a-
ëre nutriri *Scaliger lib. 1. de Plant. Arist.*
adscriptis docet.

SOLUTION.

Respond. (1) in genere Dist. inter absti-

M 4

centiary

Carrione

mentiam à cibo, & nutritionem ab aëre.
Illam probant allata exempla; De hac
verò est quæstio.

(2) In specie, quod ad homines diuturna inedia patientes, attinet, putant nonnulli, uti *Langius lib. 2. Epist. 27.* & alii, ad accidere *relaxatis in ventriculi orificio nervis*, unde *suctionis* sensus penitus percat. Verum quamvis hæc de causa appetitus tolli possit, tamen hinc nondum liquet, cur sine cibo tam diu vivere poterint. Si enim in reliquo corpore omnia salva sunt, certè quotidianà nutritione opus est: cui cum alimentum denegatum fuerit, ex alimenti defectu hominem perire necessum est. Alii itaq; causam referunt in *humorem pituitosum, multum & crassum, caloremq; debilem*, qui illum humorem crassum non valeat concoquere. Verùm cum videamus in Cachecticis & aliis sæpe plus pituitæ humorumq; frigidiorum abundare, & calorem esse debiliorem, quàm in iis, quos historia nobis describunt, qui diu sine cibo vixerunt: nec hæc ratio satisfacere videtur. Probabilior ergo *Sennerti* ratio est, qui corpora talia pene *indissolubilia, nihilq; aut parum ex iis exhalare, aut insensibiliter expirare* dicit; quod humore tenaci,

naci, be
oni calo
minime
posset, i
quæ mi
multum
limento
longo r
Vid. *Sen*
2. cap. 1
Ep. 1. *Ha*
part. 10
primis *F*
diu vivi

(3)
tamen e
atq; in
Obstat
ubi ova
rapueru
tur idcir

Tota

Te

(4)
quod di

naci, bene concreto & compacto, & actioni caloris, nutrimentum depascentis, minimè cedente, & quod uno verbo dici posset, fixo & stabili consent: caloremque mirissimum esse & placidissimum; nec multum alimenti requirere; atque ita ex alimento bene confecto tenaciterque retento longo tempore conservari animal posse. Vid. *Sennert. Inst. Med. lib. 2. part. 3. sect. 2. cap. 1 p. 320. J. Cas. Benedictus lib. 7. Ep. i. Harsdoerf. Recreat. Mathem. T. 3. part. 10. §. 11. Sengverd. l. d. p. 82. & imprimis Fortunius Licetus in Tr. de iis, qui diu vivunt sine alimento.*

(3.) *Glires etsi somnolenti sunt, falsum tamen est, per totam hyemen impransos atque incœnatos illos indulgere somno. Obstat præter alias rationes experientia, ubi ova & gallinas hyemali tempestate rapuerunt, & correpti ipsi sunt. Fallitur idcirco ille apud Martialem glis:*

Tota mihi dormitur hyems; & pingvior illo

Tempore sum, quo me nil nisi somnus alit.

(4) Sic etiam à veritate alienum est, quod dicunt, *Ursos mares hybernis men-*

M 5

sibus

fibus somno sepeliri quadraginta diebus, feminas quatuor integris mensibus, & tunc maximè pingvescere; Excitatos verò pedes priores cum murmure sugere, ac mirifico illo pedum succo refici & nutrir. Nam concedo quidem, latebras hyeme, quærere urfos & somno indulgere maximè; sed abstinere prorsus cibo & succo pedum nutrir, nego.

(5.) Parili ratione nec *cancro* hyemali tempore omni destituuntur alimento; sed, teste *Sachsio l. c. p. 448.* nutriuntur *sale* quodam *balsamico*, quo gaudent, sicut & *serpentes*. Immò *Aristoteles* auctor est, *cancros* tempore latibuli prodire aliquandiu de suo cubili pastum, & præcipuè plenilunio sese movere interdum locis tepidis, *lib. 8. cap. 15.*

(6) Idem de *serpentibus* refert *Quercetanus Phys. Zool. cap. 4. p. 830.* quamvis alia hîc ratio subesse videatur.

(7) De *Muscis* verò, *Hirundinibus* & aliis *latentibus formis* tenendum, quod nullo nutrimento indigeant; Ergo neque aëre nutriuntur. *Zeisoldus* quidem occultam nutritionem illis adscribit; sed præter rem & rationem. Nam primo: Quid
quid

DE
quid vit
indiger
tur
tio est a
tentium
& friger
actu no
restant
cæteri o
quiescū
occulta
actum
nienter
divisa
ctionem
At verò
omnes
titio,
Deniq;
faltim
Chylifi
ficatio
hendet
nis mu
anima
ter? H
solu bi
nexa.
horum
omnib
contra

quid vita actu non gaudet, id nec ulla indiget nutritione, nec actu occultè nutritur. Ratio est in promptu: quia nutritio est actus corporum viventium & patientium, non verò latentium, rigentium & frigentium. At formas latentes vita actu non gaudere, vel sensus & experientia testantur, E. *Deinceps*: In quocunqve statu cæteri omnes vitales formarû actus cessât & quiescût, ibi nec nutritio, siue manifesta seu occulta, obtinere locum potest. Nam & hæc actum quendam solis viventibus convenientem denotat. Unde à conjunctis ad divisâ, à negatione universalis ad destructionem particularis rectissimè colligitur. At vero in statu latentiae formarum cessant omnes vitales actus v. g. cognitio, appetitio, generatio, locomotio &c. Ergo. *Deniq;* largiamur tantisper, vel occultam, saltim ibi occurrere nutritionem; Ergo Chylificatio quoqve & consequens sangvificatio non obscuris inibi vestigiis deprehendetur? Ergo suum quoq; circulationis munus in majoribus istis cumprimis animantibus sangvis expediet indefinenter? Hæc enim illa formæ munia, indissolubili vinculo nutritionis actuali connexa. Tantum vero abest, ut quicquam horum unquam fando sit perceptum, ut omnibus potius experientia testimonis contrarietur. Ergo. Porro, alimentum istud

istud, vel ab intra, propriâ scilicet materiâ, vel extrinsecus suppeditabitur. Neutrum, nisi reluctante veritate, concedi potest. Non illud: quia balsamicâ destituuntur virtute & natura hac ratione sui conservatrix simul & destructrix esset. Neq; hoc: Quid enim hirundinibus hyeme littoribus toto agmine immerfis: Quid intra tabulatorum angustias delitescentibus muscis suppetet ab extra nutrimenti? Nihil sanè quicquam. Ergo.

(8) Deniq; nec cochleas, nec Animal illud Indicum aëre nutriri censendum est. De hoc enim nullum prostat experimentum, cui fides habenda. De illis verò scribit *Sachsus l. c. p. 446*. Quod hyeme non absq; omni alimento vivant. Testatur enim *Hildan. Cent. 2. obs. 42*. presentibus *Dn. Doringio & Emanuele Ursisio*, se hyeme cochlearum testis fractis, cochleis inspectis oculari testimonio contrarium invenisse.

OBJECTION II.

Si animalia è vento concipiunt, nil obstat, quo minus etiam vento & aëre vivere possint: atqui verum est prius; Ergo & posterius. Minorem probant experientia

perientiâ. Sic *Homerus Iliados XVI.* eqvos Achillis è Zephyro conceptos ait. Sic *Q. Smyrnaeus lib. 8.* Martis eqvos è Borea conceptos tradit, & *lib. 8.* eqvum Arionem ex Borea & Harpyia natum refert. Similia habet *Maro Georg. III. & Silius lib. III.* Neque verò *Poeta* tantum, sed *historici* etiam hoc asserunt. *Lusitanicas* enim eqvas concipere è vento, auctor est *Varro lib. 2. de R. R. cap. 5.* cujus testimoniũ etiam laudat *Servius in 3. Georg. vid. Columella lib. 6. cap. 27. Plinius lib. 8. cap. 42.* itemq; *Solinus, c. 36 p. 108.* qui hæc habet: *In proximis Ulyssipponis eqvæ lasciviunt mira fecunditate. Nam spirante Favonio vento concipiunt, & siti- entes viros aurarum spiritu maritantur.* Et *cap. 57. p. 180.* *Edunt eqvæ ex ventis conceptos, sed hi nunquam ultra trientium ævum trahunt.* Idem etiam de *vulturibus* affirmat *Tzetze Chil. 12. cap. 439.*

SOLUTIO.

Sed refellunt hanc fabulam *Trogus*, homo Hispanus, libro ultimo, ubi & fabulæ originem promit; item eruditissimus ille *Lusitanus, L. Andreas Resendus lib. 1. Antiq. Lusitan. cap. de monte Tagro,* ubi negat, incolis ejus loci quicquam de isto

isto constare; sed se cum eò rei inquir-
 endæ gratia esset profectus, cognovisse
 ex colono agri Beneventani juxta Tagum,
 eum equam in media Tagi insulâ inclusis-
 se; hanc, licet sola ibi ageret, nec equum
 admisisset, secundo post mense gravidam
 esse compertam, septimoq; propemodum
 mense enixam, sed (NB.) *informem ma-*
teriam, quam abortum crediderit. Et
 recte quidem. Nam sæpè in animalium
 utero ex *semine & sanguine ejusmodi in-*
forme corpus elaboratur, quod præter alia,
testatur admirabile illud pregnantis
muli in lucem editi exemplum, ap.
Antonium, de Torquemada Haxæm.
Colloq. 6. p. 591. Ita vero ille:
 Ich sage dieses umb eines Exempels willen/
 welches sehr wunderbahr ist / der gleichen ihr
 wohl vielleicht nicht gehöret habe / daß an ei-
 nem Drehe nicht weit hiervon / wo wir jetzt
 sehn / eine Mère oder Stute tragbafftig ge-
 wesen / deren der Bauch so dick worden / daß
 wie die Zeit kommen / daß sie ihre Frucht
 bringen sollen / ein schwangerer Maul-Esel
 heraus gekommen / welcher so bald gestorben
 ist / welcher eben so einen dicken Bauch hat-
 te / als die Mutter. Darumb der jenige /
 dem sie zu stand / wissen wolte / was die Ur-
 sache sey / und ließ den *Maul-Esel* auffschnei-
 den

den / da
 Esel drin
 ich weit
 wasser
 gesehen /
 auch ge-
 Sie fides
 gnac ill
 non cum
 tiam ser
 monstra
 perandu
 Vossius T

Si
 vunt ro
 Chamel
 verum e
 norem p
 nim ror
 dum, V
 & pauc
 scribunt
 non Po
 Pastor.
 Eclog. 5
 Iosphi,
 & lib. 5.

den / da fand man noch einen andern Mauls
 Esel drinnen / davon er schwanger gewesen /
 ich weiß / das es gewiß war ist / dann viel
 unserer Nachbarn dieses Ohris / die es selbst
 gesehen / und zwar zweene Priester / die es
 auch gesehen / haben mitr es gleichfalls erzehlet.
 Sit fides penes auctorem. Cæterum pu-
 gnat illa de conceptione aëreâ sententia
 non cum naturâ solum, sed cum ipsâ e-
 tiam scriptura sacra. Id quod fufius de-
 monstrare possem, nisi ad finem mihi pro-
 perandum esset. Interim consuli potest
Vossius Theol. Gentil. lib. 3. c. 57. p. 1019.

OBJECTIO III.

*Si aves Paradisiacæ, & cicadae &c. vi-
 vunt rore, sequitur, quod ros etiam
 Chameleontis alimentum esse possit: atque
 verum est prius; Ergo & posterius. Mi-
 norem patere ajunt. Manucodiatam e-
 nim rore pasci, omnes ferè, si Aldrovan-
 dum, Vossium, Schottum, Kirchmajerum,
 & paucos alios exceperis, dicunt atque
 scribunt. Idem etiam de cicadis affirmant
 non Poeta solum, in quibus Theocritus in
 Pastor. Hesiodus in Herc. Clyp. Virgil.
 Eclog. 5. Sed magni quoque nominis Phi-
 losophi, ipse Aristot. lib. 4. Hist. An. c. 7.
 & lib. 5. c. 30. Plinius l. 2. c. 26. &c. Nec
 destitu-*

destituuntur rationibus. Dicunt enim, Aristotelem l. c. asserere, *cicadas ore carere, nec ullum in ipsis reperiri excrementum*. Unde hæc argumenta: I. *Quæcunq; ore carent, illa non possunt nutriri cibo alio, quàm rore, per poros penetrante: atq; cicada ore carent; Ergo. II Ubi reperitur nullum excrementum, ibi nullus alius cibus, quàm ros vel aer: atq; in cicadis reperitur nullum excrementum; Ergo. Minorem probant ex Aristotele dicente: Excrementum cicadis nullum in alio reperitur.*

SOLUTIO.

Resp. Negando *Minorem*. Nam (1) quod ad *Manucodiatam*, si rore cœli vitant hæc aves, ubi eum captant? an in supremâ aëris regione? at hæc *purissima*, & nullo terrestrium rerum inquinamento gaudet. Ros *propè terram* generatur: hinc meteororum omnium humillimum. At *altum* Paradisi volat avis. Ac certis duntaxat anni temporibus destillat ros. Ignorat eum *hyems*; quæ licet *remissior intentiorq;*, pro regionum qualitate sit, est tamen *hyems*. Quo tum famelica avis (cum *sicci* pariter ac *calidi* temperamenti sit) reficietur pabulo? Quin nec omni
vernali

vernali æstivaliq; die, sed sereniore tantum ros decidit. Adde quod solo tempore matutino. Miseris itaq; illis natura noverca fuerit, quas deficiente rore emori necessum est. Elementa sola nullum corpus vivum nutrire possunt, ut antea dictum? Quid? quod occidat potius purus aer, quam ut conservet. Rectius idcirco Aldrovandus, solidiori cibo, insectis scilicet, tam volucris, quam apteris pro cibo, illis opus esse, statuit. Potum verò Manucodiarum suffidentes Carolus Clusius describit, ex postremis Bataavorum in Indiam navigationibus. Breviter dicam; Aqua est: sed limpidissima tamen & saluberrima. Vid Kirchmajer. de Paradis p. 68. 69. (2) De cicadis notandum, quod non tam vescantur rore, quam corpusculis in rore contentis. Ad argumenta vero allata, & ad I. quidem Resp. (a) Neg. Majorem. Nam præter rorem, alia etiam multa per poros transire possunt (β) Minor cum grano salis accipienda est. Nam utut cicadæ solæ insectorum careant ore, capiti tamen additum est quiddam concavum, quo liguriant. Id quod ex ipso etiam Aristotele constat. Sic enim habent verba I. s. ὁ δὲ τέλιξ, μόνον τῶν τοιούτων, καὶ τῶν ἄλλων.

N

ἄλλων

V.
Dicunt enim,
cicadas ore care-
renti excremen-
ta: I. Quas
possunt nutrire
poros penetrant-
; Ergo. II. U-
crementum, ibi
vel aer: at-
um excremen-
obant ex Ari-
um cicadis nul-

IO.
rem. Nam (1)
si rore coelivi-
aprant? an in
tæc purissima,
inquinamen-
ran generavit:
humillimum.
is. Ac certis
destillat ros.
licet remissior
qualitate sit,
m famelicavis
i temperantia
in nec omni-
veratā

ἄλλων δὲ ζώων σῶμα ἐκ ἔχει. Ἀλλ'
 οἷον τοῖς ἐμπροσθοκέλευσιν τὸ γλωτ-
 τοειδὲς, ἧστο μακρὸν καὶ σὺμφυῆς, καὶ
 ἀδιάχιστον, δι' ἧ δρόσω τρέφεται μόνον.
*Cicada sola ex insectis omnig; animantium
 genere ore caret: sed ut iis, quibus acu-
 leus in ore est quiddam linguae speciem
 referens; ita illi est quiddam prolixum,
 consertum, & indivisum; quo solo rorem
 haurit, quo alitur.* Plinius hanc partem
 vocat *lingvā* l. 2. c. 26. & 37. sed melius
 alii *promuscidē*. Idem ille in *pectore* e-
 jusmodi *cavitatem* reperiri putat, sed dece-
 ptus est in eo, quod *cavitas* illa *pectori* est
vicina. Aliud verò, *esse in pectore*; aliud,
vicinum esse pectori. Sane nulli animanti
id, quo cibum capit, est in pectore, verum
in capite. Ad II. Resp. Neg. *Minorem*. Ad
*probationem autem dico primò: Ab auto-
 ritate humana ad rem ipsam in Physicis*
N. V. C. Deinde: falsum est, quod *Aristo-
 teles* excrementa *cicadae* neget. Nec illa
 verba ex interpretatione *Gaza*, quae & *Al-
 drovandum* ex alio decepit, desumpta, id
 ipsū evincunt. Discrepant enim ab authen-
 ticiis immane quantum. Ita enim in Græco:
 Ἐν δὲ τῇ κοιλίᾳ ἐκ ἔχει περίτρωμα,
 hoc est, ut *Scaliger lib. 4. cap. 6. sect. 234.*

five ex
 In vent
 tum. A
 ventre
 ventre
 rum. S
 bet. S
 ut cito
 nullum

Si p
 sequit
 sit viv
 poster
 Ronde
 Hippoc
 omnia
 semper
 quam
 bur ad
 pingve
 Aristot
 disposi
 aqua c
 similit
 qua c
 ophra
 15. d

sive ex vulgar. dist. c. 7. optimè reddidit. In ventre autem nullum retinet excrementum. Aliud autem est, nullum retinere in ventre excrementum; aliud, nullum esse in ventre excrementum. Hoc falsum, illud verum. Scilicet, si alitur, excrementum habet. Sed cum id quod alitur, ad eum tenue sit, ut cito transeat, dicit Aristoteles, quod nullum *ἔχει* retineat excrementum.

OBJECTIO IV.

Si pisces, si homines nutriuntur aqua, sequitur, quod etiam Chamæleon eadem possit vivere: atqui verum est prius; Ergo & posterius. Minorem de piscibus confirmat Rondelet. l. 1. Hist. Pisc. c. 12. 13. Ipse etiam Hippocrates l. 1. de vict. rat. Ignis, inquit, omnia semper movere, Aqua verò omnia semper nutrire potest. Et lib. de affect. aquam non solum nutrire, sed corpori robur addere asserit. Ita & Aqua Tyberis pinguefacere equos & mulos dicitur. Apud Aristot. quoque lib. 4. de gen. anim. cap. 3. dispositio corporis præcipuè ab alimonia aqua qualitatem aliquam recipere dicitur; similiter Problem. sect. 1. probl. 13. & 15. Aqua corpori alimento esse dicitur. Theophrastus item lib. 2. de caus. plant. c. 8. & 15. Aquam nutrire plantas, Agricola-

Na rum

rum testimonio, terram aquâ irrigantium, comprobat: Atq; hoc est, quod innuit *D. Charleton. §. 9.* ex eadem pluvia incrementum capere omnis generis plantas, quia aqua, quæ potentia similis erat omnibus, fit actu similis, postquam in earum substantiam transmutata fuerit. Præterea refert *Albert. Magn. l. de Animal. de quodam Melancholico*, qui multis mensibus, quinimmo annis, vitam solâ aquâ sustentavit: Similiter *Cælius Rhodiginus historiam* cujusdam puellæ refert, quæ ditissimè solâ aquâ vixerit: Ac *Epiphani. Ferdin. Theor. Med. & Philos. lib. 1. cap. 9.* testatur, sibi notum exemplum *Andræ Albertii, Messapiæ vice-Marchionis*, qui diebus 24. sine cibo vixerit, meram aquam bibens; Cum aliqvi inedia ultra septimum diem, vel undecimum protracta, lethalis esse soleat, innuente *Plinio lib. 11 H. N. cap. ult.* seu, ut *Marsilius Cognatus Veronensis sentit cap. 7. de tuend. sanit.* Jejunium ultra diem, septimum vel ad summum decimum, vel duodecimum diem, non sit naturale: Quo sensu item *Hipp. lib. de Carnib.* Hominem plerumq; , intra septem dies, si alimentum non sumat, mori; aut, si illud transmittat, mori tamen asserit. Vid *Deusing. l. c.*

SOLUTIO

SOLUTIO.

Resp. Neg. *Minorem*. Ad probationem verò distinguendum inter *aquam puram* & *impuram*. Non illa, sed hæc alere dicitur. Ubi tamen iterum disting. inter *aquam ipsam*, & *aquæ contenta*. Non ad illam, sed ad hæc potissimum in negotio hoc respiciendum est. Sic alic aqua *plantas* & nonnulla forsân *animalia*, non quæ *pyra* est; sed quæ variis *corpusculis permixta*, quorum beneficio alimentariæ virtutis aliquid in se continet. Similiter & aquæ, quæ *pisces nutriri* creduntur, *cænum* vel *lutum* admixtum est, ex variis plantarum vel animalium per putredinem in succum viscidum lentunq; dissolutorum, excrementis constatum. Præterea & hoc notandum, quod sicut ii, qui *copioso ventriculi fermento* scarent, naturali quadam inclinatione vinum appetere solent; ita qui illius penuria laborant, ferè abstemii existunt, frigidiorumque potum solent affectare: Atque hi interim velut destituti sunt magnam partem tali fermento, quo solet major humorum in corpore fieri agitatio, ferventiorque excitari calor, ac per consequens oboriri copiosior & partium ipsarum &

N 3

almen-

SOLUTIO

alimentarii succi dissipatio atque absumptio; ita solent esse temperamento frigidiore, constitutione corporis obesi, ac phlegmatici; qualem quoque *Vice-Marchionis* illius, de quo paulo antè refert *Epiphan. Ferdinand.* Unde & ejusmodi homines sunt desides, somnolenti, mites, taciturni, velut de puellâ quadam Germanicâ, quæ ducis annos vixerit sine cibo, refert *Simon Portius Neapolitanus.* Obtinere enim hi intus spiritus minus volatiles, seu partibus tenacioribus quodammodo implicitos, nec adeò in actum suscitatos, unde & minus ferventi sunt calore præditi: Hinc minus deteruntur corpora ipsorum, neque copioso alimento opus habent: Quæ itidem causa est, cur senes facillimè jejunium ferant, juxta *Hipp. aph. 13. §. 1.* Quinimmo alimentum ipsimet quodcumque copiosius in corpore congestum obtinent; nimirum pituitosos, viscidos, tenaces succos, ac frigidiorum sanguinem, ipsamque pinguedinem partibus adnatam, quæ in nutrimentum rursus abit: tali verò nutrimento insito quandoque sustentantur longo tempore: (Unde & mulieres, cum per transpirationem non dissidentur, quia cor-

pora

pora f
& ob c
guo al
pe, ut
velut p
scylla,
è terrâ
adeò h
ut cau
quâ nu
us l. c.

Sid
Ergo et
qui ven
Prius p
rum, q
Gangis
eosque
rum, r
ducunt
aliorum
ro, solo
supersti

Respo
Somoru

pora frigore coacta & condensata habent,
& ob caloris imbecillitatem nullo vel exi-
guo alimento egent, suâ saturantur adi-
pe, ut est ap. *Langium Epist. 27. lib. 2.*)
velut plantæ variæ, allium, cœpæ, aloë,
scylla, sempervivum, &c. ab insito succo
è terrâ avulsæ, diutissimè virescunt. Ut
adeò hîc *Elenchus* committatur non *causse*
ut causse, dum *animalia nonnulla sola a-*
quâ nutrirî existimantur. Vid. *Deusingi-*
us l. c.

OBJECTIO V.

Sidantur homines, quos odor nutrit;
Ergo etiam Chamæleon odore alitur: at-
qui verum est prius; Ergo & posterius.
Prius probant testimonio *Plinii* & alio-
rum, qui testantur, in *India* ad fontem
Gangis esse *populos*, qui dicuntur *ἀσφοδι*,
eosque cum ore careant, solo odore flo-
rum, radicum & arborum vivere. Ad-
ducunt deinde exemplum *Democriti* &
aliorum, qui aliquamdiu solo panis odo-
ro, solo mellis odore, nidore carnis assatæ
superstites vixerunt.

SOLUTIO.

Respond. (1) Existimo cum *Cureo*, *A-*
stomorum gentem esse *fabulam Plinianam*,
quales

qvales in Autore isto plures reperiuntur. *Strabo* quidem hoc recitat ex *Megasthene*, sed perspicue addit, hoc *fabulosum* esse. (2) Dist. inter odorem ipsum, & inter odoris subjectum. Odor ipse, quæ odor, non nutrit; vapores autem, quibus inest odor; alendi virtutem habere possunt. Hinc *coqui satiari* dicuntur *odoribus*, haud sine ratione: quia scilicet è rebus esculentis vapores exhalant, quos ipsi postea imbibunt.

F I N I S.

SOLI DEO GLORIA.

INDEX

RE
 Dissemii
 Accident
 Acetum
 Equivoc
 Aer non
 impur
 Anima g
 Animal c
 an naf
 an è v
 an ex
 an nu
 Antiquiss
 Apis fert
 Aqua an
 Aranea
 Aristotel
 fodere
 nec no
 Arteria
 usus
 Asparag
 Astomor
 Audacia
 sed ex

res reperuntur,
at ex *Megasthibe-*
hoc *fabulosum*,
rem ipsum, & in-
Odor ipse, quæ
res autem, qui-
ritutem habere
tari dicuntur
one: quia scilicet
vaporis ex-
i postea

S.

LORIA.

INDEX

INDEX

INDEX
RERUM ET VERBORUM.

A.

<i>Abstemii</i>	182.
<i>Accidentiarum formarum exempla.</i>	14.
<i>Acetum</i> scatec vermibus	24.
<i>Equivoca generatio</i> refutatur	68.
<i>Aer</i> non potest nutrire	159. 161.
impurus potest quodammodo reficere	152.
<i>Anima</i> gradus ignobiliores	8.
<i>Animal</i> cibo opus habet	158.
an nascatur ex plantis	70.
an è vento concipiat	173.
an ex eo nascantur plantæ	67.
an nutriatur aqua	179. seq.
<i>Antiquissimum</i> non semper est verissimum	67.
<i>Apis</i> sero coronata	57.
<i>Aqua</i> an nutriat?	179. seqq.
<i>Aranea</i> generantur è gallinis	14.
<i>Aristoteles</i> non statuit, viperarum catulos con- fodere matres	140. 144.
nec negat excrementa cicadarum	178.
<i>Arteria aspera</i> cycneæ descriptio	86. 87.
usus	104. 105.
<i>Asparagi</i> an nascantur ex cornibus arietis	67. 69.
<i>Astomorum</i> gens	183.
<i>Audacia</i> non judicanda ex magno corde	148.
sed ex spiritibus	149.

BRIA

INDEX.

B.

Bruta an ex mortuis resurgant? p. 1. multi affirmat, 1. 2. dubitat Bartholin. 2. alii negant, ibid. status controversiæ 3. 4. negativa confirmatur 6. ad 10. affirmativæ experimenta refutantur 10. seqq.

C.

Cadaver animalis non generat vermes 70.
Canceri hyemali tempore non omni destituuntur alimento 170.
 resurgere dicuntur ex cinere 18. 19.
 sed malè 20.
Canis rabidi spuma vel morsus an producat catellos? 16.
Cantio, unde dicatur 84.
 quot modis accipiatur, ibid. quid propriè sit, ibid. *Cantio* Cycnea, vide *Cycnus*.
Carpio muscum in capite gerens 58.
Catuli *ursarum* non nascuntur informes, 96.
Cervi in cornibus hedera enata quomodo? 67.
 69.
Chamæleon unde derivetur 146.
 Homonymia, 147.
 differt à *Stellione*, ibid. *Synonymia* 148.
 descriptio, ibid. cur sit timidissimus? ibid.
 mutat colores 149. 150.
 potest diu vivere sine cibo, 151.
 causa ejus, ibid. attrahit aërem 152.
 gaudet instrumentis cibo assumendo destinatis 156. seqq.
 item

item
 dicitur
 item
 rore.
 & p
 Statu
 refut
Chymia
Cicada
 carem
 haben
Clava H
Cochlea
Coitus
 Syno
Collum
Coluber
Concept
Conchyl
Coqui q
Coralliu
Cornua
 tur 2
 scanti
Cor par
 fortit
Corvus a
 unde
Crocodi
 Rulid

INDEX.

p. 1. multi af.
 2. alii negant,
 . negativa con-
 e experimenta
 10. seqq.
 vermes 70.
 nni destitunt-
 170
 18. 19.
 20.
 an producat
 26.
 84.
 quid proprie
 Cynus.
 38.
 formes, 96.
 67.
 69.
 146.
 147.
 onymia 148.
 ssimus? ibid.
 149. 150.
 154.
 152.
 endo destina-
 156. seqq.
 item

item sanguine & carne,	160. 167.
dicitur solo aëre vivere,	143. 144.
item odore,	145.
rore, ibid. radiis, ibid. sed hoc negatur	145.
& probatur,	154.
Status Controv.	146. seqq.
refutantur argumenta contraria	165. seqq.
<i>Chymia</i> non potest producere plantas	38.
<i>Cicada</i> an ore, vel aëre vivant?	176. 177.
carent ore, ibid. quomodo liguriant,	178.
habent excrementa,	ibid.
<i>Clava Herculis</i> denuo germinavit	62.
<i>Cochlea</i> non nutriuntur aëre,	172.
<i>Coitus</i> homonymia	115.
Synonymia, ibid.	
<i>Collum longum</i> an sit causa svavis cantionis?	105.
<i>Coluber</i> artificialis	71. 72.
<i>Conceptio</i> an aëre fieri possit?	173. 174.
<i>Conchylia contrita</i> an sese multiplicent?	12.
<i>Coqui</i> quomodo fatientur odoribus	184.
<i>Corallium</i> nasci dicitur ex cranio humano	57.
	67. 69.
<i>Cornua</i> an sub terrâ crescant? 25. 26. nega- tur 27. an ex arietis cornibus asparagi na- scantur?	67. 69.
<i>Cor</i> parvum an sit nota timiditatis & magnum fortitudinis,	148.
<i>Corvus</i> an ore concipiat	135. 137.
unde nata sit hæc opinio, ibid.	
<i>Crocodili lacrymæ</i>	108.
<i>Culices</i>	

INDEX.

Culices non generantur è spuma maris 22. nec suffocati reviviscunt, ibid.
Cyanea, Germaniæ urbs, unde appellata, 82.
Cycnus unde derivetur 80. ejus vocis homonymia, ibid. Synonymia, 83. ejus descriptio 85. gaudet arteria aspera 86. ejus usus 104. delectatur aqvis, 85. qvomodo canere dicatur 88. qvo tempore, ibid. drensat porius 89. est Musicæ Hieroglyphicum 98. proverbialia inde orta, ibid. est candoris exemplum 106. an svaviter ante mortem canat? 73. affirmant plurimi 73. seq. alii dubitant 78. alii negant 79. Status Controv. 80. seqq. negativa probatur 91. seq. refutantur argumenta Aldrovandi 95. oriente Cycno nascuntur metallorum inventores 82.
 D.
Dentes avulsi denuo crescunt 26. 27.
Digitus abscissus an sit animatus? 6. 8.
 E.
EXIS unde derivetur 117.
Elementa non possunt nutrire 159.
Embryo arroditurà serpentibus 15.
Equa è vento non concipiunt 173.
Erucarum succus producit alias 14. qvomodo? 16.
 F.
Febrientium sanguis scatet vermibus 14.
Folia virentia mutantur in papiliones 15.
Forma accidentaria 14.
Forma latentes non nutriuntur, 170. 171.
Forme materiales an omnes sint inseparabiles à materia 9. 10.

Forma
 Frutex
 Gallor
 Glires
 Gener
 Hasta
 Heder
 Herba
 Hercu
 Hierog
 Hirun
 Homo
 tur
 167
 tes
 179
 Ibis an
 pin
 Inedic
 cau
 Kirch
 jud
 Lac f
 Lacry

INDEX.

Forme subordinata 85.
Frutex ex collo mulieris natus 57.

G.

Gallorum calcaria an & quomodo crescant? 26. 27.
Glires non dormiunt per totam hyemem 169.
Generatio equivoca refutatur 69.

H.

Hasta Romuli denuò germinavit 63.
Hedera è cervi cornibus nata 67. quomodo? 69.
Herba nata ex corpore hominis 56.
Herculis clava denuò germinavit? 62.
Hieroglyphica nil probant in Physicis 98.
Hirundines an nutriantur tempore hyberno 170. 171.

Homo resuscitari dicitur arte 28. sed hoc negatur 29. potest diu vivere sine cibo 165. 166. 167. quæ ratio? 168. in eo generantur serpentes 15. & herbae 56. 57. an nutrirì possit aqua 179 seqq. vel odore 183.

I.

Ibis an ore concipiat? 135. unde nata sit hæc opinio, ibid.
Inedia diuturnæ patientium exempla 165. quæ causa? 168.

K.

Kircheri modus resuscitandi Plantam 41. seqq. judicium de eo 47.

L.

Lac scater vermibus 24.
Lacrymæ crocodili 98. 99.
Lacru

O.

uma maris 22. nec
 d.
 le appellata, 82.
 ejus vocis homo-
 83. ejus descri-
 ra 86. ejus usus
 quomodo canere
 e, ibid. drensat
 oglyphicum 98.
 est candoris exem-
 e morem canat?
 q. alidubitant 78.
 ontrov. 80. seqq.
 refutantur argu-
 ente Cyeno na-
 ores 82.
 66. 17.
 6. 4.
 17.
 89.
 13.
 173.
 4. quomodo 16
 14.
 15.
 14.
 170. 171.
 inseparabiles à
 9. 10.

INDEX.

Lacustres pulveres an mutantur in ranas? 17. 18.
Lapis, an ex eo nascantur plantæ? 68. 70.
Latentes forma an nutriantur 170. 171.
Lecti lignei germinatio 56.
Ligna sicca an germinent denuo 59. 60. non
 omnia sunt sicca, quæ videntur, ibid.

M.

Manucodiata non vivit rore 175. 176.
Metallorū inventores nascuntur oriente cycno 82
Mors quid? 6.
Mulus pragnans editus 174. 175.
Mures generari dicuntur ex terrâ 23. sed falsò,
 ibid. cur tanta eorum copia in Ægypto, Ni-
 lo recedente? 24.
Musca an nutriantur tempore hyberno 170. 171.
Muscus an ex ossibus natus? 67. 69.
Mustela an concipiant auribus & ore pariant?
 135. 136.
Myristice nuces ex stercore 56. quomodo 66

N.

Nasus restitutus 7. quomodo? 8.
Naturale quot modis fumatur 35. 36.
Nucis figura in oleo 58.
Nutritionis materia 159.

O.

Odores sunt accidentia 162. proprie non nu-
 triunt ibid. & 184. sed improprie 153.
Olea sicca lignum germinavit 55. quomodo 59.
 64. seq.
Ossa sub terra crescere dicuntur 25. 26. sed falsò, 27
Ostrea in salem conversa an dent novas? 12.

PARA-

Paracelsi
 dum
 Partus ho
 urricidi
 atrum a
 radicali
 dubita
 ysces ha
 137. an
 Planta in
 surgere
 gant, 3
 confirr
 examin
 Planta a
 vel ex
 Coloni M
 tam 4
 Privatio
 tur reg
 Proverbi
 Pulveres
 Radii su
 nutrir
 Rana in
 Raphani
 ducun
 Resurrec
 Resurrec

INDEX.

P.

- Paracelsi* modus resuscitandi plantam 51. iudicium de eo 52.
- Partus* homonymia 115. *Synonymia* 116.
- parricidii* pœna apud Romanos 142.
- patrum* auctoritas in rebus *Physicis* 139. 140.
- Pediculi* suffocati & cocti resurgere dicuntur 22. dubitatur 23.
- Pisces* habent testes 126. an ore concipiant 135. 137. an nutriantur aqua 179. 181.
- Planta* in cineres redacta est verè mortua 37. resurgere dicitur 31. dubitant alii 32. alii negant, 33. Status *Controv.* 33. seqq. negativa confirmatur 37. affirmativæ *Experimenta* examinantur 41. seqq.
- Planta* an nascantur ex animalibus? 67. seq. vel ex lapidibus 68. 70.
- Poloni Medici* experimentum resuscitandi plantam 48. iudicium de eo 49.
- Privatio* est duplex 7. an ab eâ ad habitum datur regressus? 6.
- Proverbia* an aliquid probent in *Physicis* 98.
- Pulveres lacustres* an mutantur in ranas? 17. 18.

R.

- Radii* sunt entia intentionalia 153. non possunt nutrire 164. non substantiæ, *ibid.*
- Rana* in limum resoluta an resurgant? 17. 18.
- Raphani* concisi, terræ commissi, raphanos producant 55. quid probent 59.
- Resurrectio hominis* artificialis 28. 29.
- Resurrectio brutorum*, vide *Brutum*.

Q4

Resurrectio

Resurrectio plantarum, vide *Planta*.
Romanorum auctoritas in rebus *Physicis* 143.
Romuli hasta denuo propullulavit 63.
Ros non potest nutrire 153. 163.
Rosa resuscitata 48. 49. 55. *judiciū* de ea, 49.
Rubus floribus coronatus, ex abdomine pastoris 57

S.

Saligna virgæ *germinatio*, 64.
Sanguis febricentium scætet *vermibus* 24.
Swan | *oppidum Meskl.* unde appelletur 82.
Scorpio examinatus an resurgat, 21.
Serpens mortuus resurgens 13. generatur è *ci-*
conis 14. nascitur in corporibus *humanis*,
 14. 15. atrodit *infantem* in utero, *ibid.*
Sicca olea *germinatio* 55. 62. *ejusratio* 59. *sicca*
ligna an *germinent* denuo? 59. *quomodo* 64.
Spina in corpore *animantis* *germinans* 56.
Spuma *canis rabidi* an generet *carellos*? 16.
Stercus suis *producit sonchos* 56. *quomodo*? 66.
Subordinate forma 15.
Succus erucarū *producit alias* 14. *quomodo*? 16.
Succus plantarum *refert imagines*, 58. *seq.*

T.

Timiditas non æstimanda ex corde parvo 148.

V.

(24.

Vermes sunt in aceto, lacte & *sanguine febricentium*
Vipera 116. & *seqq.*
Vita 6. est *triplex secundū Kergerū* 4. *negatur* 5.
Vitale principium non est in *excrementis* 67.
Ursi hyeme non omni *abstinent cibo* 170.
Uve artificiales Z. 54.
Zephyro spirante canere ajunt tycnum 88.

Planta.
us Physici 142.
lavit 63.
153. 163.
diciū de ea, 49.
omine pastoris 57
64.
rmitibus 24.
e appelleur 82.
21.
generatur è ci-
ibus humanis,
utero, ibid.
ustratio sp. sicca
q. qvomodo 64.
minans 56.
carellos? 16.
qvomodo? 66.
11.
qvomodo? 66.
ines, 58. seq.
orde parvo 148.
(149)
vine febricitū
ū 4. negatur 5.
remensis 67.
cibo 170.
54.
CAUM 88.

Pa 666

1973

ULB Halle

3

008 867 518

1017

Q. B. C. O.

**CURIOSITATES
PHYSICÆ,**

DE

RESUSCITATIONE BRUTORUM EX
MORTUIS,

RESURRECTIONE PLANTARUM,

CANTIONE CYCNEA,

CONGRESSU ET PARTU VIPERARUM,

CHAMÆLEONTIS VICTU,

ALIISQUE

REBUS IUCUNDIS, RARIS,

NOVIS,

ACCURATA METHODO CONSCRIPTÆ,

ET

IN GRATIAM NATURÆ

CURIOSORUM,

PUBLICÆ LUCI

EXPOSITÆ

à

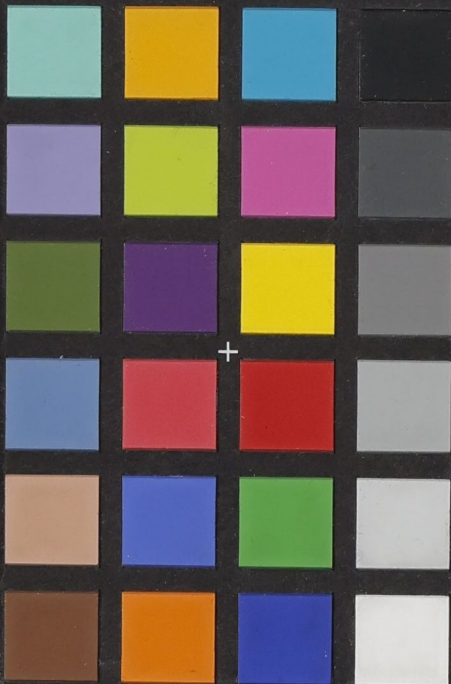
GOTHOFREDO VOIGTIO:

Prostat ap. **JOACH. WILDEN,** Bibli. Rost.
GUSTROVI,

exscribat **SCEIPPELIUS.** Anno 1668.

x-rite

colorchecker CLASSIC

mm

